

FORORD

Dette er en studiehåndbok for studieprogrammene ved Institutt for økonomi og ressursforvaltning:

- Bachelor i økonomi og administrasjon
- Bachelor i samfunnsøkonomi
- Bachelor i økonomi og ressursforvaltning (siste ordinære opptak 2006)
- Master i økonomi og administrasjon
- Master i entreprenørskap og innovasjon
- Master i samfunnsøkonomi
- Master i økonomi og ressursforvaltning (siste ordinære opptak 2006)
- MSc in Development and Natural Resource Economics

Formålet med denne boken er å gi studentene en mer omfattende innføring i hva studieprogrammene i økonomi ved Universitetet for miljø- og biovitenskap innebærer.

Instituttets studiehåndbok gir informasjon bl.a. om hvilke valgalternativer som finnes og hvilke emner studentene må ta og hvordan de kan planlegge sine studier. Håndboken forteller også om hvordan studier i utlandet kan innpasses i det ordinære studiet.

Det har skjedd visse justeringer og forbedringer av studiet i den siste tiden og det vil fortsatt skje endringer. På grunn av produksjonstiden som står til disposisjon kan det være feil og mangler i beskrivelsene. De til enhver tid gjeldende emnebeskrivelser finnes på WWW.umb.no

Vi tar forbehold om at det også i årene som kommer kan bli visse omlegginger i emnetilbudet, og det kan også bli aktuelt å legge ned emner hvor det er få deltakere.

*Undervisningsutvalget ved institutt for
Økonomi og ressursforvaltning*

*Inger-Lise Labugt
Rådgiver*

OVERSIKT OVER EMNER VED INSTITUTT FOR ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING.....	iii
OVERSIKT OVER EMNER VED HØGSKOLEN I OSLO... ..	vi
I. UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP (UMB).....	1
II. STUDIENE VED INSTITUTT FOR ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING	3
1. FAGLIG BREDDE	3
1.1 ØKONOMI - HVA ER DET?	3
1.2 MÅL - HENSIKTEN MED STUDIETILBUDET	4
2. STUDIEINFORMASJON OG REGLEMENTER	5
2.1 INNDELINGEN AV STUDIEÅRET.....	6
2.2 ARBEIDSOMFANG OG EMNEKODER	6
3. GRADENE OG OPPBYGNINGEN.....	9
3.1 LAVERE GRAD – BACHELORSTUDIENE.....	9
3.1.1 BACHELOR I ØKONOMI OG ADMINISTRASJON	9
3.1.2 BACHELOR I SAMFUNNSØKONOMI	13
3.1.3 BACHELOR I ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING	16
3.2 HØGERE GRAD – MASTERSTUDIENE.....	20
3.2.1 MASTER I ØKONOMI OG ADMINISTRASJON.....	22
3.2.2 MASTER I SAMFUNNSØKONOMI.....	26
3.2.3 MASTER I ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING.....	29
3.2.4 MASTER I ENTREPRENØRSKAP OG INNOVASJON	34
3.2.5 MASTER OF SCIENCE IN DEVELOPMENT AND NATURAL RESOURCE ECONOMICS.....	35
3.2.6 MASTERGRADSOPPGAVEN	37
3.3 DELSTUDIUM I UTLANDET - EUROPEISK MASTERGRAD	38
4. IKKE-ØKONOMISKE FAG NATURVITENSKAPELIGE OG TEKNOLOGISKE FAG.....	40
III. BESKRIVELSE AV DE ENKELTE EMNER.....	41
1. ULIKE BEGREPER	41
2. BESKRIVELSE AV EMNER GITT VED INSTITUTT FOR ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING.....	42
3. BESKRIVELSE AV EMNER GITT VED HØGSKOLEN I OSLO	99
OVERSIKT OVER INSTITUTTETS PERSONALE.....	104

OVERSIKT OVER EMNER VED INSTITUTT FOR ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING

Høst – blokk = **Aug**, uke 33, 34, 35,36

Høst – parallell = **H**, uke 37 – 49

Januar – blokk = **Jan**, uke 2, 3, 4,5

Vår – parallell = **V**, uke 5 – 20

Vår – blokk = **Jun**, uke 23 – 26

Eksamensuker for parallellundervisningen
ukene 21, 22, 50, 51

Kode	Navn	Poeng	Semester	Kursans./ Lærer	Si- de
AOS120	Markedsføring	5	V	Alfnes	42
AOS130	Innføring i organisasjonsteori	5	Aug	Ladegård	42
AOS200	Bygdesosiologi	10	H	Gundersen	43
AOS210	Politiske strukturer og prosesser	10	H	Gundersen	44
AOS220	Markedsføring II	5	Jun	Timelærer	45
AOS230	Organisasjons- og ledelsespsykologi	5	Aug	Syvertsen	45
AOS232	Strategisk ledelse og organisasjonsdesign	10	H	Brønn	46
AOS233	Strategic Processes and Decision-Making	10	V (odde)	Brønn	46
AOS234	Studenter i ledelse	10	H+Jan+V	Røkholt	47
AOS237	Foretaksstrategi	10	H	Timelærer	48
AOS240	Samfunnsvitenskapelig metode	5	V	Alfsnes	49
AOS310	Miljøpolitikk og forvaltning	10	V	Gundersen	50
AOS330	Ledelse, prosjektdel	5	V	Ladegård	51
AOS331	Organisasjon og ledelse - teoridel	10	H	Aarset	51
AOS332	Organisasjon og ledelse - m/utvidet prosjektdel	10	V	Røkholt	52
AOS335	Organisasjon og styring	10	H	Aarset/Timelærer	53
AOS340	Kvalitativ metode	5	V	Aarset	53
BUS100	Grunnleggende foretaksøkonomi	5	V	Hoff/Hansen	53
BUS110	Eksternregnskap	10	V	K.Hansen	54
BUS111	Elektronisk regnskapsføring (Agrodata)	5	Jun	Agrodata	54
BUS112	Elektronisk regnskapsføring (Daldata)	5	Aug	Daldata	55
BUS133	Excel for økonomer	5	V	Christoffersen	56
BUS150	Akvakulturøkonomi	5	Jan (odde)	Guttormsen	56
BUS160	Skatterett for økonomer	5	Jan	Eilertsen (timel)	56
BUS210	Driftsregnskap og budsjettering	10	V	Hoff	57
BUS220	Finansiering og investering	10	H	Guttormsen	57
BUS230	Beslutningsanalyse I	10	V	Steen	58
BUS231	Decision Modelling - Principles	10	V	Steen	58
BUS232	Decision Modelling - Fundamentals	5	V	Steen	59

Kode	Navn	Poeng	Semester	Kursans./ Lærer	Si de
BUS233	Informasjonssystemer for virksomhetsledelse	5	Jun	Timelærer	60
BUS240	Vareproduksjon og logistikk	10	H	Christoffersen	60
BUS260	Jus for næringsdrivende/selskapsrett	5	Jan	F.F. Gundersen	60
BUS271	Bedriftsetablering	5	V	Lunnan	61
BUS290	Bedriftsøkonomisk praksis	5	Jun	Gjølberg	62
BUS310	Strategisk økonomistyring	5	Aug	Hoff	62
BUS320	Empiriske analyser av finans- og varemarkeder , del II	5	Aug	Gjølberg	63
BUS321	Empiriske analyser av finans- og varemarkeder - teori	5	Jun	Gjølberg	63
BUS330	Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse	10	V	Gjølberg	64
BUS340	Integrert logistikk	5	H	Christoffersen	64
BUS370	Næringsutvikling og entreprenørskap	10	H	Lunnan	65
ECN110	Innføring i samfunnsøkonomi - mikro	5	H	Timelærer	66
ECN111	Economics - micro	5	V	Vale	66
ECN120	Innføring i samfunnsøkonomi - makro	5	Jan	Vale	67
ECN121	Economics - macro	5	H	Øygard	68
ECN140	Økonomisk historie	5	H	Timelærer	68
ECN150	Innføring i utviklingsøkonomi/ Development Economics	5	V (e-odde)	Schulz	69
ECN170	Miljø- og ressursøkonomi	5	V	Navrud	69
ECN201	Econometrics	10	H	Rickertsen	70
ECN202	Innføring i økonometri	5	H	Alfnes	71
ECN210	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd	10	H	Rysstad	71
ECN211	Mikroøkonomi - Institusjoner, spill og markedssvikt	10	H	Rysstad	72
ECN220	Samfunnsøkonomi II	10	H	Vale	73
ECN230	International Economics	5	H	Garcia	73
ECN260	Landbrukspolitikk	5	H	Aanesland	74
ECN262	Regionaløkonomi og regionalpolitikk	5	Jan	Rysstad/Ystad	74
ECN270	Resource and Environmental Economics	10	H	Øygaard	75
ECN271	Prosjektanalyse og verdsetting av miljøgoder	10	V	Navrud	75
ECN280	Energioøkonomi	10	V	Bye	76

Kode	Navn	Poeng	Semester	Kursans./ Lærer	Si de
ECN301	Econometric Methods	10	H	Bergland	77
ECN302	Mathematics for Economists	5	Aug	Rickertsen	77
ECN311	Microeconomics	15	H	Rickertsen	78
ECN312	Industri- og markedsstruktur	5	H	Bergland	79
ECN320	Samfunnsøkonomi III	10	V	Vale	79
ECN330	Economic Integration and Trade	10	H	Garcia	80
ECN331	International Economics and Finance	5	Aug	Garcia	80
ECN350	Development and Environment Economics	15	H	Holden	81
ECN351	Research in Development Economics	5	Jan	Schulz	82
ECN352	Development Economics - Macro	10	V	Angelsen	82
ECN353	Development Economics - Micro	5	V	Schulz	83
ECN354	Issues in Development Economics	5	V	Øygard	84
ECN355	Research in Development Economics II	10	Jan,V,Jun	Schulz m.fl.	84
ECN360	Landbrukspolitikk og ressursforvaltning	15	H	Aanesland	85
ECN371	Miljøøkonomi	10	V	Romstad	85
ECN372	Miljø- og ressursøkonomi - prosjekt	10	H	Navrud	86
ECN373	Miljøregnskap og miljøledelse	5	V	Brønn/Navrud	87
ECN374	Dynamic Optimisation	5	Jan	Bergland	88
ECN380	Energioøkonomi II	10	H	Bergland/Bye	88
ECN450	Development Economics	20	H + Jan	Holden	89
ECN451	Institutions and Property Rights	10	Alle	Angelsen	90
ECN453	Emner i utviklingsøkonomi	10	V	Angelsen	90
INN200	Økonomistyring	5	H	Kolstad Hansen	91
INN210	Nyskaping	10	Aug	Lunnan/Ystad	91
INN220	Entreprenørskap i praksis	15	Aug,H,V	Kolstad Hansen	92
INN230	Organisasjon og ledelse	5	Aug	Ladegård	92
INN300	Entreprenørskap og innovasjon	20	H	Kolstad Hansen, Lunnan	93
INN310	Industrielle rettigheter	5	Jan	Lunnan/ Wergeland	93
INN320	Forskningsmetode i entreprenørskap og innovasjon	5	H	Lunnan	94
PHI100	Ex.Phil.	10	H, Jan,Jun	Kjosavik	94
PHI101	Ex.Phil -seminar	10	H, Jan,Jun	Kjosavik	95
PHI201	Biovitenskap, etikk og miljøfilosofi	5	H	Kjosavik	96
PHI301	Etikk i næringslivet	5	V	Kvilhaug	97
PHI400	Philosophy of Science and Research Ethics	10	H	Kvilhaug	98

OVERSIKT OVER EMNER VED HØGSKOLEN I OSLO

Kode	Navn	Poeng	Semester	Kursans./ Lærer	Si de
NADM310	Strategy Formation	10	H	Strønen	100
NADM320	Internationalization of SME	10	H	Karlsen	101
NADM330	Arbeidsmiljø og ledelse (a)	10	Jan	Elstad	102
NADM340	International Business Communication	10	V	Brevik	103
NBØ310	Verdsetting ved salg, fusjoner og oppkjøp	5	Jan + V	Belsom	104

I. UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP (UMB)

Universitetet for miljø- og biovitenskap (tidligere Norges landbrukshøgskole) ble opprettet i 1859 som en ren undervisningsinstitusjon. Forskning ble gjort til primær oppgave i forbindelse med reorganiseringen 1897, og utgjør idag om lag halvparten av virksomheten ved universitetet.

Universitetet for miljø- og biovitenskap har en ledende posisjon i Norge med hensyn til utdanning innen biovitenskapelige fag som landbruksfag, næringsmiddelfag, matvarekvalitet, bioteknologi, akvakultur og naturforvaltning. Utdanningstilbudet i økonomi har økt i bredde og i studenttilgang de siste årene. Innen de samme områdene gir UMB utdanning spesielt tilpasset behov i u-land.

Sentrale siktemål med studiet ved UMB er å utvikle evne til kritisk og analytisk tenking og utvikle samarbeids- og lederevner.

Universitetet har ca. 2 800 studenter og ca 150 er fra andre land. Det er ca. 870 ansatte hvorav 440 er vitenskapelige. UMB tilbyr 16 3-årige bachelorprogram som spenner fra de tradisjonelle landbruksfagene til generelle naturvitenskapelige, teknologiske og økonomiske fag, 12 femårige masterprogram og flere kortere studier. For studenter med bachelorgrad har vi 26 to-årige masterprogram gjennom lokalt opptak hvorav 8 er engelskspråklige, samt PPU.

Med det brede tilbud av studieprogrammer og over 650 emner gir universitetet et omfattende studie- og kurstilbud. Faglig dekker disse både biologiske, tekniske, produksjons-teknologiske, økonomiske og samfunnsfaglige områder. *Tilbudet legger spesielt til rette for å kombinere naturfag, produksjonsteknologi og økonomi.* Dette gir en faglig bredde som er unik. Universitetets mål er at en gjennom utdanning og forskning skal gi vesentlige bidrag til løsning av kortsiktige og langsiktige oppgaver knyttet til forvaltning og bruk av naturgrunlaget.

UMB har fulgt opp kvalitetsreformen med sikte på å få en best mulig fagtilbud og læringssituasjon for studentene. Institutt for økonomi og ressursforvaltning etablerte allerede høsten 2002 bachelor- og masterprogrammer. Internasjonaliseringen er godt i gang gjennom en utbredt studentutveksling og internasjonalt forskningssamarbeide.

Institutt for økonomi og ressursforvaltning tilbyr to bachelorprogram og fire masterprogram.

- Bachelor i økonomi og administrasjon
- Bachelor i samfunnsøkonomi
- Master i økonomi og administrasjon
- Master i samfunnsøkonomi
- Master i entreprenørskap og innovasjon
- Master of Science in Development and Natural Resource Economics.

I tillegg har IØR bachelor- og masterprogram i økonomi og ressursforvaltning som hadde siste ordinære opptak i 2006.

Studiene har en solid økonomisk/administrativ kjerne med mange jobbrelevante spesialiseringmuligheter og et relativt stort innslag av kvantitative metodefag. Som økonomistudent ved UMB har du mulighet for å skaffe deg en solid innsikt innen ett av de natur/produksjonsfaglige områdene som UMB tilbyr. Dette gjør våre økonomer unike i norsk sammenheng.

MSc in Dvelopment and Natural Resours Economics (M-DNRE) er et engelskspråklig studieprogram innen samfunnsøkonomi. På dette programmet har vi studenter fra alle deler av verden som som bidrar til å sette et internasjonalt preg på instituttet og studentmiljøet.

UMB har mange avtaler med universiteter i utlandet, og vi oppfordrer studentene til å studere ute i et semester eller to.

Hensikten med denne håndboka er å gi deg en oversiktlig, men samtidig tilstrekkelig fyldig beskrivelse av økonomistudiene ved UMB. Vi håper dette vil hjelpe deg til å gjøre gode valg og tilpasninger i studiet.

II. STUDIENE VED INSTITUTT FOR ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING

Instituttet gir muligheter for å velge tradisjonelle økonomistudier eller kombinere våre økonomistudier med fag fra resten av universitetet og dermed bygge opp en egen tverrfaglig profil. Det er også mulig å ta delstudier i utlandet med interessante fag og samtidig få innsikt i andre kulturer.

1. FAGLIG BREDDE

Faglig dekker Institutt for økonomi og ressursforvaltning (IØR), bl.a. (oppsatt i alfabetisk orden):

- Bedriftsøkonomi/foretaksøkonomi
- Energiøkonomi
- Internasjonal økonomi
- Landbrukspolitikk
- Markedsføring
- Miljø- og ressursøkonomi
- Næringsutvikling og entreprenørskap
- Offentlig politikk og bygdesosiologi
- Organisasjon, strategi og ledelse
- Samfunnsøkonomi
- Utviklingsøkonomi
- Vitenskapsteori
- Økonomisk historie

Instituttet representerer en stor faglig bredde. Det er samtidig et lite og oversiktlig miljø som det er lett å orientere seg i og det er gode muligheter for faglige kombinasjoner, både innen vårt eget og andre institutters emnetilbud.

1. 1 ØKONOMI - HVA ER DET?

Det har ofte stått strid om økonomiske teorier. Det er også uenighet om økonomenes rolle i samfunnet. Noen mener at økonomisk tenkning og modeller i sterkere grad bør styre samfunnsutviklingen. Andre (gjerne de som selv kjenner lite til økonomisk teori) mener at økonomisk teori og økonomene er hovedårsaken til mye av verdens elendighet (miljøproblemer, materielt overforbruk, økonomisk ulikhet o.l.).

Egentlig er økonomiske teorier, modeller og teknikker som skal hjelpe oss til en mer omtenkning som skal hjelpe oss til en mer omtenkning av de midlene (ressursene) som skal tjene menneskelige behov.

Samfunnsøkonomi er kunnskaper om samfunnsvirksomhet som tar sikte på å tilfredsstille menneskenes behov. Bedriftsøkonomi er kunnskap som bidrar til omtenkfull forvaltning av bedriftens ressurser slik at disse best mulig tjener bedriftens formål.

Skal vi være i stand til å foreta en omsorgsfull forvaltning av ressurser, er det en forutsetning at vi kjenner til:

- Naturgrunnlaget
- Produksjonssystemet og -prosessen
- Det sosiale systemet produksjonen skal foregå i
- De samfunnsmessige rammebetingelsene for virksomheten
- Hvilke mål/interesser virksomheten skal tjene

Den økonom som vi utdanner er en person som har kunnskap om og forståelse for både økonomiske, sosiale og biologiske systemer - og samspillet mellom disse. Samtidig oppfyller våre studier i økonomi og administrasjon (siviløkonomstudiet) og samfunnsøkonomi de nasjonale krav som settes av de nasjonale fagrådene i økonomiske og administrative fag (NRØA) og i samfunnsøkonomi.

1.2 MÅL - HENSIKTEN MED STUDIETILBUDET

1. Kandidatutdanningen skal ligge på et internasjonalt anerkjent nivå både når det gjelder Bachelor- og Masterstudiene.
2. IØR/UMB legger vekt på å utdanne kandidater med skapende, kritisk og analytisk evne og evne til å samarbeide om problemløsninger.
3. I studieopplegget gir det gode muligheter for tverrfaglige kombinasjoner med økt forståelse mellom økonomi/samfunnsfag på den ene siden, og biologiske/tekniske systemer og prosesser på den andre.
4. Et særtrekk er at kandidatene har mulighet for å utforme fagkombinasjoner der økonomi og ledelsesfag kan sees i sammenheng med konkrete biologiske produksjonssystemer (f.eks. produksjon av mat, matkvalitet, trevirke, rekreasjon, naturopplevelser/estetiske opplevelser, forvaltning av naturressurser osv.).
5. Vi tar sikte på å utdanne kandidater som har kompetanse til stillinger både som ledere og spesialister innen næringsliv og offentlig forvaltning.
6. Våre kandidater vil få undervisningskompetanse i den videregående skole innen bedriftsøkonomi, regnskap, landbruksøkonomi, samfunnsøkonomi og samfunnsfag. Studentene kan også bruke valgfrie studiepoeng til å skaffe seg undervisningskompetanse i fag som gis ved andre institutter.

2. STUDIEINFORMASJON OG REGLEMENTER

Du som student har krav på å få din egen utdanningsplan. Denne kan du utforme på din egen ”studWEB” og du kan søke hjelp hos studieveileder ved IØR til å sette sammen de valgfrie emnene og planlegge studieopphold i utlandet. Utdanningsplanen vil være et godt hjelpemiddel til å få oversikt over progresjonen og til å lage din egen profil på studiet. Kravene til oppbygningen av studiet er beskrevet i de etterfølgende kapitler

Bruk informasjonssidene! Det vil lette både ditt og vårt arbeid. Målet er å øke kvaliteten på veiledningen. Reglementene for undervisningen ved UMB og annen praktisk informasjon som time- og eksamensplaner finnes på nettsiden til Studentenes informasjonsTorg (SiT), <http://www.umb.no/sit>
 Bruk jevnlig studentenes informasjonstorg <http://www.umb.no/sit> - for å skaffe deg løpende informasjon om:

- Semesterregistrering
- Time- og eksamensplan (finnes for klasser, lærere og rom)
- UMBs studiehåndbok 2007- 2008 (finnes sortert på emner og institutter)
- Skjemaer (Viktig å kjenne!)
- Reglementet (vær oppmerksom på reglene for oppgaveskriving og konsekvenser ved plagiering)

Du finner også informasjon som er nyttig for studier i utlandet.

IØR legger også ut spesiell studieinformasjon på instituttets nettsider som omhandler våre studieprogrammer <http://www.umb.no/ior>

klikk deretter på: Alt om studier for å finne konkret studieinformasjon.

- IØR-stud som gis ut ved behov til studentene
- Masteroppgavekatalog
- Studiehåndboka
- Andre meldinger

På instituttets nettside finner du også link til økonomistudentenes organisasjon Optimum

Det tas sikte på at alle lærere skal benytte ClassFronter i sin undervisning. Noe informasjon kan finnes på <http://athene.umb.no/emner>

Koder:	B-ØA	Bachelor i økonomi og administrasjon
	B-ECON	Bachelor i samfunnsøkonomi
	B-ØR	Bachelor i økonomi og ressursforvaltning - under utfasing
	M-ØA	Master i økonomi og administrasjon
	M-ECON	Master i samfunnsøkonomi
	M-ØR	Master i økonomi og ressursforvaltning - under
	M-EI	Master i entreprenørskap og innovasjon
	M-DNRE –	MSc in Development and Natural Resoruce Economics

2.1 INNDELINGEN AV STUDIEÅRET

Undervisningsåret er delt inn i 5 perioder (augustblokk, høstparallell, januarblokk, vårparallell og juniblokk). I blokkperiodene konsenterer studentene seg om ett emne. I de andre periodene er det vanlig parallell undervisning i flere fag. Nedenfor er det en skjematisk beskrivelse av inndelingen.

Undervisningsåret har to semestre som omfatter fem undervisningsperioder.

Semester	Kode	Undervisning/eksamen	Oppmeldingsfrist til eksamen
Høstsemester			
<i>Studiestart:</i>		<i>Uke 33, mandag</i>	
<i>Augustblokk:</i>	<i>Aug</i>	<i>Uke 33, 34, 35, t.o.m onsdag i uke 36</i>	
<i>Blokkeksamen</i>	<i>Aug</i>	<i>Onsdag i uke 36</i>	<i>Fredag uke 33</i>
<i>Utsatt eksamen</i>		<i>Torsdag og fredag uke 36</i>	
<i>Høstparallell</i>	<i>H</i>	<i>Mandag uke 37- fredag uke 49</i>	
<i>Eksamen</i>	<i>H</i>	<i>Uke 50 og 51</i>	<i>15. september</i>
Vårsemester			
<i>Utsatt eksamen</i>		<i>Uke 1</i>	
<i>Januarblokk:</i>	<i>Jan</i>	<i>Uke 2, 3, 4, t.o.m onsdag uke 5</i>	
<i>Blokkeksamen</i>	<i>Jan</i>	<i>Onsdag i uke 5</i>	<i>Fredag uke 2</i>
<i>Vårparallell</i>	<i>V</i>	<i>Torsdag i uke 5 – fredag uke 20</i>	
<i>Utsatt eksamen</i>		<i>Mars (ikke helt bestemt)</i>	
<i>Eksamen</i>	<i>V</i>	<i>Uke 21 – 22 (tilpasset helger)</i>	<i>15. februar</i>
<i>Juniblokk</i>	<i>V</i>	<i>Uke 23 – 26, (pluss uke 32)</i>	
<i>Blokkeksamen</i>	<i>Jun</i>	<i>Fredag uke 26</i>	<i>15. februar</i>

Tidspunktene kan bli noe justert i forhold til bevegelige helligdager.

Studentene skal normalt ta 25 studiepoeng (2-3 emner) i hver parallellperiode og 5 (1 emne) i hver blokkperiode.” til sammen 60 studiepoeng per studieår. .

2.2 ARBEIDSOMFANG OG EMNEKODER

For hvert studieprogram er det laget en oversikt over normert studieløp med emnekoder og emnenavn. Grunnblokkene beskriver hvilke emner som er obligatorisk for alle som har valgt det aktuelle studieprogram og i tillegg er det skissert økonomiske profileringer som studentene kan velge mellom. **Studiepoeng er et mål for arbeidsmengde og ett poeng skal tilsvare ca. 30 timer arbeidstid for studenten. Normal arbeidsmengde er 30 studiepoeng i semesteret og 60 i løpet av et studieår**

I tillegg til de økonomiske profilene forutsettes det for studieprogrammene i økonomi og ressursforvaltning at studentene velger ikke økonomiske profiler, fortrinnsvis naturvitenskapelige og teknologiske fag. Kravet til antall poeng med ikke økonomiske fag er beskrevet under hvert studieprogram.

NB! I UMB's studiehandbok finner du også de emner som ikke gis ved Institutt for økonomi og ressursforvaltning.

UMB har gjort vedtak om at emnekodene skal markere det faglige nivå slik:

100 - 199 – grunnleggende emner og godkjennes bare for bachelorgraden

200 – 299 – videregående emner og kan godkjennes både i bachelor- og mastergraden

300 – 399 - mastergradsemner

400 - - doktorgradsnivå (Ph. D.)

NB! De fag du har valgt inn i bachelorgraden kan ikke benyttes i mastergraden

Instituttet har valgt å gruppere fagene inn ved hjelp av koder og nummer. Ovenfor ha vi vist det faglige nivået ved hjelp av 100-tallet Nedenfor har vi gruppert fagene inn i :

- Samfunnsøkonomiske fag (**ECN**),
- Bedriftsøkonomiske fag (**BUS**) og
- Samfunnsvitenskapelige fag (**AOS**)

Innen hver av disse gruppene viser vi undergrupper ved hjelp av 10-sifferet (x = 100-tallet og y = rekkefølgen i gruppen)

ECN – Samfunnsøkonomiske emner (Economics)

- x0y Økonometri og matematikk
- x1y Mikroøkonomi og næringsøkonomi
- x2y Makroøkonomi
- x3y Internasjonal økonomi
- x4y Økonomisk historie
- x5y Miljø- og utvikling (utviklingsøkonomi)
- x6y Landbruksøkonomi/politikk
- x7y Miljø- og ressursøkonomi
- x8y Energiøkonomi
- x9y Åpne emner (seminarer etc)

BUS – Bedriftsøkonomiske emner (Business Administration)

- x0y - Generell bedriftsøkonomi
- x1y - Regnskap
- x2y - Bedriftsøkonomi
- x3y - Metode/data
- x4y - Logistikk
- x5y - Næringsøkonomi
- x6y - Skattelære /jus
- x7y - Næringsutvikling
- x9y - Åpne emner

AOS – Administrasjons og organisasjonsfag (Administrations Organization and Social Science)

x0y – Sosiologi

x1y - Politikk (statsvitenskap)

x2y - Markedsføring

x3y - Organisasjonsfag

x4y - Samfunnsvitenskapelig metode

PHI – Filosofi (Philosophy)

3. GRADENE OG OPPBYGNINGEN

Instituttet har foretatt en inndeling av studiet i de internasjonale gradene bachelor og master i tråd de beslutninger som er fattet i Stortinget. Det betyr **et 3-årig løp for å få en bachelorgrad** og en påbygning på **2 år for å få en mastergrad**.

Oppdelingen i to avdelinger gjør at vi kan tilby studenter med relevant fagbakgrunn fra andre universiteter og høyskoler opptak til masterstudiene.

3.1 LAVERE GRAD – BACHELORSTUDIENE

Instituttet tilbyr to bachelorstudier, ett i Økonomi og administrasjon og ett i Samfunnsøkonomi. Begge disse studieprogrammene har som mål å gi en grunnleggende innføring i økonomiske fag og metode og gi et godt grunnlag for masterstudier ved UMB eller andre studier i Norge og utlandet. Bachelorprogrammene er spesielt godt tilrettelagt for opptak til masterprogrammene ved vårt institutt. Programmene gir gode muligheter for å lag egne profileringer både innen økonomifaget og innen de naturvitenskapelige/teknologiske fag.

Bachelorstudiet i **økonomi og administrasjon** ved UMB følger de nasjonale standarder og gir samtidig anledning til å supplere studiet med UMB-spesifikke fag innen økonomi, organisasjon- og samfunnsfag, men også tverrfaglig profilering ved hjelp av fag innen arealplanlegging eller naturvitenskap.

Bachelorstudiet i **samfunnsøkonomi** ved UMB følger de nasjonale standarder for bachelorstudier innen samfunnsøkonomi. Graden vil gi grunnlag for videre studier på masternivå ved UMB og ved andre universiteter som tilbyr master i samfunnsøkonomi. UMB gir relativt stor valgfagfrihet innen ressursøkonomi, utviklingsøkonomi og naturvitenskapelige fag. Mulighetene for å integrere andre emner ved UMB i graden er relativt stor.

3.1.1 BACHELOR I ØKONOMI OG ADMINISTRASJON

Det 3-årige studiet i Økonomi og administrasjon omfatter til sammen 180 studiepoeng hvorav 125 studiepoeng i økonomi, samfunns- og metodefag er obligatoriske. Instituttets og UMB's spesielle tilbud av fag gir gode muligheter for unike profileringer.

Studiet er lagt opp slik at de obligatoriske fagene er samlet de første 2 årene med ett unntak. Det tredje året forutsettes benyttet til økonomisk profilering, og kan benyttes til delstudier i utlandet. For de som ønsker å benytte seg av det brede tilbudet av naturvitenskapelige eller teknologiske fag som UMB ellers tilbyr, kan gjøre dette i 3. studieår.

Bachelor-ØA Grunnblokk		Poeng	Semester	
År 1	AOS130	Innføring i organisasjonsteori	5	Aug
	PHI100	Ex.Phil.	10	H
	ECN110	Innføring i samfunnsøkonomi - mikro	5	H
	MATH100	Brukerkurs i matematikk	10	H
	ECN120	Innføring i samfunnsøkonomi - makro	5	Jan
	BUS133	Excel for økonomer	5	V
	BUS100	Grunnleggende foretaksøkonomi	5	V
	AOS120	Markedsføring	5	V
	BUS110	Eksternregnskap	10	V
		60		

Det gis et repetisjonskurs i matematikk på kveldstid det første semesteret for de som kun har generell studiekompetanse eller føler behov for oppfriskning av faget.

Bachelor-ØA Grunnblokk		Poeng	Semester	
År 2	AOS230	Organisasjons- og ledelsespsykologi	5	Aug
	ECN220	Samfunnsøkonomi II	10	H
	AOS232/237	Strategisk ledelse /Foretaksstrategi	10	H
		Valg	5	H
	BUS160	Skatterett for økonomer	5	Jan
	STAT100	Statistikk	10	V
	BUS210	Driftsregnskap og budsjettering	10	V
	AOS240	Samfunnsvitenskapelig metode	5	V
			60	

Det siste året benyttes i hovedsak til valgfri profilering.

Bachelor-ØA Grunnblokk		Poeng	Semester	
År 3	BUS220	Finansiering og investering	10	H
		Valgfag/profileringer	50	H + V

For de som har interesse for landbruksfag, andre naturvitenskapelige eller teknologiske fag kan det siste året brukes til en tilleggsprofilering. Flexibiliteten blir størst hvis man har grunnleggende kjemi- evt. fysikkfag i bunnen.

I det etterfølgende vises eksempler på profileringer lagt til 3. studieår.

Profil: Bedriftsøkonomisk analyse og finans

		Poeng	Semester
År 3	BUS220	Finansiering og investering	10 H
	ECN202	Innføring i økonometri	5 H
	ECN210	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd	10 H
		Valgfritt	5 H
	BUS260	Jus for næringsdrivende/selskapsrett	5 Jan
	BUS230	Beslutningsanalyse I	10 V
		Valgfritt	10 V
	BUS233	Informasjonssystemer for virksomhetsledelse	5 Jun
		60	

Profil: Ledelse og innovasjon

		Poeng	Semester
År 3	BUS220	Finansiering og investering	10 H
	TIP200	Produktutvikling og design	10 H
	BUS240	Vareproduksjon og logistikk	10 H
		Valgfritt	5 Jan
	TIP100	Teknisk innovasjon, bør tas før TIP200	5 V
	BUS271	Bedriftsetablering	5 V
		Valgfritt	10-15 V
	BUS233	Informasjonssystemer for virksomhetsledelse, eller	5 Jun
	AOS220	Markedsføring II	5 Jun
		60	

Profil: Regnskap og skatt

		Poeng	Semester	
År 3	BUS112	Elektronisk regnskapsføring (Daldata) Alternativ 1	5 Aug	
	BUS220	Finansiering og investering	10 H	
		Regnskapsanalyse for regnskapsførere HiØ start 2008? (forutsettes tilstrekkelig med ressurser)	15 H	
	JUS100	Rettslære I	5 H	
		Valgfritt 5 – 10 poeng	5 H	
	BUS260	Jus for næringsdrivende/selskapsrett	5 Jan	
	JUS102	Kontrakts- og selskapsrett	5 V	
	JUS210	Tingsrett I	5 V	
		Skatterett for næringsdrivende forutsetter samarbeid med HiØ, start 2009	10 V	
		Valgfritt - betinget av valg av elektronisk regnskap	5 V	
	BUS111	Elektronisk regnskapsføring (Agrodata) som Alt 2	5 Jun	
			60	

Profil: Miljø- og samfunnsøkonomi

		Poeng	Semester
År 3	BUS220	Finansiering og investering	10 H
	AOS210	Politiske strukturer og prosesser	10 H
	ECN210	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked	10 H
	ECN262	Regionaløkonomi og regionalpolitikk	5 Jan
	ECN150	Innføring i utviklingsøkonomi/ Development Economics	5 V (e-odde)
	ECN271	Prosjektanalyse og verdsetting av miljøgoder	10 V
	ECN170	<i>Miljø- og ressursøkonomi (emnet må tas før ECN271)</i>	5 V
	ECN140	Økonomisk historie	5 V

60

3.1.2 BACHELOR I SAMFUNNSØKONOMI

Det 3-årige studiet i samfunnsøkonomi omfatter til sammen 180 studiepoeng, hvorav 85 obligatoriske studiepoeng som alle må ta. **Det kreves også en påbygning på 20 studiepoeng valgfrie emner innen samfunnsøkonomi (ECN) på 200-nivå.**

Eksempel på påbygningsfag:

ECN230 – International Economics , 5 stp

ECN260 - Landbrukspolitikk, 5 stp

ECN262 - Regionaløkonomi og regionalpolitikk, 5 stp

ECN271 - Prosjektanalyse og verdsetting av miljøgoder, 10 stp

ECN280 - Energiøkonomi, 10 stp

Bachelor-ECON Grunnblokk		Poeng	Sem	
År 1	AOS130	Innføring i organisasjonsteori	5	Aug
	PHI100	Ex.Phil.	10	H
	ECN110	Innføring i samfunnsøkonomi - mikro	5	H
	MATH100	Brukerkurs i matematikk	10	H
	ECN120	Innføring i samfunnsøkonomi - makro	5	Jan
	STAT100	Statistikk	10	V
		Valgfritt	15	V/Jun
		60		
År 2		Vaglfrie fag	5	Aug
	ECN210	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd	10	H
	ECN220	Samfunnsøkonomi II	10	H
		Valgfrie fag	5	H
		Valgfrie fag	5	Jan
		Valgfrie fag	25	V+ Jun
		60		
År 3		Valgfrie fag i blokk eller i parallell	5	Aug
	ECN211	Mikroøkonomi - Institusjoner, spill, markedsvikt	10	H
	ECN201	Econometrics	10	H
		Valgfrie fag	5	H
		Valgfrie fag	5	Jan
		Valgfrie fag (hvorav 20 poeng ECN-emner på 200 nivå)	25	V+Jun
		60		

Eksempelplan som inkluderer noen bedriftsøkonomiske fag

Bachelor-ECON Generell			Poeng	Sem
År 1	AOS130	Innføring i organisasjonsteori	5	Aug
	PHI100	Ex.Phil.	10	H
	ECN110	Innføring i samfunnsøkonomi - mikro	5	H
	MATH100	Brukerkurs i matematikk	10	H
	ECN120	Innføring i samfunnsøkonomi - makro	5	Jan
	STAT100	Statistikk	10	V
	ECN170	Miljø- og ressursøkonomi	5	V
	BUS100	Grunnleggende foretaksøkonomi	5	V
	BUS133	Excel for økonomer	5	V
		60		
År 2				
	ECN210	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd	10	H
	ECN220	Samfunnsøkonomi II	10	H
	BUS220	Finansiering og investering	10	H
	ECN262	Regionaløkonomi og regionalpolitikk	5	Jan
	ECN140	Økonomisk historie	5	V
	BUS271	Bedriftsetablering	5	V
	BUS210	Driftsregnskap og budsjettering	10	V
		60		
År 3				
	ECN211	Mikroøkonomi - Institusjoner, spill og markedsvikt	10	H
	ECN201	Econometrics	10	H
	ECN230	International Economics	5	H
	ECN260	Landbrukspolitikk	5	H
	ECN271	Prosjektanalyse og verdsetting av miljøgoder	10	V
	BUS230	Beslutningsanalyse I	10	V
ECN280	Energioøkonomi	10	V	
		60		

Bachelor-ECON Profil miljø- og utvikling			Poeng	Sem
År 1	AOS130	Innføring i organisasjonsteori	5	Aug
	PHI100	Ex.Phil.	10	H
	ECN110	Innføring i samfunnsøkonomi - mikro	5	H
	MATH100	Brukerkurs i matematikk	10	H
	ECN120	Innføring i samfunnsøkonomi – makro	5	Jan
	STAT100	Statistikk	10	V
	ECN170	Miljø- og ressursøkonomi	5	V
	ECN150	Innføring i utviklingsøkonomi	5	V
	BUS133	Excel for økonomer	5	V
		60		
År 2				
	ECN210	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd	10	H
	ECN220	Samfunnsøkonomi II	10	H
	BUS220	Finansiering og investering	10	H
	NATF201	Miljøovervåkning, evt. annet emne	5	Jan
	BUS100	Grunnleggende foretaksøkonomi	5	V
	ECN140	Økonomisk historie	5	V
	EDS215	Bærekraftlig landbruk og miljøet	5	V
		Valgfritt	10	V/Jun
		60		
År 3	EDS201	Kommunikasjon og aktuelle tema i miljø- og utvikling	5	Aug
	ECN211	Mikroøkonomi - Institusjoner, spill og markedsvikt	10	H
	ECN201	Econometrics	10	H
	ECN230	International Economics	5	H
	ECN262	Næringsutvikling og distriktspolitikk	5	Jan
	ECN271	Prosjektanalyse og verdsetting av miljøgoder	10	V
	BUS230	Beslutningsanalyse I	10	V
		Valg	5	V/Jun
		60		

Energiøkonomi, (ECN280) kan være en nyttig kombinasjon med miljø- og utvikling

3.1.3 BACHELOR I ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING

Gjelder studenter tatt opp i 2006 eller tidligere. Det er foretatt noen mindre endringer i emneporteføljen.

Det 3-årige studiet i Økonomi og ressursforvaltning omfatter til sammen 180 studiepoeng, hvorav 105 - 110 studiepoeng i økonomi-, samfunns- og metodefag som alle må ta. I tillegg må alle velge minst 30 studiepoeng ikke-økonomiske fag som anbefales valgt blant naturvitenskapelige- og teknologiske emner. De obligatoriske emnene er vist i skjemaet under:

Bachelor-ØR Grunnblokk			Poeng	Semester
År 1	AOS130	Innføring i organisasjonsteori	5	Aug
	PHI100	Ex.Phil.	10	H
	ECN110	Innføring i samfunnsøkonomi - mikro	5	H
	MATH100	Brukerkurs i matematikk	10	H
	ECN120	Innføring i samfunnsøkonomi - makro	5	Jan
	ECN170	Miljø- og ressursøkonomi	5	V
	BUS100	Grunnleggende foretaksøkonomi	5	V
	BUS110	Eksternregnskap (valgfritt, men anbefalt)	10	V
		Valgfrie økonomifag eller ikke økonomiske fag	5	V
			60	

Bachelor-ØR Grunnblokk			Poeng	Semester
År 2		Valgfritt fag	5	Aug
	ECN210	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd	10	H
	ECN220	Samfunnsøkonomi II	10	H
		Valgfrie økonomifag eller ikke økonomiske fag	10	H
	STAT100	Statistikk	10	V
	ECN140	Økonomisk historie	5	V
		Valgfrie økonomifag eller ikke økonomiske fag	15	V+ Jun
				60

Bachelor-ØR Grunnblokk			Poeng	Semester
År 3		Valgfrie økonomifag eller ikke økonomiske fag	5	Aug
	ECN211	Mikroøkonomi - Institusjoner, spill, markedsvikt	10	H
	ECN201/ (ECN202)	Econometrics eller (Innføring I økonometri)	10 (5)	H
		Valgfrie økonomifag eller ikke økonomiske fag	5	H
		Valgfrie økonomifag eller ikke økonomiske fag	5	Jan
	ECN271	Prosjektanalyse og verdsetting av miljøgoder	10	V
		Valgfrie økonomifag eller ikke økonomiske fag	15	V+Jun
				60

For de som skal søke seg til mastergraden i samfunnsøkonomi, anbefaler vi å ta ECN201 i stedet for ECN202.

Eksempler på profilering innen økonomi og samfunnsfag (30 – 40 studiepoeng):

- Miljø- ressurs og utvikling
- Næringsøkonomi/politikk
- Miljø- og næringsøkonomi
- Samfunnsøkonomi

Hvis du planlegger å ta en mastergrad, bør du undersøke kravene til forkunnskaper for de ulike masteremnene. Du finner disse under avsnittet: Forutsatte forkunnskaper for masteremner.

Valg av ikke økonomiske emner (30 studiepoeng) kan gjøres innenfor følgende naturvitenskapelige og teknologiske profiler (*som er nærmere beskrevet i eget avsnitt felles for både bachelorgraden og mastergraden*):

• Natur- og miljøforvaltning	• Skogindustri
• Jordbruk	• Fornybar energi
• Hagebruk	• Tropisk landbruk
• Akvakultur	• Bygningstekniske fag
• Næringsmiddelfag	• Arealplanlegging og rettslære
• Skogfag	

Denne bachelorgraden oppfyller de nasjonale kravene til en samfunnsøkonomisk bachelorgrad under forutsetning av at minst 15 av de valgfrie studiepoengene benyttes til samfunnsøkonomiske fag, og fortrinnsvis makroøkonomi. Graden gir med dette grunnlag for opptak til mastergradsstudier i samfunnsøkonomi ved universitetene både nasjonalt og internasjonalt.

Slik går du frem ved planleggingen av studiet:

- De **obligatoriske** fagene fordeler seg over 3 år.
- Du bestemmer deg for valgfri profilering innen økonomiske fag (evt. planlegging for profileringen i masterstudiet)
- Du bestemmer deg for valgfri profilering innen ikke økonomiske fag
- De **valgfrie** fagene innen økonomi og naturvitenskap/teknologi, bør du fordele på planen din over 3 år.
- Når du velger ikke økonomiske fag, vil du stå noe friere til å profilere studiet hvis du legger inn kjemi våren første studieår. Svært mange av fagene bygger på kjemi eller fysikk.

På de etterfølgende sidene presenteres forslag til økonomiske profileringer (valgfrie emner):

FORSLAG TIL PROFILERINGER I VALGFRIE ØKONOMISKE FAG:

Profil: Miljø, ressurs og utvikling (valgfrie emner)

		Poeng	Semester
År 2-3			
	AOS210	10	H
	BUS220	10	H
	ECN230	5	H
	ECN150	5	V (e-odde)
	ECN280	10	V
	BUS230	10	V

50

Her er det spesielt relevant å velge ikke økonomiske fag innen miljø, forurensning, vilt- og fiskeforvaltning eller fag innen utviklingsstudier (for eksempel ved Noragric)

Profil: Næringsøkonomi/politikk (valgfrie emner)

		Poeng	Semester
År 2-3	AOS230	5	Aug
	AOS237	10	H
	ECN260	5	H
	ECN230	5	H
	BUS220	10	H
	ECN262	5	Jan
	BUS230	10	V
	AOS120	5	V
	BUS271	5	V

60

Her er det spesielt relevant å velge ikke økonomiske fag innen jus og eiendomsfag, utmarksbasert næringsutvikling, reiseliv eller tradisjonelle landbruksfag som husdyr- eller plantefag.

Profil: Miljø- og næringsøkonomi (valgfrie emner) Poeng Semester

År 3			Poeng	Semester
	ECN260	Landbrukspolitikk	5	H
	BUS220	Finansiering og investering	10	H
	ECN262	Regionaløkonomi og regionalpolitikk	5	Jan
	AOS120	Markedsføring	5	V
	ECN280	Energøkonomi	10	V

35

Her er det spesielt relevant å velge ikke økonomiske fag innen fysikk og bioenergi, forurensning, vilt- og fiskeforvaltning, kommunal planlegging, reiseliv, jus eller tradisjonelle landbruksfag som husdyr- og plantefag.

Profil: Samfunnsøkonomi			Poeng	Semester
År 3				
	ECN230	International Economics	5	H
	ECN260	Landbrukspolitikk	5	H
	ECN352	Development Economics - Macro	10	V
	ECN320	Samfunnsøkonomi III	10	V

30

Her er det spesielt relevant å velge ikke økonomiske fag innen jus, utviklingsstudier eller miljøfag.

3.2 HØGERE GRAD – MASTERSTUDIENE

Masterstudiet i **økonomi og administrasjon** (siviløkonomstudiet) gir en videre fordypning i bedriftsøkonomiske metoder og ledelsesfag. Målet er at kandidatene fra programmet skal gå inn i arbeidsmarkedet med en kompetanse som anerkjennes som minst like høy og relevant som kandidater fra andre norske og internasjonale institusjoner som tilbyr mastergrader i økonomi og administrasjon. I tillegg anbefaler vi studentene til å lage egne profiler rettet mot naturvitenskap og teknologi som gjør dem spesielt interessante i arbeidsmarkedet. Graden kan gi grunnlag for opptak til doktorgradsstudier innen økonomiske og administrative fag.

Masterstudiet i **samfunnsøkonomi** har legger noe mer vekt på mikroøkonomi og økonometri og har en noe mindre fordypning i makroøkonomi enn tilsvarende studieprogram ved de andre universitetene. Profileringsmulighetene utnytter samtidig UMBs spesialiteter innen miljø- og ressursøkonomi og utviklingsøkonomi. I tillegg gir studiet muligheter for en kombinasjon mellom samfunnsøkonomiske og bedriftsøkonomiske fag. Kandidatene vil ha et godt grunnlag for analyseoppgaver innen både privat og offentlig sektor.

Masterstudiet i **Entreprenørskap og innovasjon** er en breddemaster som rekrutterer studenter med ulike bakgrunn i bachelorgraden. Den er spesielt tilrettelagt for studenter med naturvitenskaplig og teknologisk bakgrunn. Målet er å utdanne kandidater som kan være drivkrefter innen entreprenørskap og innovasjon i privat så vel som offentlig sektor, utvikle idéer og starte sine egne livskraftige virksomheter, eller delta i kommersialisering av forskningsbaserte ideer. Gründerskolen er et ledd i denne utdanningen.

Masterstudiet i **Development and Natural Resource Economics** er et engelskspråkling program. Programmet bygger på en bachelorgrad i samfunnsøkonomi. Masterprogrammet er et samfunnsøkonomisk masterprogram med en spesiell vekt på utviklingsøkonomi og ressursøkonomi. Studentene på dette programmet får kjennskap til utfordringer utviklingslandene står ovenfor. Studentene får selv oppleve hvordan det er å jobbe i et utviklingsland når de gjennomfører fletarbeid i forbindelse med masteroppgaven.

Våre masterstudier i økonomi og administrasjon og i samfunnsøkonomi tar utgangspunkt i de tilsvarende bachelorprogrammene ved UMB. For søkere med bachelorgrader fra andre læresteder kan det være nyttig å orientere seg om hvilke forkunnskapskrav som ligger til grunn for våre 300-emner. Nedenfor er det laget en liste over de mest nødvendige kravene angitt i emnekoder. Emnene er beskrevet bak i boka.

Forkunnskapskrav til 300-emner:

AOS310 Miljøpolitikk og forvaltning – 10 stp
Forusetter AOS210 eller tilsvarende

AOS331 Organisasjon og ledelse (10 stp)
AOS 130 AOS230, AOS232/AOS237. Ønskelig med AOS120.

- BUS330 og BUS321/320 - Bedriftsøkonomisk analyse / (10stp)**
Empiriske analyser av finans- og varemarkeder del I og II (5-10 stp)
ECN202, BUS210, BUS220 og BUS230
- BUS340 Integrert logistikk – 5 stp**
Forutsetter BUS240 eller tilsvarende
- BUS370 Næringsutvikling og entreprenørskap (10 stp)**
ECN262, BUS110 og BUS210, AOS120,
- ECN301 Econometric Methods – 10 stp**
Minimum ECN201 og mikroøkonomi
- ECN311 Mikroøkonomi (10 stp)**
ECN210/ ECN211 og ECN302
- ECN320 Samfunnsøkonomi III - 10 stp**
Forutsetter ECN120 og ECN220
- ECN330 Commodities and International Economics (15 stp)**
ECN230 og ønskelig med ECN260 (i tillegg til mikroøkonomi)
- ECN350 Development and Environment Economics (u-landsøkonomi) (15 stp)**
ECN353, ECN352, ønskelig med ECN230 og ECN271
- ECN360 Landbrukspolitikk og ressursforvaltning (15 stp)**
ECN260 og ønskelig med ECN230 og/eller ECN262
- ECN371 Miljøøkonomi (10 stp) –**
ECN171 (ECN270) og ECN271
- ECN372 Miljø- og ressursøkonomi (10 stp)**
ECN371
- ECN373 Miljøregnskap og miljøledelse – (5 stp)**
ECN170 eller tilsvarende
- ECN374 Dynamic Optimization – (5 stp)**
ECN302, ECN311 og ECN312
- ECN380 - Energiøkonomi (10 stp)**
ECN280, ECN211, ECN312 og BUS330. Ønskelig med ECN371

I beskrivelsen av de enkelte 300-ernene i kap III er mellommemnene oppført som *forutsatte forkunnskaper*. Våre erfaringer er at resultatene blir svake hvis forkunnskapskravene ikke er oppfylt. Vi anbefaler på det sterkeste at studentene oppfyller disse kravene.

3.2.1 MASTER I ØKONOMI OG ADMINISTRASJON

Masterprogrammet bygger på bachelorgraden i økonomiske og administrative fag ved IØR. Mastergradsemnene i bedriftsøkonomisk analyse og organisasjon og ledelse er obligatoriske. ECN210 Mikroøkonomi inngår i de obligatoriske fag for de som har 10 studiepoeng eller mindre fra bachelorgraden, ellers velges ECN211.

Kravene til gjennomført grad er 120 studiepoeng, hvorav:

1. Minst 45 studiepoeng på 300-nivå, hvorav emnene: AOS331 Organisasjon og ledelse, BUS310 Strategisk økonomistyring, BUS330 Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse og PHI301 Etikk i næringslivet er obligatoriske
2. De som ikke har samfunnsvitenskapelig metode (AOS240 eller tilsvarende emne) og beslutningsanalyse (BUS230 eller tilsvarende emne) må ta disse.
3. Høstsemesteret 2. året er satt av til profilering av studiet. Disse er vist i det etterfølgende.

Master ØA: Grunnblokk

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	BUS310	Strategisk økonomistyring	5	Aug
	AOS331	Organisasjon og ledelse - teori	10	H
	ECN202	Innføring i økonometri	5	H
	ECN210	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd, alternativt	10	H
	ECN211	Mikroøkonomi –Institusjoner, spill og markedssvikt	10	H
	BUS230	Beslutningsanalyse I	10	V
	BUS330	Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse	10	V
	PHI301	Etikk i næringslivet	5	V
		Valgfritt	5	V/Jun

60

År 2 **Profilering av studiet evt. med et utenlandsopphold**

	300-emner	Profilering	30	
		Masteroppgaveseminar	0	Jan
	M30-IØR	Masteroppgave	30	Jan+V

60

Masterprofil: Bedriftsøkonomisk styring og finans

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	BUS310	Strategisk økonomistyring	5	Aug
	AOS331	Organisasjon og ledelse - teori	10	H
	ECN202	Innføring i økonometri	5	H
	ECN210	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd, eller	10	H
	ECN211	Mikroøkonomi –Institusjoner, spill og markedssvikt	10	H
	NBØ310	Verdsetting ved salg, fusjoner og oppkjøp	10	V
	BUS230	Beslutningsanalyse I	10	V
	BUS330	Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse	10	V
	PHI301	Etikk i næringslivet	5	V
	BUS321	Empiriske analyser av finans- og varemarkeder teori	5	Jun

60 - 70

År 2

	BUS320	Empiriske analyser av finans- og varemarkeder, oppg	5	Aug
	BUS240	Vareproduksjon og logistikk	10	H
	BUS340	Integrert logistikk	5	H
		Valgfritt	5 - 10	H
	M30-IØR	Masteroppgave m/seminar	30	Jan/V

55-60

Masterprofil: Organisasjon og ledelse

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	BUS310	Strategisk økonomistyring	5	Aug
	AOS331	Organisasjon og ledelse - teori	10	H
	ECN202	Grunnleggende økonometri	5	H
	ECN210/	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd, alternativt	10	H
	ECN211	Mikroøkonomi –Institusjoner, spill og markedssvikt	10	H
	NADM330	Arbeidsmiljø og ledelse	10	Jan+
	BUS230	Beslutningsanalyse I	10	V
	BUS330	Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse	10	V
	PHI301	Etikk i næringslivet	5	V
	AOS340	Kvalitative metoder (avh. av ressurstillgang)	5	V
	AOS330	Organisasjon og ledelse - prosjektdel (alt 1)	5	V
	AOS332	Organisasjon og ledelse -utvidet prosjektdel (alt 2)	10	V

65-75

År 2

	AOS335	Organisasjon og styring	10	H
	NADM310	Strategy Formation	10	H
		Valgfag avhengig av fagkomb. fra våren	5	H
	M30-IØR	Masteroppgave	30	Jan/V

50- 55

Masterprofil: Energi og ressurs

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	BUS310	Strategisk økonomistyring	5	Aug
	AOS331	Organisasjon og ledelse - teori	10	H
	ECN202	Innføring i økonometri	5	H
	ECN211	Mikroøkonomi - Institusjoner, spill, markedsvikt ¹⁾	10	H
	ECN312	Industri- og markedsstruktur	5	H
	BUS230	Beslutningsanalyse I	10	V
	BUS330	Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse	10	V
	PHI301	Etikk i næringslivet	5	V
	ECN280	Energjøkonomi	10	V
			60-70	

År 2

	ECN270	Resource and Environmental Economics	5	H
	ECN380	Energjøkonomi II	10	H
		Valg	10	H
	M30-IØR	Masteroppgave m/seminar	30	Jan/V
	ECN373	Miljøregnskap og miljøledelse	5	V
			60	

¹⁾ ECN211 er basert på ECN210, og er en forutsetning for ECN312 og ECN280/ECN380

Masterprofil: Næringsutvikling

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	BUS310	Strategisk økonomistyring	5	Aug
	AOS331	Organisasjon og ledelse - teori	10	H
	ECN202	Innføring i økonometri	5	H
	ECN210/	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd, alternativt	10	H
	ECN211	Mikroøkonomi –Institusjoner, spill og markedssvikt	10	H
	ECN262	Regionaløkonomi og regionalpolitikk	5	Jan
	BUS230	Beslutningsanalyse I	10	V
	BUS330	Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse	10	V
	PHI301	Etikk i næringslivet	5	V
	BUS271	Bedriftsetablering	5	V
			65	

År 2

	BUS370	Næringsutvikling og entreprenørskap	10	H
	NADM320	Internationalization of SME	10	H
		Valg	5	H
	M30-IØR	Masteroppgave m/seminar	30	Jan/V
			55	

Masterprofil: Internasjonal økonomi

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	BUS310	Strategisk økonomistyring	5	Aug
	AOS331	Organisasjon og ledelse - teori	10	H
	ECN202	Innføring i økonometri	5	H
	ECN210/	Mikroøkonomi - Konsument, produsent, marked og velferd, alternativt	10	H
	ECN211	Mikroøkonomi –Institusjoner, spill og markedssvikt	10	H
	BUS230	Beslutningsanalyse I	10	V
	BUS330	Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse	10	V
	PHI301	Etikk i næringslivet	5	V
	NADM240	Intercultural Business Communication	10	V

60-65**År 2**

	ECN331	International Economics and Finance	5	Aug
	ECN330	Economic Integration and Trade	10	H
	ECN230	International Economics (bør tas før ECN330)	5	H
	NADM320	Internationalization of SME	10	H
	M30-IØR	Masteroppgave m/seminar	30	Jan/V

60

3.2.2 MASTER I SAMFUNNSØKONOMI

Foruten de obligatoriske fagene kreves det 30 studiepoeng med valgfrie ECN-emner på 300-nivå for å få en profil. Denne profilen vil bli spesifisert på vitnemålet.

Master ECON: Grunnblokk

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	ECN302	Matematics for Economists	5	Aug
	ECN311	Microeconomics	10	H
	ECN301	Econometric Methods (alt: ECN201)	10	H
	ECN312	Industrial Organisation (kan tas 2. år for de som vil profilere seg i ressursøkonomi)	5	H
	ECN320	Makroøkonomi III	10	V
	300-emner	Valgfrie økonomifag	20	V
			60	

År 2	Kode	Navn	Poeng	Semester
	300-emner	Valgfrie økonomifag	10	H
		Valgfrie fag	20	H
	M30-IØR	Masteroppgave m/seminar	30	Jan/V
			60	

PROFILERINGER:

Master ECON: Development Economics

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	ECN302	Matematics for Economists	5	Aug
	ECN311	Microeconomics	10	H
	ECN301	Econometric Methods (alt: ECN201)	10	H
	ECN312	Industrial Organisation (kan tas 2. år)	5	H
	ECN270	Resource and Environmental Economics	5	H
	ECN351/ ECN355	Research for Development	5 (10)	Jan+V+Jun
	ECN320	Makroøkonomi (kan erstattes av ECN352)	10	V
	ECN352	Development Economics, macro	10	V
	ECN353	Development Economics, micro	5	V
	ECN354	Issues in Development Economics	5	V
			Ca 60	

År 2	Kode	Navn	Poeng	Semester
	ECN331	International Economics and Finance	5	Aug
	ECN330	Economic Integration and Trade	10	H
	ECN350	Development Economics	15	H
	M30-IØR	Masteroppgave	30	V
			60	

Master ECON: Environment and Resource Economics

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	ECN302	Matematics for Economists	5	Aug
	ECN311	Microeconomics	10	H
	ECN301	Econometric Methods (alt: ECN201)	10	H
	ECN312	Industrial Organisation (alt ECN270)	5	H
	ECN374	Dynamic Optimisation	5	Jan
	ECN320	Makroøkonomi III	10	V
	ECN373	Environmental Accounting and Management (alt: ECN271 for de uten ressursøkonomi fra bachelor)	5 (10)	V
	ECN371	Miljøøkonomi	10	V
			60	

År 2				
	ECN372	Miljø- og ressursøkonomi	10	H
	300-emner	Valgfrie fag	20	H
	M30-IØR	Masteroppgave m/seminar	30	Jan/V
			60	

Forslag til andre valgfrie emner

ECN280	Energiøkonomi	10	V
ECN331	International Economics and Finance	5	Aug
ECN330	Economic Integration and Trade	10	H
ECN380	Energiøkonomi	10	H
JUS220	Regulerings- og miljørett	5	H

Denne eksempelplanen forutsetter at BUS220 – Investering og finansiering er tatt i bachelorgraden

Master ECON: Bedriftsøkonomi/Bredde

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	ECN305	Matematics for Economists	5	Aug
	ECN311	Microeconomics	10	H
	ECN301	Econometric Methods (alt: ECN201)	10	H
	ECN312	Industrial Organisation	5	H
	ECN320	Makroøkonomi III	10	V
	BUS230	Beslutningsanalyse	10	V
	BUS330	Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse	10	V
	BUS321	Empiriske analyser av finans og varemarkeder , teori (del I)	5	Jun

65

År 2

	BUS320	Empiriske analyser av finans og varemarkeder (del II)	5	Aug
	ECN330	Economic Integration and Trade	10	H
	BUS370	Næringsutvikling og entreprenørskap	10	H
	M30-IØR	Masteroppgave m/seminar	30	Jan/V

55

3.2.3 MASTER I ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING

Dette gjelder for studenter som er tatt opp i 2006-kullet eller tidligere.

Generelle krav

- Kravet til gjennomført grad er 120 studiepoeng (sp.), hvorav:
- 45 studiepoeng masteremner (300-emner)
- Minimum 30 studiepoeng innenfor masteremner i økonomi og ressursforvaltning – ECN-emner på 300-nivå hvor hvor AOS310 og BUS370 kan inngå.
- Ledige poeng benyttes til forkunnskapskrav eller valgfritt
- 15 studiepoeng ikke økonomiske fag på 200- og 300-nivå hvor vi anbefaler å ta naturvitenskapelige eller teknologiske emner. De som ikke har basis i B-ØR eller andre naturvitenskapelige emner kan ta inntil 10 sp emner på 100-nivå.
- 30 studiepoeng masteroppgave inkludert veiledningsseminar

Profiler

Nedenfor er listet opp profiler som er innarbeidet i noen eksempelplaner:

- Miljø- og ressursøkonomi
- Miljø- og utviklingsøkonomi
- Energi- og ressursøkonomi
- Landbrukspolitikk og internasjonal handel
- Næringsøkonomi og landbrukspolitikk
- Miljø- og næringsøkonomi

Den **ikke økonomiske profileringen** kan gjøres innenfor følgende naturvitenskapelige og teknologiske profiler:

• Natur- og miljøforvaltning	• Skogfag
• Jordbruk og husdyr	• Skogindustri
• Hagebruk	• Fornybar energi
• Akvakultur	• Tropisk landbruk
• Næringsmiddelfag	

Eksempler på emnekombinasjoner for hver av profilene finnes i studiehåndboken for 2006/2007. Enkelte av profilene krever kjemi eller fysikk .

Studenter som er tatt opp fra andre læresteder har anledning til å legge inn ikke økonomiske fag på 100-nivå. Det gjelder ikke studenter som har bachelorgraden fra UMB/IØR. Grunnen er at de skal ha hatt anledning til å skaffe seg nødvendige kunnskaper på bachelornivå.

Forslagene til profileringer er basert på at studentene tar alle 45 sp. 300-emner innenfor masteremner i økonomi og ressursforvaltning (hovedsak ECN-emner). Ut fra de generelle kravene listet på side 21, trenger studentene bare å ta 30 studiepoeng innen disse emnene. En del studenter velger således å kombinere masteremner i økonomi og ressursforvaltning

(ECN) med masteremner innen foretaksøkonomi (BUS), organisasjonsfag (AOS). Noen legger også inn relevante masteremner fra andre institutter ved UMB.

Master ØR: Grunnblokk

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	RØP210	Biologiske ressursers økonomi	5	Aug
	200 og 300-emner	Valgfrie økonomifag (evt. manglende forkunnskaper for 300-emner), evt. ECN211 og/eller ECN201 ¹⁾	25	H
		Ikke økonomiske fag	10	H
		Valgfrie ikke økonomiske fag	5	Jan
	AOS240	Samfunnsvitenskapelig metode	5	V
	300-emner	Valgfrie økonomifag	10	V
	200-emner	Valgfrie økonomifag eller ikke økonomiske fag	10	V

60-70

År 2				
	300-emner	Valgfrie økonomifag	5	Aug
	300-emner	Valgfrie økonomifag	25	H
		Masteroppgaveseminar		Jan
	M30-IØR	Masteroppgave	30	V

60

¹⁾ Disse fagene forutsettes tatt i bachelorgraden, men det kan gjøres unntak.

FORSLAG TIL MASTERPROFILERINGER

I det etterfølgende er det satt opp noen masterprofileringer som viser mulighetene. Valg av 200-emner må studentene tilpasse ut ifra hvilke emner de har i bachelorgraden og kravene til 300-emner. I emnebeskrivelsene er det i tillegg til forutsatt forkunnskaper som undervisningen bygger på også ønskede forkunnskaper. Det forutsettes at økonometri er tatt i bachelorgraden. Eksterne studenter må ta disse fagene i tillegg.

I det etterfølgende er det satt opp noen eksempler på profileringer. Endringer i emneporteføljen gir også noen endringer i profileringene.

Masterprofil: Miljø- og ressursøkonomi

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	RØP210	Biologiske ressursers økonomi	5	Aug
	ECN311	Mikroøkonomi (ECN211), eller	10	H
	ECN301	Econometric Methods (ECN201)		
	BUS220	Finansiering og investering	10	H
		Ikke økonomiske fag	5	H
	ECN374	Dynamic Optimisation (alt 1)	5	H
	AOS240	Samfunnsvitenskapelig metode	5	V
	ECN371	Miljøøkonomi	10	V
	ECN373	Miljøregnskap og miljøledelse (alt 2)	5	V
	AOS310	Miljøpolitikk og forvaltning	10	V

60-70

År 2

		Ikke økonomiske fag	5	Aug
	ECN372	Miljø- og ressursøkonomi - prosjekt	10	H
	ECN380	Energiøkonomi II (forutsettes ECN280 fra før)	10	H
		Ikke økonomiske fag	5	H
		Masteroppgaveseminar		Jan
	M30-IØR	Masteroppgave	30	V

60

- 1) For de som har mindre enn 15 sp med mikroøkonomi, evt. mangler økonometri

Masterprofil: Miljø- og utviklingsøkonomi

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	RØP210	Biologiske ressursers økonomi	5	Aug
	ECN311	Mikroøkonomi (ECN211), eller	10	H
	ECN301	Econometric Methods (ECN201)		
	ECN270	Resource and Environmental Economics (for de som ikke har hatt ECN171)	5	H
	ECN230	International economics	5	H
		Ikke økonomiske fag	5 -10	H
	AOS240	Samfunnsvitenskapelig metode	5	V
	ECN371	Miljøøkonomi (evt. ECN271 i tillegg for de som mangler tilsvarende fag)	10	V
	ECN353	Development Economics – Micro	5	V
	ECN252	Development Economics – Macro	10	V

65

År 2

	ECN372	Miljø- og ressursøkonomi - prosjekt	10	H
	ECN350	Development and Environment Economics	15	H
		Ikke økonomiske fag 5 - 10 pong	5	H
		Masteroppgaveseminar		Jan
	M30-IØR	Masteroppgave	30	V

60

Masterprofil: Energi- og ressursøkonomi

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	RØP210	Biologiske ressursers økonomi	5	Aug
	ECN311	Mikroøkonomi (ECN211), eller	10	H
	ECN301	Econometric Methods (ECN201)		
	ECN270	Resource and Environmental Economics (for de som ikke har ECN171)	5	H
	BUS220	Finansiering og investering	10	H
	ECN312	Industri- og markedsstruktur	5	H
	AOS240	Samfunnsvitenskapelig metode	5	V
	ECN371	Miljøøkonomi	10	V
	ECN280	Energiøkonomi	10	V
		Ikke økonomiske fag 10 til 15 studiepoeng	5-10	H

60-70

År 2

	ECN380	Energiøkonomi II	10	H
	ECN372	Miljø- og ressursøkonomi - prosjekt	10	H
		Ikke økonomiske fag	5-10	H
		Masteroppgaveseminar		Jan
	M30-IØR	Masteroppgave	30	V

50-60

Masterprofil: Landbrukspolitikk og internasjonal handel

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	RØP210	Biologiske ressursers økonomi	5	Aug
	ECN311	Mikroøkonomi (ECN211), eller	10	H
	ECN301	Econometric Methods (ECN201)		
	ECN260	Landbrukspolitikk	5	H
	ECN230	International Economics	5	H
		Valgfrie ikke økonomisk emne	5	
	ECN262	Regionaløkonomi og regionalpolitikk	5	Jan
	AOS240	Samfunnsvitenskapelig metode	5	V
		Valgfrie ikke økonomiske fag (15 poeng)	15	V
	ECN320	Samfunnsøkonomi III	10	V

60

År 2

	ECN331	International Economics and Finance	5	Aug
	ECN330	Economic Integration and Trade	10	H
	ECN360	Landbrukspolitikk og ressursforvaltning	15	H
		Masteroppgaveseminar		Jan
	M30-IØR	Masteroppgave	30	V

60

Masterprofil: Næringsøkonomi og landbrukspolitikk

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	RØP210	Biologiske ressursers økonomi	5	Aug
	ECN311	Mikroøkonomi (ECN211), eller	10	H
	ECN301	Econometric Methods (ECN201)		
	ECN260	Landbrukspolitikk	5	H
	BUS220	Finansiering og investering	10	H
		Ikke økonomiske fag (5-10 poeng)	5	H
	ECN262	Regionaløkonomi og regionalpolitikk	5	Jan
	BUS271	Bedriftsetablering	5	V
	BUS230	Beslutningsanalyse I ²⁾	10	V
	BUS330	Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse	10	V
		Ikke økonomiske fag	5	V
			60-70	

År 2

	ECN331	International Economics and Finance	5	Aug
	ECN360	Landbrukspolitikk og ressursforvaltning	15	H
	BUS370	Næringsutvikling og entreprenørskap	10	H
		Masteroppgaveseminar		Jan
	M30-IØR	Masteroppgave	30	V
			60	

²⁾Her er satt opp et annet metodeemne basert på sammensetningen av 300-emner. Det forutsettes at økonometri er tatt i bachelorgraden.

Masterprofil: Miljø- og næringsøkonomi

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	RØP210	Biologiske ressursers økonomi	5	Aug
	ECN311	Mikroøkonomi (ECN211), eller	10	H
	ECN301	Econometric Methods (ECN201)		
	ECN260	Landbrukspolitikk	5	H
	ECN270	Resource and Environmental Economics (for de som ikke har ECN171)	5	H
		Ikke økonomiske fag (10 - 20 poeng)	10	H
	ECN262	Regionaløkonomi og regionalpolitikk	5	Jan
	AOS240	Samfunnsvitenskapelig metode	5	V
	ECN271	Prosjektanalyse og verdsetting av miljøgoder ¹⁾	10	V
	ECN371	Miljøøkonomi	10	V
	ECN373	Miljøregnskap og miljøledelse	5	V
			60-70	

År 2

	ECN360	Landbrukspolitikk og ressursforvaltning	15	H
	BUS370	Næringsutvikling og entreprenørskap	10	H
	ECN372	Miljø- og ressursøkonomi - prosjekt	10	H
		Masteroppgaveseminar		Jan
	M30-IØR	Masteroppgave	30	V
			65	

3.2.4 MASTER I ENTREPRENØRSKAP OG INNOVASJON

Studiet er spesielt tilrettelagt for studenter med naturvitenskapelig eller teknologisk bakgrunn i form av en bachelor eller mastergrad.

Master EI: Grunnblokk

År 1	Kode	Navn	Poeng	Semester
	INN210	Nyskaping	5	Aug
	INN200	Økonomistyring.	10	H
	INN220	Entreprenørskap i praksis	15	Aug+H+V
	INN310	Industrielle rettigheter	5	Jan
		Gründerskolen	25	V

60

År 2

	BUS310	Strategisk økonomistyring	5	Aug
	BUS370	Næringsutvikling og entreprenørskap	10	H
	INN320	Forskningsmetode i entreprenørskap og innovasjon	5	H
	M10FRIE-IØR/ B10FRIE-IØR	Valgfrie emner evt. ved andre institutter (eller "fritt emne")	10	H
	M30-IØR	Masteroppgave	30	Jan+V

60

Når det gjelder frie emner, må det inngås en skriftlig avtale med lærer om opplegg, omfang og hvilket semester oppgaven skal være ferdig. Det er viktig at studentene melder seg opp i fritt emne det semesteret som oppgaven innleveres. Følges ikke disse rutinene oppstår det komplikasjoner ved registrering av karakter. Det er viktig at det ikke blir 2 frie emner med samme omfang og nivå.

3.2.5 MASTER OF SCIENCE IN DEVELOPMENT AND NATURAL RESOURCE ECONOMICS

This master's program is conducted in English and has a strong international profile. It is a Master program within Economics, with a special emphasis on issues from the developing world. The program is policy-oriented and important issues in the program are rural development, management of renewable resources and academic research.

Students on this program will get the opportunity to take one semester at a university in Africa. However, this is provided that the necessary agreements between UMB and the universities in Africa are successfully finalized. This program also includes a mandatory field-work in a developing country during the summer between the first and second year.

This Master of Science program equals two year's full time study, awarding a total of 120 ECTS. The last part of the program is a 30 ECTS Master's Thesis, which is an individual academic work, based on the data collected in the field work.

A minimum of 45 ECTS of the course work should consist of subjects on the 300-code level.

Master DNRE: Mandatory courses

Year 1	Kode	Name	ECTS Points	Semester
	ECN302	Mathematics for Economists	5	Aug
	ECN301	Econometric Methods	10	Fall
	ECN311	Microeconomics	10	Fall
	ECN270	Resource and Environmental Economics	5	Fall
	ECN351/ ECN355	Research in Development Economics/ or Research in Development Economics + field work	5 10	Jan Jan+Jun
	BUS232	Decision Modelling - Fundamentals	5	Spring
	ECN353	Development Economics - Micro	5	Spring
	ECN352	Development Economics - Macro	10	Spring
	ECN354	Issues in Development Economics	5	Spring

60 - 65

Year 2				
	ECN350	Development and Environment Economics	15	Fall
		Free to choose	15	Fall
	M30-IØR	Master Thesis including seminar	30	Jan/ Spring

60

Masterprofil: Option 1		ECTS	
Year 1	Kode	Name	Points Semester
	ECN302	Mathematics for Economists	5 Aug
	ECN301	Econometric Methods	10 Fall
	ECN311	Microeconomics	10 Fall
	ECN270	Resource and Environmental Economics	5 Fall
	ECN351/ ECN355	Research in Development Economics/ or Research in Development Economics + field work	5 10 Jan Jan+Jun
	BUS232	Decision Modelling - Fundamentals	5 Spring
	ECN353	Development Economics - Micro	5 Spring
	ECN352	Development Economics - Macro	10 Spring
	ECN271	Project Evaluation and Environmental Valuation	10 Spring
			60-70

Year 2			
	ECN331	International Economics and Finance	5 Aug
	ECN330	Economic Integration and Trade	10 Fall
	ECN350	Development and Environment Economics	15 Fall
		Seminar	Jan
	M30-IØR	Master Thesis	30 Jan/ Spring
			60

Masterprofil: Option 2		ECTS	
Year 1	Kode	Name	Points Semester
	ECN302	Mathematics for Economists	5 Aug
	ECN301	Econometric Methods	10 Fall
	ECN311	Microeconomics	10 Fall
	ECN270	Resource and Environmental Economics	5 Fall
	ECN351/ ECN355	Research in Development Economics/ or Research in Development Economics + field work	5 10 Jan Jan+Jun
	BUS232	Decision Modelling - Fundamentals	5 Spring
	ECN353	Development Economics - Micro	5 Spring
	ECN352	Development Economics - Macro	10 Spring
	ECN373	Environmental Accounting and Management	5 Spring
			60

Year 2			
	ECN350	Development and Environment Economics	15 Fall
	ECN312	Industrial Organization	5 Fall
	ECN330	Economics Integration and Trade	10 Fall
		Seminar	Jan
	M30-IØR	Master Thesis	30 Jan/ Spring
			60

3.2.6 MASTERGRADSOPPGAVEN

Mastergradsoppgaven avslutter studiet. Den utgjør 30 studiepoeng, og hele vårsemesteret 2. studieår er avsatt til dette arbeidet. Oppgavetemaet velger du i vårsemesteret 1. studieår. Instituttet legger ut en temakatalog på www.umb.no/ior. Det blir holdt en orientering om valg av masteroppgave i vårsemesteret 1. studieår. Du melder deg på tema og **inngår en avtale med veileder innen 15. mai 1. studieår på masterprogrammet.** Før du starter på masteroppgaven undertegner du en mer spesifisert **veiledningskontrakt (15 nov)**. Det er anledning til å ha to veiledere, **men som økonomistudent må du normalt ha hovedveileder (1. veileder) ved Institutt for økonomi og ressursforvaltning.**

NB! De nødvendige skjemaene finnes på SiTs WEB-sider

Arbeidet med masteroppgaven er en viktig del av den faglige profileringen. Det skal være en forskningsrapport og oppfylle vanlige vitenskapelige krav. Valg av tema for masteroppgaven må sees i nær sammenheng med valg av din fordypning i masterprogrammet.

Tidlig i januar siste studieåret arrangeres et veiledningsseminar som omfatter alle IØR-studentene som skal skrive oppgave. Seminaret er den del av veiledningstilbudet og betraktes som obligatorisk.

3.3 DELSTUDIUM I UTLANDET - EUROPEISK MASTERGRAD

Mange av våre studenter benytter anledningen til å ta et studieopphold i utlandet fra ett til to semestre. De mest populære studiestedene er i Europa, USA, Canada, New Zealand, Australia eller Sør-Afrika, og naturligvis i Norden. Ca. 25% av IØR studentene benytter denne muligheten. Et delstudie i utlandet kan gjennomføres både i bachelor- og masterstudiet.

Studentenes informasjonsTorg har egne studentveiledere som er behjelpelig med det praktiske i forbindelse med studieopphold i utlandet. Mange av våre lærere og forskere har oppholdt seg ved læresteder i utlandet og kan gi anbefalinger om passende steder. Studentene kan få innpasset emner tatt ved disse lærestedene i sitt ordinære studium.

IØR oppfordrer sine studenter til å ta deler av utdanningen på et universitet i utlandet. Det er mange gode argumenter for å velge å ta et semester eller et helt år av bachelorgraden i utlandet. Først og fremst vil du få en unik mulighet til å lære språk. Dette er kunnskap som stadig flere arbeidsgivere søker etter og også har begynt å kreve hos nyutdannede kandidater. Et utenlandsopphold gir deg også mange personlige utfordringer, nye venner og stor personlig vekst. Det gir deg muligheten til spesialisering innen det fagfeltet du er mest interessert i og dermed gjøre deg til en attraktiv arbeidstaker. Dersom du planlegger i god tid, er det enkelt å tilpasse et utenlandsopphold til utdanningsplanen din ved IØR. Dette kan bety at du må flytte på enkelte emner, i forhold til den opprinnelige utdanningsplanen din, og ta noen obligatoriske emner tidligere enn oppsatt i planen. Det er en fordel å ha tatt de fleste grunnleggende fag før du reiser ut. Noen obligatoriske emner er lettere å få erstattet med tilsvarende emner i utlandet. Ta kontakt med studieveileder for å få lagt opp en plan som gjør at du kan reise ut. Dersom du begynner planleggingen i god tid, vil alle ha muligheten til å reise ut i løpet av studietiden

For eksempel kan du i bachelorprogrammet i Økonomi og ressursforvaltning få frigjort våren i andre klasse ved å flytte STAT100 til høsten i andre klasse. I bachelorprogrammet i Økonomi og administrasjon kan du også reise ut våren i andre klasse dersom STAT100 blir tatt på høsten i andre klasse. BUS210 kan flyttes til det tredje året.

UMB er medlem av SOCRATES/ERASMUS-programmet og har avtale med studiesteder i Europa. Den siste avtalen er inngått med Riga International School of Economics and Business Administration. RISEBA en av de 2-3 beste skolene i regionen innen våre fagområder. Skolen har en internasjonal innretning, med en stab som har god engelsk-kompetanse og som er godt oppdatert innen våre fagområder på undervisningssiden.

Innen SOCRATES-avtalen er det mulig å få en Europeisk mastersertifisering i "*Agricultural Economics and Agribusiness*" ved å ta et ½ år ved et ett av følgende universiteter (er under endring)

University of Kiel i Tyskland
 Wageningen University i Nederland
 Ecole Nationale Supérieure Agronomique de Rennes i Frankrike
 University of Siena i Italia

Studenter på masterprogrammene har anledning til å delta på dette programmet. Gjennomsnittskarakteren for fagene i grunnblokk legges til grunn for utvelgelsen. De som tar den Europeiske Mastergraden får fritak fra et speialemne på masterprogrammet. Mastergradsoppgaven må skrives ved UMB. Studieoppholdet skal gjennomføres innen rammen av mastergradsstudiet ved UMB. Statens Lånekasse gir ikke lån/støtte til studier dersom studieoppholdet medfører forlengelse av studietiden.

Søknadsfristen er 1. mars for påfølgende studieår.

Innen de bilaterale avtalene har IØR og UMB også en samarbeidsavtale med Ateneo de Manilla University på Filippinene. Ateneo de Manilla University er privat og er et av de beste universitetene på Filippinene, og er spesialisert på økonomi og ledelse, samfunnsfag, humanistiske fag, naturvitenskap og teknologi. Denne avtalen gjelder både studentutveksling og utveksling av forelesere og forskere, hovedsakelig innenfor fagområdene bedriftsøkonomi, ressursøkonomi og ledelse.

En avtale med University of California, Berkley er nettopp etablert hvor IØR-studentene har fortrinnsrett. Avtalen omfatter i utveksling på bachelornivå. Dette er et etablert prestisjeuniversitet.

Søknadsfristen for utreise på de bilaterale avtalene er 1. februar for påfølgende studieår.

Samlet utenlandsopphold for de som tar både bachelor- og mastergrad ved vårt institutt er satt til maksimalt 3 semestres varighet, med inntil 2 semestre for hvert opphold.

PROSEDYRE

Du finner detaljer om avtaler, prosedyrer og krav under *delstudium i utlandet* på SiT sine sider.

Når du har bestemt deg for universitet – hvor du vil reise:

- Søk stipend (sendes SiT).
- Får du plass på en avtale følger du opp med:
- Å søke om forhåndsgodkjenning av fag. Emnebeskrivelser og pensumlitteratur må vedlegges søknaden til undervisningsutvalget ved instituttet.
- SiT hjelper deg med å effektivere søknad om opptak til fag til universitetet du har valgt.
- Endelige godkjenning av fagene foretas av undervisningsutvalget etter at oppholdet er avsluttet (husk å vedlegge karakterutskrift, pensum og mer utfyllende emnebeskrivelser).

4. IKKE-ØKONOMISKE FAG NATURVITENSKAPELIGE OG TEKNOLOGISKE FAG

Kravene til ikke-økonomiske profileringer gjelder bare studenter på økonomi og ressursforvaltning programmene (ØR). Studenter ved de andre programmene kan også velge slike profiler innen de rammene som er satt.

Vi har satt et krav om 30 studiepoeng ikke økonomiske fag i bachelorgraden i økonomi og ressursforvaltning, hvor vi spesielt anbefaler naturvitenskapelige- eller teknologiske fag . I mastergraden er det satt krav om 15 studiepoeng ikke økonomiske fag - naturvitenskapelige/teknologiske fag. *Emner på 100 nivået er beregnet for bachelorgraden, mens høyere nivå normalt kreves for mastergraden.*

Naturfaglige emner som er forutsatte forkunnskaper for den enkelte profil inngår i disse studiepoengene (f.eks. KJM100 eller FYS100). De helt valgfrie emnene kan nyttes for å profilere seg etter interesse. *For de som har agronomeksamen kan det gis fritak fra natur- og produksjonsfag inntil 20 studiepoeng.*

Profilene arealplanlegging og rettslære og bygningstekniske fag er i løpet av de siste årene godkjent. Endringer i emnekoder ved andre institutter kan for enkelte profiler være mangelfullt oppdatert etter siste revisjon.

Vær oppmerksom på eventuelle krav om forutsatte forkunnskaper til emner du ønsker å ta. Det er viktig å velge emner som passer sammen i tillegg til grunnblokka. De oppsatte kontaktpersoner kan gi mer spesifiserte anbefalinger. Oppstillingen gir rammer for hva som godtas. Du har selv ansvaret for å lage en plan som passer dine ønsker om faglig profilering. *Vær forberedt på time- og eksamensplankollisjoner.*

NATURVITENSKAPELIGE- OG TEKNOLOGISKE PROFILER

1. Natur- og miljøforvaltning
2. Jord- og plantefag
3. Husdyrfag
4. Akvakultur
5. Matvitenskap og bioteknologi
6. Skogfag
7. Fornybar energi (bioenergi og vannkraft)
8. Tropisk landbruk
9. Bygningstekniske fag (*foreløpig profil*)
10. Arealplanfag og rettslære

Konkrete eksempler på profileringer finner i studiehåndboken for 2006/2007.

III. BESKRIVELSE AV DE ENKELTE EMNER

1. ULIKE BEGREPER

Forutsatte forkunnskaper: Det er emner som forutsettes tatt for å kunne ta emnet (jfr. UMB's studiehåndbok). Det brukes forutsatte forkunnskaper i en del tilfelle hvor det i utdanningsplanene vil bli satt som obligatoriske krav (se side 18 I kap II. 3.2 og under de enkelte emnebeskrivelser) Grunnen er at studentene kan ha mulighet for å

- ta det påfølgende emnet samtidig, bl.a. for å gi større fleksibilitet og større åpning for studier i utlandet.
- fortsette med påbygningsemner i de tilfeller hvor eksamen ikke er bestått i det aktuelle emnet, men at studenten(e) har fulgt undervisningen.

Ønskelige forkunnskaper: Det er emner som anbefales og vil gjøre det enklere for studenten å gjennomføre det oppgitte emnet, men som ikke er noe krav.

Dr. scient-emnene ved IØR som er beskrevet i denne katalogen vil tilbys i henhold til de angitte planer med forbehold om tilstrekkelig påmelding av interesserte og kvalifiserte studenter. Instituttet må videre ta det forbehold at man til enhver tid vil måtte vurdere den totale ressursituasjonen ved IØR, herunder tilgjengelig lærerkapasitet, undervisningsbehov og ressursinnsats i det ordinære kandidatstudiet.

Emnebeskrivelsene vil også finnes elektronisk på nettsiden til Studentenes informasjonsTorg. På grunn av at det kan forekomme enkelte feil i den trykte versjonen vil den elektroniske oppdateres og derfor være gjeldende.

I eksamensbeskrivelsene er det ved hjelp av koder spesifisert hjelpemidler:

A1: ingen kalkulator, ingen andre hjelpemidler

A2: ingen kalkulator, spesifiserte andre hjelpemidler

B1: utdelt kalkulator, ingen andre hjelpemidler

B2: utdelt kalkulator, spesifiserte andre hjelpemidler

C1: alle typer kalkulator, ingen andre hjelpemidler

C2: alle typer kalkulatorer, alle andre hjelpemidler

2. BESKRIVELSE AV EMNER GITT VED INSTITUTT FOR ØKONOMI OG RESSURSFORVALTNING

AOS120 Markedsføring

Marketing

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Alfnes / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallell **Perioder:** Vårparallell

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold: Kurset tar sikte på å gi studentene kunnskap om de prinsippene som underligger moderne markedsføring. Slik innsikt er viktig av flere grunner: I egenskap av å være konsumenter er det nyttig å forstå hvordan bedrifter og offentlige myndigheter konkurrerer om vår virkelighetsforståelse for å påvirke våre kjøpsbeslutninger. Som kulturelle individer er det interessant å ha kjennskap til hvordan våre konsumvalg tillegges symbolske verdier og derigjennom assosierer oss med forskjellige typer livsstil. I rollen som profesjonelle arbeidstakere er det viktig å se hvordan bedriftens eller organisasjonens suksess avhenger av vår evne til å integrere konsumentenes tankegang og atferd i vårt arbeide. Kurset har et konsumentatferdsperspektiv, hvilket innebærer at markedsføringen må basere seg på en forståelse av hvordan konsumentene tenker og handler.

Læringsmål: Grunnleggende prinsipper i moderne markedsføring

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen - 3 timer - teller 60%.

Skriftlig innleveringsoppgave som teller 40%.

Både eksamen og innleveringsoppgave må bestås for å få bestått i kurset.

Konteeksamen for de som har bestått innleveringsoppgaven, men støket på eksamen vil bli gitt i påfølgende semester.

Karakteren for innleveringsoppgaven er kun gyldig det året oppgaven er gitt.

Pensum: Tekstbok: 'Markedsføringsledelse', Philip Kotler, Gyldendal, 2003.

Forelesningsnotater. Eventuelt utdelt materiale.

AOS130 Innføring i organisasjonsteori

Introduction to Organisation Theory

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Gro Ladegård / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Augustblokk **Perioder:** Augustblokk

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Oppgaveløsning, Deltakelse i kollokvier

Innhold: Kurset har to hovedtemaer. Det første er interne funksjoner i organisasjoner, og omhandler mål og oppgaver, kultur, struktur, ledelse, og samspill mellom menneskene i en organisasjon. Det andre temaet er drivkrefter i omgivelsene og hvordan disse påvirker organisasjonen. Det blir lagt vekt på et utviklings- og endringsperspektiv for fremtidige levedyktige organisasjoner.

Læringsmål: Overordnet læringsmål er å opparbeide en forståelse av hvordan

organisasjoner fungerer. De spesifikke læringsmålene er tredelt:

- 1) Opparbeide seg kunnskap om de mest sentrale teoriene som benyttes i studier av organisasjoner, og hvordan teoriene kan anvendes til å forstå organisasjoner
- 2) Gi studentene trening i analytisk tenkning og systematiske undersøkelser av hvordan organisasjoner fungerer
- 3) Utvikle kritiske holdninger til organisatoriske problemstillinger, særlig slik disse fremstår i media.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Eksamen teller 100%

Pensum: Forelesningene er pensum. Pensumbok er Jakobsen, Dag Ingvar og Jan Thorsvik (2002): Hvordan organisasjoner fungerer. Bergen: Fagbokforlaget. (2.utg.)

AOS200 Bygdesosiologi

Rural Sociology

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Gundersen / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold: Kurset består av tre deler:

- 1) Gjennomgang av sosiologiske begreper.
- 2) Gjennomgang av tre ulike retninger som knyttes til bygdesosiologi; agrarsosiologi, community-sosiologi og livsformanalyse samt
- 3) Gjennomgang av empiriske studier av bygdesamfunnet i endring, husholdninger, kjønn og arbeid, kulturanalyse av bygdene.

Læringsmål: Kurset har som målsetning. 1) Gi en teoretisk innføring i feltet bygdesosiologi, som inkluderer agrarsosiologi, community-sosiologi og livsformanalyse og 2) gjennomgang av studier av sosiale og kulturelle endringsprosesser i utkantområder i Norge og andre land. Kurset ønsker å gi studentene kunnskap og forståelse av a) sosiologiske begreper og de teoretiske tradisjonene disse er knyttet til b) ulike retninger innen bygdesosiologien samt få kunnskap om og forståelse av sosiale og kulturelle endringsprosesser i utkantområder i Norge og andre land. Studentene vil gjennom semesteroppgaven bli trent i å diskutere begreper, sette dagsaktuelle spørsmål inn i en faglig-teoretisk sammenheng, velge ut og samle inn og analysere data samt å knytte sammen resultatene av drøftingen med ulike faglige retninger. Kurset har som målsetning å bidra til en forståelse av hva et lokalsamfunn er og hva et bygdesamfunn er og hvordan dette bør studeres.

Dette kurset gir studentene et ståsted for å kunne utvikle forståelse av lokalsamfunn og bygder. Dette kan være viktig å anvende i arbeidssammenheng, politisk arbeid eller frivillig arbeid i spørsmål som dreier seg om lokalsamfunn eller bygdesamfunn. Det er en del av faget sosiologi å arbeide med ulike tilnæringsmåter og at studentene skal læres til å begrunne de valgene og gjøre disse klart for andre en foretar seg ved utøvelse av faget. Dette gjelder også derfor er verdispørsmål og etikk en del av sosiologifaget.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen 40 % 3,5 timer.

Semesteroppgave 60 %.

Begge eksamensdeler må bestås.

Pensum: Gundersen, Frode(red) (2004): Kompendium i bygdesosiologi.

AOS210 Politiske strukturer og prosesser ***Political Structures and Processes***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Gundersen / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold: Kurset er bygget opp av a) Analytiske perspektiver på offentlige politisk/administrative institusjoner, b) gjennomgang av sentrale politisk-administrative institusjoner i Norge med særlig vekt på dimensjoner som forholdet mellom politikk og administrasjon, sammenhenger mellom fag og politikk, sektor og samordning, c) gjennomgang av politisk administrative institusjoner på regionalt og kommunalt nivå i Norge med særlig vekt på dimensjoner som forholdet mellom politikk og administrasjon, sammenhenger mellom fag og politikk, sektor og samordning, d) relasjoner mellom statlig, regionalt og kommunalt nivå. Utviklingstrekk ved kommune, fylkeskommune og fylkesmannsinstitusjonen, e) mot slutten av kurset vil det bli gjennomgått framveksten av og erfaringene med nye styringsmodeller på sentralt, regionalt og kommunalt nivå.

Læringsmål: Kurset har som formål å; 1) gi en oversikt over teoretisk-analytiske perspektiver på politiske institusjoner, 2) gi kunnskap om oppbyggingen av vårt politiske/administrative apparat på sentralt, regionalt og lokalt nivå og 3) gi kunnskap om hvordan det politiske systemet fungerer, med særlig vekt på relasjoner mellom sentralt, regionalt og lokalt nivå. Kurset har som mål å gi studentene kunnskap og forståelse om analytiske perspektiver på offentlige politisk/administrative institusjoner, beslutningsteorier, fag og politikk, sektor og samordning, relasjoner mellom statlig, regionalt og kommunalt nivå. Utviklingstrekk ved kommune, fylkeskommune og fylkesmannsinstitusjonen. Dette kurset gir studentene et ståsted for å kunne utvikle forståelse av samfunnet særlig de politisk administrative institusjoner av samfunnet. Ferdighetene i kurset kan en bl.a. bruke en arbeidssituasjon innen offentlig forvaltning og planlegging. Ferdighetene inkluderer også å lese fagartikler innen offentlig politikk. Det er en del av faget statsvitenskap å arbeide med ulike tilnæringsmåter og at studentene skal læres til å begrunne de valgene og gjøre disse klart for andre en foretar seg ved utøvelse av faget. Dette gjelder også derfor er verdipørsmål og etikk en del av faget statsvitenskap.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppgave - 60 %. Skriftlig eksamen - 40 %. - 3,5 timer. Studentene må bestå begge eksamensdeler

Pensum: Bukve, O. og A. Offerdal (red.) (2002). Den nye kommunen. Kommunal organisering i endring. Oslo: Det Norske Samlaget. Kap. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12. (209 s.)

Christensen, T., M. Egeberg, H. O. Larsen, P. Lægreid og P. G. Roness (2002).

Forvaltning og politikk. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 1-11. (200 s.)

Nordby, Trond: I politikens sentrum. Variasjoner I Stortingets makt 1814-2000, 2000.

Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10. (298 s.)

Fullstendig liste vil bli delt ut ved kursstart – se forøvrig emnekatalogen på SiT.

AOS220 Markedsføring II ***Marketing II***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Alfnes / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Juniblokk **Perioder:** Juniblokk

Emnet tilbys: Annet - Gis i juniblokk under forutsetning av tilgang på lærerressurser

Obligatoriske aktiviteter: En eller flere oppgaver.

Forutsatte forkunnskaper:AOS120

Innhold: Formålet med kurset er å gi deltakerne innsikt i prinsipper for markedsbasert produktutvikling. Kurset presenterer en systematisk fremgangsmåte for utvikling av nye konsepter og produkter som tar utgangspunkt i behov i markedet og legger spesielt vekt på koblingen mellom konsumentbehov og produktspesifikasjoner. *Innholde i kurset avhenger av tilgjengelige

læringsressurser og kan forandres før kurset starter.

Læringsmål: Studentene skal lære viktige prinsipper for å utvikle produkter som vil lykkes i markedet.

Eksamen:Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Karakteren blir gitt på grunnlag av skriftlig eksamen. I tillegg, må de obligatoriske oppgavene være bestått for å få karakter i kurset. Oppgavene og eksamen må bestås samme år. Eksamensformen kan bli endret.

Pensum: Pensumlisten vil være tilgjengelig fra læreren og på Classfrontier før kurset starter. Hovedboken vil trolig være Ulrich og Eppinger: "Product Design and Development", siste versjon. Men, dette kan forandre seg før kursstart.

AOS230 Organisasjons- og ledelsespsykologi ***The Psychology of Organisation and Leadership***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Gro Ladegård / IØR

Medvirkende:Timelærer.

Språk: Norsk

Startperiode: Augustblokk **Perioder:** Augustblokk

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Innlevering av to rapporter fra eksempelstudier

Forutsatte forkunnskaper:AOS130.

Innhold: Persepsjon/kognisjon; Læring; Holdninger og Lederskap; Gruppepsykologi; Trivsel, fravær og gjennomtrekk.

Læringsmål: Oppøve evne til å forstå de vesentligste teoribidrag innen faget arbeids- og lederpsykologi og sammenhengen mellom disse. Kurset vil i særlig grad konsentrere seg om utfordringer i kunnskapsøkonomien. Det vil være viktig å se sammenhengen mellom teoribruk og hvordan den kan benyttes på praktiske problemstillinger. Eksemplene i kurset vil i stor grad bli hentet fra den internasjonale arena. Evne til å hente inspirasjon fra ulike fagfelt anses som viktig.

Eksamen:Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 48 timers hjemmeeksamen.

Pensum: Haukedal, Willy (2005): Arbeids- og lederpsykologi. Cappelen forlag.

AOS232 Strategisk ledelse og organisasjonsdesign

Strategic Management and Organisation Design

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Carl Brønn / IØR

Språk: Engelsk ved behov

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Forutsatte forkunnskaper: AOS120, AOS130, BUS100.

Anbefalte forkunnskaper: AOS230.

Overlapping og studiepoengreduksjon: AOS233: 10 poeng.

Innhold: Kurset består av to hovedelementer: Organisasjonsutforming og strategisk ledelse. Temaer som blir behandlet i kurset inkluderer:

Emner innen organisasjonsdesign og deres tilknytning til strategiske prosesser.

Ulike metoder og verktøy for å legge opp strategier. Internanalyser og eksternanalyse av organisasjoner. Ressursbasert perspektiver på strategi.

Scenario analyse og strategisk samtale. System tenkning og strategisk modellering i kompliserte organisasjonsmiljøer. Strategisk kommunikasjon- Refleksjon, forespørsel og forsvaring.

Læringsmål: 1. Ha innsikt i hvordan den kognitive dimensjon påvirker strategiprosessen og identifisere strategiske løsninger

2. Identifisere og forklare kjennetegnene ved ulike organisasjonsformer og kunne redegjøre for deres styrker og svakheter.

3. Kunne gjennomføre en analyse av en organisasjon og organisasjonens omgivelser, for å finne en hensiktsmessig strukturering.

4. Få kunnskap om de mest sentrale strategiteoriene

5. Kunne gjennomføre internanalyser og eksternanalyser av organisasjoner.

6. Kunne benytte konseptene rundt "System thinking" til å forklare organisasjonsprosesser og organisasjonsstruktur og benytte dette i strategiske analyser, beslutningsprosesser og implementering av strategi.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppgave teller 60%. Casestudier og presentasjoner teller 40%

Pensum: Stacey, R.D. (2002). Strategic Management and Organisational Dynamics: The Challenge of Complexity. Essex: Pearson Educational. Utvalgte artikler.

AOS233 Strategic Processes and Decision-Making

Strategic Processes and Decision-Making

ECTS: 10 **Responsible/Department:** Carl Brønn / IØR

Laguage: Engelsk

Start term: Spring parallel **Terms:** Spring parallel

Prerequisites: General knowledge of economics and organisation theory concepts.

Overlapping courses and credit reduction: AOS232: 10 ECTS.

Course Contents: What strategy is and a historical perspective. Strategy and issues in development studies - the case of unintended consequences. Cognitive influences on perception and issue definition. Stakeholder analysis. Modelling dynamic systems and the

strategic architecture. Alternate futures, scenarios and flight simulators. Implementation - politics and negotiations.

Objective of course: The objectives in this course are threefold. First, we review the impact of the cognitive dimension on strategic diagnosis and decision-making. We investigate how this dimension influences the activities that affect the organisation in developing strategy. The second objective is to provide a conceptual framework for understanding complex organisational structures as systems. This involves a review of different perspectives on strategic decision-making and the factors that influence the process. The two theoretical platforms that support this second objective are information feedback theory and behavioural decision theory. These theories provide insights into the different possible perceptions of the strategic development problem and serve as valuable learning and communication tools.

These views are combined into the unified approach called systems thinking. This perspective gives the decision maker a powerful method for investigating and communicating the long-term consequences of strategic planning activities.

Exam: Continuous **Grading:** A-F

Assessment methods: The assessment is based on a semester assignment, case analyses and presentations. Semester assignment: 60%.

Cases and presentations: 40%.

Syllabus: Selected articles.

AOS234 Studenter i ledelse - Spesialkurs for tillitsvalgte studenter Leadership - Course for Student Representatives

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Per Ove Røkholt / IØR

Medvirkende: Svein Ole Borgen

Språk: Norsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Januarblokk Vårparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Formelt tilknyttet en klassegruppe. Deltakelse på lørdagssamlingene.

Forutsatte forkunnskaper: Praktisk ledelses - /styreerfaring.

Anbefalte forkunnskaper: AOS130.

Innhold: Emnet er bygd opp av fire tematiske deler:

Samfunnsmessige drivkrefter, rammebetingelser og strategisk tilpasning.

Strukturering og organisasjonsdesign som strategisk virkemiddel.

Sentrale organisatoriske styringsstrukturer - med hovedvekt på styrets rolle, funksjoner og arbeidsmåte. Ledelse og styring av menneskelige ressurser.

Temadelene utgjør på den ene siden naturlige faglig avgrensede enheter som blir belyst gjennom praktiske case og relevant teori. Samtidig legges det underveis i kurset betydelig vekt på å utvikle de faglige forbindelseslinjene mellom de fire temadelene.

Forbindelseslinjene blir klargjort gjennom bruk av praktiske, virkelighetsnære eksempler, samt i form av integrerende teori og analyserammer.

Læringsmål: Siktemålet er tosidig: Dyktiggjøre våre studenttillitsvalgte i forhold til funksjonen som studenttillitsvalgt ved UMB. Gi kunnskap og forståelse av lederrelevante organisasjonsteoretiske emner. Studentene skal få kunnskap om UMB som organisatorisk

system, hvordan systemet er strukturert, hvordan det fungerer, og hvilke utfordringer en står overfor i lys av samfunnsutviklingen.

Videre skal studentene få generell organisasjonsteoretisk kunnskap og forståelse av hvordan organisasjoner fungerer, strategisk tilpasning og planlegging, ledelse og styrearbeid. Studentene skal gis forståelse av sammenhengene mellom rammebetingelser, utfordringer, strategiske valg og implementering av strategier

Studentene skal utvikle ferdigheter til å analysere komplekse, praktiske organisatoriske problemer ved hjelp av relevant organisasjons- og ledelsesteorier.

Kurset tar opp etikkspørsmål eksplisitt i forbindelse med styrearbeid, ledelse og lederatferd. Sentrale etiske forhold som tas er bl.a. ærlighet, lojalitet og rettferdighet.

Eksamen:Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Fire prosjektdeler som vektas likt. Prosjektrapportene leveres samlet etter kurset i form av ei mappe. Denne består for hver student av to individuelle rapporter og to grupperapporter. Mappa innleveres for evaluering innen en bestemt dato.

Pensum: Pensum består av forelesningene + bokkapitler + en rekke artikler publisert i fagtidsskrifter og aviser + materiale med konkret caseinformasjon (f.eks. årsmeldinger, strategiske planer, utredninger osv). Pensum vil variere noe fra år til år avhengig av hvilke prosjekter studentene skal arbeide med.

AOS237 Foretaksstrategi

Business Strategy

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Kjell Gunnar Hoff / IØR

Medvirkende:Rolf Qvenild

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys første gang:HØST2007

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper:AOS120, AOS130, BUS 100

Innhold: Temaer som behandles er i rekkefølge er:

Introduksjon hva er strategi og ulike strategiske planprosesser koplet til endringer i omgivelser og konkurranseforhold.

Intern analyse; ulike metoder for vurdering av virksomhetens sterke og svake sider samt varige konkurransefortrinn inkl. Kjernekompetanse.

Ekstern analyse; ulike metoder for analyse av de forhold i omgivelsene som vil påvirke virksomhetens utvikling og valg av strategi

Visjon, etikk og virksomhetskultur hvordan de ulike interessentgrupper påvirker valg av strategi: Funksjonelle strategier hvilken bedriftsfunksjon (markedsføring, utvikling etc.) skal en virksomhet utvikle for å sikre sin konkurransekraft. Bedriftsstrategier hvilken generisk strategi bør virksomheten velge Konsern og internasjonal strategi diversifisering, oppkjøp og etablering av høyeffektive. internasjonale verdikjeder med eksempler fra bil og offshoreindustri

Strategiske endringer ulik ledelse for ulike typer av strategiske endringer

Strategi i aksjon valg av hensiktsmessig organisasjon, prosesser og ledelsesformer med sikte på sikre gode resultater og strategisk styring av gjennomføringen

Det legges også opp til bedriftsbesøk.

Læringsmål: Målsettingen med kurset er at studentene får nødvendig kunnskap for aktivt å bidra til å utvikle, diskutere og anbefale og til slutt velge hensiktsmessige strategier for en virksomhet. Når en gitt strategi er valgt skal de være i stand til å velge hensiktsmessige metoder og organisatoriske løsninger for å omsette strategi i praksis.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppave (trendovervåkning) i gruppe teller 20%.

Individuell eksamen underveis - 2 timer- i bokas Part 1, 2 og 3 teller 30%.

Hjemmeeksamen I gruppe 48 timer teller 50%. Det vil bli anledning til å kontinuere i individuell eksamen - (kun etterfølgende semester).

Pensum: Vil bli delt ut ved kursstart

AOS240 Samfunnsvitenskapelig metode

Research in Social Sciences

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Alfnes / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallell **Perioder:** Vårparallell

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: Statistikk på introduksjonsnivå.

Innhold: Kurset tar sikte på å gi studentene innsikt i hvordan man kan planlegge og gjennomføre empiriske analyser av problemstillinger med samfunns-vitenskapelig karakter. Kurset skal sette studentene i stand til selv å gjøre undersøkelser som tåler en kritisk vurdering basert på de mest vanlige kvalitetskriteriene som anvendes på slike undersøkelser. Kurset er organisert rundt de to mest refererte typer av empiriske design, surveyen og eksperimentet. Det blir lagt vekt på at studentene skal forstå muligheter og begrensinger med disse

to designene, og hvordan den konkrete problemstillingen som analyseres legger føringer for hvilke av disse to designer som bør velges, og hvordan utformingen av det valgte design bestemmer hvilke konklusjoner som kan trekke på bakgrunn av den gjennomførte undersøkelsen. Innenfor denne rammen vil foreleserne gå mer spesifikt inn på hvordan den informasjon undersøkelsen frembringer kan analyseres og dermed svare på undersøkelsens sentrale spørsmål.

Læringsmål: Planlegge og gjennomføre studier innern samfunnsvitenskap og markedsføring.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen, 3 timer (60%). Innleveringsoppgave (40%).

Eksamen og innleveringsoppgaven må bestås i samme semester. Hvis man stryker i en av delene stryker man totalt. Konteeksamen for de som har bestått innleveringsoppgaven, men strøket på eksamen, vil bli gitt i påfølgende semester. Karakteren på innleveringsoppgaven er kun gyldig det året den blir levert. Hvis man ønsker å ta kurset på nytt må man levere ny innleavingsoppgave med nytt tema.

Pensum: Lærebok: McDaniels og Gates: Marketing research essentials, siste utgave.

AOS310 Miljøpolitikk og forvaltning ***Environmental Politics and Management***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Gundersen / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Forutsatte forkunnskaper: Grunnleggende kunnskaper om politiske strukturer og prosesser, AOS210.

Innhold:

- 1) Generelt om miljøproblemer og politikk, Sentrale teorier om miljøpolitikk. Innholdet i miljøpolitikkbegrepet, koblingen mellom miljøproblemer, forvaltningsstruktur og offentlig styring.
- 2) Utviklingen av ulike retninger i den moderne miljøpolitiske debatt.
- 3) Ideologiske tradisjoner i norsk natur og miljøvern.
- 4) Utviklingen av frivillige natur og miljøvernorganisasjoner i de skandinaviske land.
- 5) Miljøpolitikk og institusjonell struktur i de skandinaviske land.
- 6) Politikkutforming og institusjonell struktur.
- 7) Iverksetting av miljøpolitikk. Iverksettingsstruktur, virkemidler.

Læringsmål: Kurset vil ha to formål. For det første presentere og analysere noen sentrale elementer og forskjellige posisjoner innenfor den politiske teori som er blitt utviklet med tilknytning til miljøproblemene og miljøbevegelsen. Disse skal relateres til eldre og mer etablerte former for politisk tenkning. Aktuelle miljøpolitiske utfordringer skal diskuteres i lys av ulike teoretiske til næringer. For det andre har kurset som formål å gi en oversikt og analyse av miljøvernpolitikk og miljøvernforvaltning i de skandinaviske land som offentlig politikkområde. Sentrale problemstillinger vil være knyttet til miljøvernpolitikken framvekst, dens aktører, forvaltning og iverksetting. Det som vil bli gjennomgått: Kurset har som mål å gi studentene kunnskap og forståelse av a) de sentrale elementer og forskjellige posisjoner innenfor den politiske teori som er blitt utviklet med tilknytning til miljøproblemene og miljøbevegelsen b) miljøvernpolitikk og miljøvernforvaltning i de skandinaviske land som offentlig politikkområde. Erverve kunnskap og forståelse av a) de sentrale elementer og forskjellige posisjoner innenfor den politiske teori som er blitt utviklet med tilknytning til miljøproblemene og miljøbevegelsen b) miljøvernpolitikk og miljøvernforvaltning i de skandinaviske land som offentlig politikkområde.

Dette kurset gir studentene et ståsted for å kunne utvikle forståelse av miljøproblemene og hvordan disse presenteres og behandles av særlig de politisk administrative institusjoner av samfunnet. Ferdighetene i kurset kan en bl.a. bruke i sammenhengen med skriving av masteroppgave og PHD-oppgave. Ferdighetene vil videre kunne gjøre en i stand til å arbeide med og skrive utredninger som omhandler miljøforvaltning og miljøpolitikk. Det er en del av faget statsvitenskap å arbeide med ulike tilnæringsmåter og at studentene skal læres til å begrunne de valgene og gjøre disse klart for andre en foretar seg ved utøvelse av faget. Dette gjelder også derfor er verdispørsmål og etikk en del av faget statsvitenskap. I Dette kurset vil også legges opp komplementært til kurset miljøfilosofi og studentene vil bli oppfordret til å ta begge kursene.

Eksamen: Avsluttende **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamen: Semesteroppgave

Pensum: Informasjon gis ved kursstart.

AOS330 Ledelse, prosjektdel ***Leadership, Project***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Bernt Aarset / IØR **Språk:** Norsk
Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel **Emnet tilbys:** Hvert år
Forutsatte forkunnskaper: AOS130, AOS230, AOS232/AOS237, AOS240, AOS 331.

Innhold: Temaer: Ledelse og resultater

- Egenvalgt tema
- Kvalitativ metode-
- Rapportskrivning

Læringsmål: Kurset skal gi trening i å definere, analysere og drøfte sentrale problemstillinger knyttet til styring og ledelse av organisasjoner. Det legges vekt på å utvikle kritiske, analytiske evner i tilnærmingen til praktiske problemstillinger i moderne organisasjoner. Studentene skal oppøve ferdigheter i å planlegge og gjennomføre et undersøkelsesopplegg, og å skrive rapport fra prosjektet. Videre å videre utdype generell kunnskap om ledelse, samt kvalitative metoder.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Innlevering av semesteroppgave, som er rapport fra en empirisk undersøkelse.

Pensum: Grønhaug, Kjell, Odd Hellesøy, Geir Kaufmann (2001): Ledelse i teori og praksis. Bergen: Fagbokforlaget. I tillegg en artikkelsamling med utvalgte artikler.

AOS331 Organisasjon og ledelse, teoridel ***Organisation and Leadership, Theoretical Part***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Bernt Aarset / IØR **Medvirkende:** Bernt Aarset Gjesteforelesere **Språk:** Norsk
Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Deltakerne må levere en rapport fra en case-studie. Denne evalueres til godkjent/ikke godkjent. Godkjent rapport er et krav for å gå opp til endelig eksamen.

Forutsatte forkunnskaper: Innføring i organisasjonsteori (AOS130). Organisasjons- og ledelsespsykologi (AOS230). Strategisk ledelse og organisasjonsdesign (AOS232) eller AOS237 Samfunnsvitenskapelig metode (AOS240).

Anbefalte forkunnskaper: AOS233.

Innhold: Temaer:

Ledelse i moderne organisasjoner : · Lederroller, lederatferd -Lederstiler -Endringsledelse -Teamledelse -Strategisk ledelse

Hovedvekten er lagt på å studere betingelser for utøvelse av ledelse i ulike situasjoner og organisasjoner. Undervisningsformen vil i stor grad være seminarpreget, hvor deltakerne presenterer teoristoff og diskuterer de ulike temaene. Deltakelse i seminarerne er en forutsetning for å gjennomføre kurset. **Læringsmål:** Kurset gir dypere innsikt i studier av moderne organisasjoner, og ledelse og styring av disse. Det gir en bred teoretisk

kunnskapsbase på feltet organisasjon og ledelse, med vekt på teori som verktøy for analyse og forståelse. Videre gir kurset trening i å definere, analysere og drøfte sentrale problemstillinger knyttet til styring og ledelse av organisasjoner. Det legges vekt på å utvikle kritiske, analytiske evner i tilnærmingen til praktiske problemstillinger i næringsliv og offentlig forvaltning.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: En 48 timers hjemmeeksamen.

Pensum: Grønhaug, Kjell, Odd Hellesøy, Geir Kaufmann (2001): Ledelse i teori og praksis. Bergen: Fagbokforlaget. I tillegg en artikkelsamling med utvalgte artikler.

AOS332 Organisasjon og ledelse, utvidet prosjektdel ***Organisation and Leadership, Advanced Project***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Per Ove Røkholt / IØR **Språk:** Norsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Vårparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: AOS332 er integrert med AOS331. AOS331 må derfor være bestått.

Anbefalte forkunnskaper: Se AOS331.

Overlapping og studiepoengreduksjon: AOS330 -15 stp, AOS331 -10 stp. En student må m.a.o. velge ett av de tre emnene AOS330, AOS331 eller AOS332.

Innhold: 1. Generell teoretisk del (AOS331) -Moderne organisasjoner; kunnskapsorganisasjoner, intellektuell kapital -Nettverk og sosial kapital -Team og teamledelse -Ledelse og makt -Lederroller og lederatferd -Organisasjonsendringer og ledelse

2. Spesiell fagligteoretisk del Faglig-teoretisk opplesning knyttet direkte til oppdragets problemstillinger (varierer fra år til år)

Læringsmål: 1. Gi erfaring og innsikt i sentrale organisasjonsteoriens innhold, anvendelse, og begrensninger i praktisk problemløsning.

1. Utvikle evnen til å strukturere og analysere komplekse empiriske organisasjonsproblemer
2. Gi realistisk trening/erfaring i praktisk prosjektarbeid.
3. Gi faglig innsikt og realistisk praktisk erfaring i forpliktende teamarbeid.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: AOS331-delen: 48t hjemmeeksamen, teller 50%. AOS332-delen: Prosjektrapport, teller 50%.

Pensum: Se AOS331. Forøvrig spesialpensum knyttet til prosjektets problemstillinger.

AOS335 Organisasjon og styring ***Organization and Management***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Bernt Aarset / IØR

Medvirkende: Timelærere **Språk:** Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold:

Læringsmål:

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Pensum: Informeres ved kursstart.

AOS340 Kvalitativ metode

Qualitative Methods

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Bernt Aarset / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel:

Emnet tilbys første gang: VÅR2008

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: ASO240 eller tilsvarende

Innhold: Kursbeskrivelsen vil bli komplementert før semesterstart.

Læringsmål: Dette kurset vil gi studentene en innføring i kvalitativ metode, intervju, deltakendeobservasjon, dokumentanalyse, case studier, osv. Videre vil kurset gi en økt forståelse for kunnskap, forskning, og kunnskapsutvikling.

Eksamen: Avsluttende **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppgave

Pensum:

BUS100 Grunnleggende foretaksøkonomi

Managerial Economics, Introduction

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Svein Kolstad Hansen / IØR

Medvirkende: Svein Kolstad Hansen, Kjell Gunnar Hoff.

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel og Vårparallel

Emnet tilbys: Gis 2 ganger i året, både i vårparallel og i høstparallel.

Obligatoriske aktiviteter: En obligatorisk innlevering.

Innhold: Bedriftens og dens omgivelser; Kostnadsteori; Etterspørselsteori; Markedsformer og markedstilpasning; Bidrags- og produktvalgsanalyser; Enkle investeringsanalyser. **Læringsmål:** Emnet skal gi studentene en innføring i bedriftsøkonomisk teori og metode.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen. En eksamen i løpet av semesteret, varighet 60 minutter. Denne teller en tredel. En avsluttende eksamen som omfatter hele pensum i emnet, varighet 120 minutter. Slutteksamen teller to tredeler. Den endelige karakteren vil representere et veiet gjennomsnitt av de to eksamenene. Det blir ikke arrangert kontinuasjonseksamen i emnet fordi emnet gis ordinært både i høst og i vårsemesteret.

Pensum: Hoff, Kjell Gunnar: Grunnleggende bedriftsøkonomisk analyse, Universitetsforlaget 2005. Hoff: Kjell Gunnar og Hoff, Jan Erik: Arbeidsbok til Grunnleggende bedriftsøkonomisk analyse, Universitetsforlaget 2005.

BUS110 Eksternregnskap ***Accounting -Financial Reporting***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Svein Kolstad Hansen / IØR

Medvirkende: Svein Kolstad Hansen og Kjell Gunnar Hoff. **Språk:** Norsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Obligatorisk innleveringsoppgave.

Innhold: Regnskapets grunnelementer og hovedprinsipper; Innføring i regnskapsteori og -terminologi; Lover og regler; De vanligste regnskapstransaksjonene;

Regnskapsavslutningen; Måleproblemer og vurderingsprinsipper i finansregnskapet;

Årsoppgjørdisposisjoner i finansregnskapet; Skatteregnskap og finansregnskap; Innføring i regnskapsanalyse; Analyse av regnskapsrapporter; Semesteroppgave.

Læringsmål: Studentene skal få en grunnleggende regnskapsforståelse, kunne avslutte og analysere et finansregnskap

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 3 timers skriftlig eksamen. Skriftlig eksamen basert på semesteroppgave. Løsningen på semesteroppgaven skal ikke leveres inn, men semesteroppgaven og løsningen på denne danner utgangspunktet for eksamensoppgaven. Studentene må derfor ha med seg semesteroppgaven og løsningen på denne til eksamen. En eventuell kontinuasjonseksamen baseres på siste års semesteroppgave.

Pensum: Voldsund, Vågsether, Hoff; Hansen: Grunnleggende regnskap, Universitetsforlaget 2007 Hansen, Hoff; Voldsund: Analyse av finansregnskapet, Universitetsforlaget 2007

BUS111 Elektronisk regnskapsføring ***Accounting and Computing***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ole Gjølberg / IØR **Medvirkende:**

Gjesteforelesere fra programvareleverandøren (Agrodata AS).

Kontaktperson: Inger-Lise Labugt, IØR. **Språk:** Norsk

Startperiode: Juniblokk **Perioder:** Juniblokk **Emnet tilbys:** Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Deltakelse i kollokviegruppe.

Forutsatte forkunnskaper: En fordel å ha noe regnskap på forhånd. (BUS110).

Overlapping og studiepoengreduksjon: BUS112 -5 studiepoeng.

Innhold: Kurset legges opp slik at det skal kunne tas av studenter som ikke har økonomibakgrunn. Det vil imidlertid være en fordel å ha tatt et innføringskurs i bedriftsøkonomi og eksternregnskap. Forstudenter som skal gå videre: Kurset bør tas før kursene BUS210 og BUS220. Kurset bygges opp gjennom en helt konkret, praktisk tilnærming der man bygger opp en kontoplan, posterer ulike bilag, aggregerer og gjennomfører en årsavslutning.

Læringsmål: Gjennom kurset skal studentene skaffe seg kompetanse innen det å føre og avslutte næringsregnskap for selvstendig næringsdrivende med utgangspunkt i programvaren "AgroØkonomi". Studentene skal gjennom en praktisk tilnærming og innføring i selve programvaren, utvikle forståelse for hvordan et regnskap er bygd opp, hvordan regnskapet kan evalueres, skatteberegning m.v.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Individuell avsluttende eksamen med bruk av PC og programvaren "Agro Økonomi" Det er ønskelig at det kan avsettes inntil 5 timer

Pensum: Informasjon ved kursstart.

BUS112 Elektronisk regnskapsføring

Accounting and Computing

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ole Gjølberg / IØR

Medvirkende: Gjesteforelesere fra programvareleverandøren (Daldata AS og Bondelagets Servicekontor AS). **Kontaktperson:** Inger-Lise Labugt, IØR.

Språk: Norsk

Startperiode: Augustblokk **Perioder:** Augustblokk

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: Noe kunnskap om regnskap er en fordel. (BUS110)

Anbefalte forkunnskaper: BUS110 eller tilsvarende kunnskaper.

Overlapping og studiepoengreduksjon: BUS111 -5 studiepoeng.

Innhold: Kurset legges opp slik at det skal kunne tas av studenter som ikke har økonomibakgrunn. Det vil imidlertid være en fordel å ha tatt et innføringskurs i bedriftsøkonomi og eksternregnskap. Forstudenter som skal gå videre: Kurset bør tas før kursene BUS210 og BUS220. Kurset bygges opp gjennom en helt konkret, praktisk tilnærming der man bygger opp en kontoplan, posterer ulike bilag, aggregerer og gjennomfører en årsavslutning. **Læringsmål:** Gjennom kurset skal studentene skaffe seg kompetanse innen det å føre og avslutte næringsregnskap for selvstendig næringsdrivende med utgangspunkt i programvaren "Duett". Studentene skal gjennom en praktisk tilnærming og innføring i selve programvaren, utvikle forståelse for hvordan et regnskap er bygd opp, hvordan regnskapet kan evalueres, skatteberegning m.v.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Individuell avsluttende eksamen med bruk av PC og programvaren "Duett" Programleverandøren spesifiserer nærmere hjelpemidlene.

Pensum: Informasjon om pensum gis ved kursstart.

BUS133 Excel for økonomer

Excel for Business

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Kolbjørn Christoffersen / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallell **Perioder:** Vårparallell

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold: En detaljert plan for emnet vil bli presentert ved kursstart.

Læringsmål: Emnet skal gi studentene grunnleggende kunnskaper om og ferdigheter i bruk av Excel, som er et viktig dataverktøy for økonomer. Et viktig mål med emnet er at studenten skal lære å bruke Excel i forbindelse med løsninger av oppgaver senere i studiet og i deres framtidige jobb.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Pensum: Lærebok/handbok i Excel (vil bli oppgitt ved kursstart). Våren 2007 ble boken "Excel 2003 Bible" brukt.

BUS150 Akvakulturøkonomi ***Aquaculture Economics***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Atle Guttormsen / IØR **Språk:** Norsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Januarblokk

Emnet tilbys: År med oddetall

Obligatoriske aktiviteter: Kan være aktuelt med obligatoriske innleveringer, samt deltagelse på gjesteforelesninger.

Forutsatte forkunnskaper: BUS100.

Anbefalte forkunnskaper: Innføringskurs i akvakultur.

Innhold: Utviklingstrekk i produksjonen av oppdrettsfisk, strukturen i næringen, økonomiske kalkyler, driftsplanlegging for produksjonsanleggene, finansiering og låneformer, markedet for oppdrettsfisk, lover og regler knyttet til arealbruk og offentlige reguleringer i akvakulturnæringen, organisasjoner og næringspolitikk, strategiske analyser.

Læringsmål: Gi innsikt og ferdigheter i økonomisk analyse, planlegging og kontroll av foretak innen oppdrettsnæringen. Gi innsikt i de organisatoriske og samfunnsmessige rammevilkår for oppdrettsnæringen.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen.

Pensum: Pensumliste utdeles ved kursstart (er tilgjengelig på WEB i noe tid før kursstart)

BUS160 Skatterett for økonomer ***Tax Law for Economists***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ole Gjølberg / IØR

Medvirkende: David Eilertsen (Østfold Fylkesskattekontor).

Språk: Norsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Januarblokk

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold: Inntekts- og formuesbeskatningen av næringsvirksomhet. Person- og næringsbeskatning etter ny skattereform

Læringsmål: Kurset skal gi studentene en innføring i grunnleggende skatterett for private personer og næringsdrivende/små og mellomstore bedrifter, med vekt på å foreta økonomiske beslutninger i lys av problemstillinger knyttet til skatt.

Eksamen: Avsluttende

Eksamensform: Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig eksamen.

Pensum: A. Brudvik. Skatterett for næringsdrivende.

BUS210 Driftsregnskap og budsjettering ***Managerial Accounting and Budgeting***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Kjell Gunnar Hoff / IØR

Medvirkende: Svein Kolstad Hansen, Kjell Gunnar Hoff.

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallell **Perioder:** Vårparallell

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: BUS100.

Overlapping og studiepoengreduksjon: BUS250: 10 studiepoeng.

Innhold: Driftsregnskapet basert på normalkost; Standardkostregnskapet; Analyser, oppfølging og kontroll; Fleksibelt budsjett; Aktivitetsbasert kalkulasjon; Lønnsomhetsanalyser og relevante bedriftsøkonomiske beslutningsproblemer; Budsjetteringsprosessen; Fastsettelse av budsjettmål; Hoved-og delbudsjetter; Budsjettoppfølging. Semesteroppgave

Læringsmål: Emnet skal gi den dybdekunnskapen som skal til for å gjøre studentene i stand til å analysere et driftsregnskap, utføre nødvendige beregninger og analyser for å lage et driftsregnskap og et budsjett. Studentene skal kunne bruke driftsregnskapet og budsjettene aktivt i økonomisk styring, kostnadskontroll, prosjektoppfølging og kalkyler.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Hjelpemiddelkode: B2

Skriftlig eksamen. 1 eksamen i løpet av semesteret, varighet 60 minutter. Denne teller 25 %. En avsluttende eksamen, varighet 3 timer.. Denne teller 75 %. Den endelige karakteren vil representere et veiet gjennomsnitt av resultatene fra de to eksamener. Slutteksamen er basert på semesteroppgaven. Løsningen på semesteroppgaven skal ikke leveres inn, men semesteroppgaven og løsningen på denne er hjelpemiddel til eksamen. Noen dager før eksamen avholdes må studentene levere inn hjelpemidlene for kontroll. En eventuell kontinuasjonseksamen arrangeres som en 3 timers eksamen som teller 100 %.

Kontinuasjonseksamen baseres på semesteroppgaven fra forrige semester.

Pensum: Hoff, Kjell Gunnar: Driftsregnskap og budsjettering, Universitetsforlaget 2005.

Hoff, Kjell Gunnar, Hoff, Jan Erik: Arbeidsbok til Driftsregnskap og budsjettering.

Oppgaver og løsningsforslag, Universitetsforlaget 2005.

BUS220 Finansiering og investering ***Finance and Investment***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Atle Guttormsen / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallell **Perioder:** Høstparallell

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: Grunnleggende finansregnskap. Grunnleggende kostnadsregnskap. Innføring i matematikk og statistikk

Overlapping og studiepoengreduksjon: Studenter kan ikke få studiepoeng for både BUS220 og RØP310.

Innhold: Elementær finansmatematikk. Nåverdimetoden. Risiko og avkastning. Grunnleggende porteføljeteori. Kapitalverdimodellen. Prising av finansielle aktiva

(aksjer, obligasjoner). Kapitalbudsjettering. Prosjektanalyse. Kapitalkostnader. Finansiell struktur og dividendepolitikk. Styring av arbeidskapital og likviditet. Etske problemstillinger i finans.

Læringsmål: Kurset skal gi studentene grunnleggende innsikt i og forståelse for moderne finans og investeringsteori. Gjennom kurset skal studentene opparbeide evne til å bruke teori og metode på finansierings- og investeringsproblemer i ulike praktiske sammenhenger.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Pensum: Utdeles ved kursstart.

BUS230 Beslutningsanalyse I **Management Science -Principles**

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Marie Steen / IØR

Medvirkende: Øvingslærere. Evt. gjesteforelesere.

Språk: Engelsk ved behov

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Forutsatte forkunnskaper: Innføringskurs i matematikk, statistikk og mikroøkonomi.

Overlapping og studiepoengreduksjon: BUS231 -10 stp, BUS232 -5 stp.

Innhold: Innhold: Introduksjon til modeller og modellering, bruk av regneark til kvantitative beslutningsmodeller, lineærprogrammering, heltallsprogrammering, nettverksmodeller, ikkelinear programmering, målprogrammering. **FORHOLD TIL ANDRE KURS:** Masterkursene BUS330 og ECN350 bygger på BUS230.

Læringsmål: Å gi studentene et solid grunnlag for å bruke viktige kvantitative beslutningsmetoder, hvor lineær programmering vil være den mest sentrale, for å løse økonomiske problemer. Hovedvekten på kurset vil bli lagt på formulering og løsning av ulike problemer. Videre vil økonomiske tolkninger av resultatene være sentrale. Det blir lagt vekt på å diskutere styrker og svakheter med de ulike metodene, og det faktum at modeller alltid vil være en forenkling av virkeligheten. Kurset vil i en viss grad bli vinklet mot problemstillinger knyttet mot landbruk og naturressursforvaltning.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig eksamen teller 100%.

Pensum: Deler av Hillier, F. S. and M. S. Hillier, 2. edition: "Introduction to Management Science", eller tilsvarende bok. Kompendium med utvalgt materiale fra endel andre lærebøker.

BUS231 Beslutningsanalyse I **Management Science -Principles**

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Marie Steen / IØR

Medvirkende: Øvingslærere. Evt. gjesteforelesere.

Språk: Engelsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Forutsatte forkunnskaper: Innføringskurs i matematikk, statistikk og mikroøkonomi.

Overlapping og studiepoengreduksjon: BUS230 -10 stp, BUS232 -5 stp

Innhold: Innhold: Introduksjon til modeller og modellering, bruk av regneark til kvantitative beslutningsmodeller, lineær programmering, heltallsprogrammering, nettverksmodeller, ikkelineær programmering, målprogrammering. FORHOLD TIL ANDRE KURS: Masterkursene BUS330 og ECN350 bygger på BUS231/232

Læringsmål: Å gi studentene et solid grunnlag for å bruke viktige kvantitative beslutningsmetoder, hvor lineær programmering vil være den mest sentrale, for å løse økonomiske problemer. Hovedvekten på kurset vil bli lagt på formulering og løsning av ulike problemer. Videre vil økonomiske tolkninger av resultatene være sentrale. Det blir lagt vekt på å diskutere styrker og svakheter med de ulike metodene, og det faktum at modeller alltid vil være en forenkling av virkeligheten. Kurset vil til en viss grad bli vinklet mot problemstillinger knyttet mot landbruk og naturressursforvaltning.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende prøve teller 100%.

Pensum: Deler av Hillier, F. S. and M. S. Hillier, 2. edition: "Introduction to Management Science", eller tilsvarende bok. Kompendium med utvalgt materiale fra endel andre lærebøker.

BUS232 Innføring i beslutningsanalyse

Management Science -Fundamentals

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Marie Steen / IØR

Medvirkende: Øvingslærere. Evt. gjesteforelesere.

Språk: Engelsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Forutsatte forkunnskaper: Innføringskurs i matematikk, statistikk og mikroøkonomi.

Overlapping og studiepoengreduksjon: BUS230 -5 stp, BUS231 -5 stp.

Innhold: Innhold: Introduksjon til modeller og modellering, bruk av regneark til kvantitative beslutningsmodeller, lineær programmering, målprogrammering. FORHOLD TIL ANDRE KURS: Masterkursene BUS330 og ECN350 bygger på BUS231/232

Læringsmål: Å gi studentene et grunnlag for å bruke viktige kvantitative beslutningsmetoder, hvor lineær programmering vil være den mest sentrale, for å løse økonomiske problemer. Hovedvekten på kurset vil bli lagt på formulering og løsning av ulike problemer. Videre vil økonomiske tolkninger av resultatene være sentrale. Det blir lagt vekt på å diskutere styrker og svakheter med de ulike metodene, og det faktum at modeller alltid vil være en forenkling av virkeligheten. Kurset vil til en viss grad bli vinklet mot problemstillinger knyttet mot landbruk og naturressursforvaltning.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig eksamen teller 100%.

Pensum: Deler av Hillier, F. S. and M. S. Hillier, 2. edition: "Introduction to Management Science", eller tilsvarende bok. Kompendium med utvalgt materiale fra endel andre lærebøker.

BUS233 Informasjonssystemer for virksomhetsledelse ***Management Information Systems***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ole Gjøølberg / IØR

Medvirkende: Ekstern lærer. **Språk:** Engelsk

Startperiode: Juniblokk **Perioder:** Juniblokk

Emnet tilbys første gang: VÅR2008

Forutsatte forkunnskaper: BUS133

Innhold:

Læringsmål:

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler:

Pensum:

BUS240 Vareproduksjon og logistikk ***Operations Management***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Kolbjørn Christoffersen / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Utferd.

Forutsatte forkunnskaper: STAT100

Innhold: Produksjonen som transformasjonsprosess. Produksjonsfunksjonen. Produksjonens strategiske rolle og produksjonsstrategier. Design av produkter og produksjonsnettverk. Fabrikklayout og produktflyt. Prosessteknologi. Jobbdesign. Kapasitetsstyring. Lagerstyring. Forsyningskjeder. Materials Requirements Planning og Just-In-Time. Prosjektstyring. Kvalitetsstyring og total kvalitetsledelse. Feilprevensjon og gjenoppretting.

Læringsmål: Emnet skal gi studentene grunnleggende kunnskaper om produksjonsfunksjonens rolle i foretaket og kunnskaper om design, planlegging, styring og forbedring av produksjonsaktiviteter og varestrømmer.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig prøve 3 timer.

Pensum: Slack, Chambers, Johnston: Operations Management, 5. utgave. Financial Times/Prentice-Hall. 2007.

BUS260 Jus for næringsdrivende/selskapsrett ***Business Law/Corporate Law***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ole Gjøølberg / IØR

Medvirkende: Professor Fridtjof Frank Gundersen. **Språk:** Norsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Januarblokk

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold: Mer detaljert informasjon følger senere.

Læringsmål: Gi studentene grunnleggende innsikt i sentrale deler av selskapsretten, samt

avtalerett og andre sentrale juridiske emner for næringsdrivende

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 3 timers skriftlig eksamen.

Pensum: Deles ut ved kursstart

BUS271 Bedriftsetablering

Business Start-Up

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Anders Lunnan / IØR

Medvirkende: Svein Kolstad Hansen.

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallell **Perioder:** Vårparallell

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Innlevering av prosjektplan.

Anbefalte forkunnskaper: Det er en fordel, men ingen absolutt betingelse, om studentene har noe bakgrunn innen det fagområdet de studerer. Dette vil medvirke til at det er lettere for de å finne en ide som de kan arbeide med å lage en forretningsplan for.

Overlapping og studiepoengreduksjon: BUS171 -5 stp.

Innhold:

1. Forelesninger om de ulike delene i en forretningsplan.
2. Gründerpresentasjoner/investorpresentasjoner/inspirasjonsforedrag som følger mellom de ulikeforelesningene. Vekt på å presentere gründere i Ås-miljøet og organisasjoner som arbeider medentreprenørskap i Ås-miljøet (Start, Venture Cup, Forskningsavdelingen, Bioparken, ulike institutter).
3. Veiledningstimer med hjelp til å finne tema til semesteroppgave og individuell veiledning avgruppene av lærer og øvingslærere.
4. Studentene blir samtidig med at deltar i kurset oppmodet til å delta i Venture Cup og påarrangement som Start-UMB har.

Læringsmål: Etter kurset skal studentene være i stand til å lage en forretningsplan for enforretningside. De skal kunne vite forskjellen mellom en ide og en forretningside og forskjellen mellom en levebrødsbedrift og en vekstbedrift. Studentene skal vite hva som kreves for å etablereen ny bedrift og hvilke forretningsmessige muligheter som ligger i å kommersialisere denfagkunnskapen som finnes ved UMB og som studentene selv tilegner seg gjennom studiet.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppgave(50%) Muntlig presentasjon(50%).

Ingen kontinuasjonseksamen blir arrangert i dette faget.

Pensum: Fra ide til ny virksomhet -En håndbok for nye vekstselskaper.

Universitetsforlaget. I tillegg kommer utdelt litteratur, se WEB-sida til kurset. For de studentene som skal videre på Gründerskolen vil vi i tillegg anbefale at de kjøper en amerikansk entreprenørskapsbok. Opplysninger om dette vil bli gitt på kurset.

BUS290 Bedriftsøkonomisk praksis

Business Experience

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ole Gjølberg / IØR

Medvirkende: Utvalgt lærer fra staben (hver enkelt student får utpekt sin kontaktlære ved IØR)

Språk: Norsk

Startperiode: Juniblokk **Perioder:** Etter behov

Emnet tilbys første gang: VÅR2008 **Emnet tilbys:** Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: De fleste obligatoriske emner i B-ØA

Anbefalte forkunnskaper: Språk: Norsk, nordisk, tysk eller engelsk

Innhold: Dette emnet er praksisbasert. Det kreves minst fem sammenhengende uker fulltids arbeid i en virksomhet (privat næringsliv, offentlig forvaltning eller organisasjon). Valg av virksomhet må godkjennes av instituttet på forhånd. Instituttet kan være behjelpelig med å finne praksisvirksomheter, men generelt er det studentenes eget ansvar å finne en arbeidsgiver. Dersom det skal gis studiepoeng for emnet, skal det skrives en avtale mellom studenten, virksomheten og instituttet før praksisperioden begynner. Denne avtalen skal klargjøre hva studenten skal arbeide med i den aktuelle perioden. Instituttet forbeholder seg retten til å avvise avtaleutkast dersom arbeidsoppgavene ikke er av en karakter eller på et nivå som kan sies å være relevant i forhold til det å inngå som en del av en grad i økonomistudier.

For å få godkjent studiepoeng for praksisperioden, kreves det at studenten senest fire uker etter avsluttet praksisperiode skriver en omfattende rapport knyttet til et bedriftsøkonomisk tema som han/hun har jobbet med i perioden. Temaet kan ligge innenfor hele bredden av bedriftsøkonomiske fag (regnskap, økonomistyring, logistikk, budsjettering, markedsføring, organisasjon, personalforvaltning, finansiering osv.). Rapporten skal dreie seg om konkrete problemstillinger i vertsvirksomheten. Den skal samtidig inneholde en innledende del der den aktuelle problemstillingen settes inn i en generell faglig ramme.

Rapporten skal være individuell (ikke flere forfattere). Studenten plikter å legge rapporten fram for arbeidsgiver, som må gi en kort tilbakemelding til studenten og instituttet.

Læringsmål: Studentene skal ha bedre kunnskap om anvendelse av grunnleggende teorier og metoder i foretaksøkonomi/administrasjon

Eksamen: Avsluttende **Karakterregel:** Bestått/ikke bestått

Beskrivelse av eksamensdeler: Eksamen: Skriftlig rapport

Pensum:

BUS310 Strategisk økonomistyring

Strategic Management and Balanced Scorecard

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Kjell Gunnar Hoff / IØR

Medvirkende: Kjell Gunnar Hoff.

Språk: Norsk

Startperiode: Augustblokk **Perioder:** Augustblokk

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold: Kurset fokuserer strategiske analyser, beslutninger og strategiimplementering. Balansertmålstyring som strategisk implementeringsverktøy er et sentralt tema i kurset.

Teorien vil bli supplert med både skriftlige og muntlige case-drøftinger. I tillegg vil det bli lagt opp til et bedriftsbesøk hvor relevante temaer belyses.

Integrert i kurset vil være et databasert bedriftsspill, basert på grupper. Spillet trekker på kunnskap fra flere deler av bedriftsøkonomien.

Læringsmål: Kursets målsetting er å øve opp studentenes kompetanse innen strategisk økonomistyring og deres ferdigheter til å implementere strategi i reelle situasjoner.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Kurset vil evalueres ut fra:

- caseinnleveringer (grupper).
- bedriftsspillet (grupper).
- avsluttende skriftlig eksamen (2 timer, individuell).

Pensum: K.G. Hoff & P.A. Holving, Balansert målstyring. Balanced scorecard på norsk. Universitetsforlaget 2002, samt utdelte artikler og annet materiale.

BUS320 Empiriske analyser av finans-og varemarkeder II ***Empirical Analyses of Financial and Commodity Markets II***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ole Gjølberg / IØR

Medvirkende: Ole Gjølberg, Atle Guttormsen

Språk: Norsk

Startperiode: Juniblokk **Perioder:** Høstparallel Juniblokk

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: BUS321

Innhold: Det forventes at studentene i betydelig utstrekning arbeider selvstendig med semesteoppgaven.

Læringsmål: Kursets målsetting er å utvikle studentenes evne til å utføre egne økonometriske analyser av finans-og varemarkeder.

Eksamen: Avsluttende **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppgave

Pensum: Relevant tidsskriftslitteratur

BUS321 Empiriske analyser av finans-og varemarkeder -teoridel ***Empirical Analyses of Financial and Commodity Markets -Theory***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ole Gjølberg / IØR

Medvirkende: Prof II Frank Asche 1. aman Olvar Bergland Prof. II Alan Love

Språk: Engelsk

Startperiode: Juniblokk **Perioder:** Juniblokk

Forutsatte forkunnskaper: ECN202 eller tilsvarende

Anbefalte forkunnskaper: BUS220; ECN212 eller tilsvarende

Overlapping og studiepoengreduksjon: 5 stp. reduksjon mot gamle BUS320 på 10 studiepoeng.

Innhold: I kurset vil ulike tema tas opp. Disse vil kunne være forskjellige fra ett år til et annet, bl.a. basert på pågående forskning ved instituttet: aksjemarkeder, olje-, el-og andre energimarkeder, markedene for matvarer, metaller, valuta osv.

Kurset vil inneholde tre aktiviteter:

forelesninger.

økonometriske øvinger.

Læringsmål: Kursets målsetting er å utvikle studentenes evne til å lese empiriske analyser basert på problemstillinger og data fra finans-og varemarkedene og til selv å kunne utføre empiriske analyser av disse markedene. Denne målsettingen søkes oppnådd gjennom å knytte økonomisk teori og hypoteser om disse markedene til anvendt økonometrisk metode og data. Sentrale problemstillinger, metoder og resultater fra forskningslitteraturen vil bli presentert gjennom forelesningene.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen 3,5 timer

Pensum: sentral lærebok i anvendt økonometri pluss diverse utdelt materiale.

BUS330 Bedriftsøkonomiske metoder i beslutningsanalyse ***Business Decisions Methods***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Ole Gjølberg / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: Grunnleggende kompetanse i finansiering og investering; finansregnskap; kostnadsregnskap; lineær programmering; statistikk/økonometri; mikroøkonomi.

Innhold: Kurset vil ta opp ulike temaer og tilhørende metoder innen bedriftsøkonomien med vekt på beslutninger under usikkerhet. Temaene og metodene kan variere fra år til år, men vil som regel dreie seg om et utvalg av følgende: Beslutningsteori.

Investeringsbeslutninger under usikkerhet. Porteføljoptimering/-forvaltning Value-at-Risk Kjøteori Lagermodeller Futures markeder og bruk av futures i risikostyring

Finansielle opsjoner og realopsjoner Verdsetting av finans-og realaktiva Markov-analyser.

Læringsmål: Gi studentene innsikt i bedriftsøkonomisk teori og metode ved en kombinasjon av kunnskapstilegnelse, øvelser og demonstrasjoner på praktiske problemer.

Eksamen: Avsluttende **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 36 timer Individuell hjemmeeksamen.

Pensum: Diverse lærebøker innen finans og operasjonsanalyse, samt artikkelstoff og forelesningsnotater

BUS340 Integriert logistikk ***Supply Chain Management***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Kolbjørn Christoffersen / IØR

Språk: Norsk **Startperiode:** Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: BUS240 Vareproduksjon og logistikk eller andre innføringskurs i logistikk. STAT100 Statistikk.

Innhold: Forsyningskjeden og dens strategiske betydning. Leverandørnettverk. Beregning og planlegging av forsyning og etterspørsel. Planlegging av sykluslager og sikkerhetslager. Leverandørvalg. Anleggslokalisering og transport. Prissetting og inntektsstyring. Koordinering og informasjonsteknologi i forsyningskjeder.

Læringsmål: Emnet har som mål å gi studentene kunnskap om forsyningskjedens strategiske betydning, kjennskap til viktige prinsipper for administrasjon av forsyningskjeder og lære studentene viktige verktøy og metoder for design og styring av integrerte logistikkssystemer.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Pensum: Chopra, Meindl: Supply Chain Management. Prentice-Hall. 3. utgave. 2007.

BUS370 Næringsutvikling og entreprenørskap

Economic Development and Entrepreneurship

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Anders Lunnan / IØR

Medvirkende: Eystein Ystad

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: 1 dags ekskursjon. Diskusjon av case-studier.

Forutsatte forkunnskaper: ECN262, BUS210, AOS120 eller tilsvarende.

Anbefalte forkunnskaper: AOS232, ECN200, BUS220, BUS230, AOS110, AOS200, AOS220, AOS240, BUS271.

Innhold:

1. Det teoretiske grunnlaget for næringsutvikling. Aktører innan næringsutvikling.
2. Næringsutvikling og bygdeutvikling. Bygd og sentralitet.
3. Lokal næringspolitikk og strategiar for tiltaksarbeid. Eigne ressursar, mobilisering, akkvisisjon, nettverk, eksisterande bedrifter.
4. Innovasjonssystem, kunnskap og kompetanse, politikk for innovasjon og entreprenørskap, kommersialisering.
5. Entreprenørskap og entreprenørskapsprosessen.
6. Finansiering av nye selskap, business angles, venturekapital.
7. Marknadsplan og forretningsplan.
8. Vekstfaser i eit entreprenørielt foretak, entreprenørielt leiarskap.
9. Entreprenørskap og omstilling i landbruket.
10. Bedriftsbesøk for å konfrontere teorien med praksis.
11. Seminar/kollokvier med gjennomgang av artiklar.
12. Innleveringsoppgåver

Læringsmål: Gjennom studium av litteratur og oppgaveløysing gje innsikt i aktuelle problemstillingar knytta til næringsutvikling og entreprenørskap i Norge i dag. Kjenne hovudutfordringar innan bygdeutvikling og skilnaden mellom nærings- og bygdeutvikling. Kjenne til hovudteoriar innan fagområda lokal og nasjonal næringspolitikk og kunne bruke dette mot praktiske problemstillingar som for eksempel omstilling innan landbruk og kommersialisering av forskningsresultat. Kjenne til teoriar og korleis dei kan nyttast i praktiske analyser innan fagområdet entreprenørskap. Kjenne til fagtidsskrift og aktuell forskning innan fagområda.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttande skriftlig eksamen 3,5 timar (70%).

Innleveringsoppgåver(30%)

Pensum: David Deakins and Mark Freel: Entrepreneurship and Small Firms, 4th edition McGraw Hill Companies, 289 sider. Heile boka er pensum. Andre lærebøker er under vurdering. Artikkelsamling som fås ved andbruksbokhandelen. Opplysningar om tilleggs litteratur finst på Web-sida for kurset.

ECN110 Innføring i samfunnsøkonomi -mikro

Introduction to Economics -Micro

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Sigurd Rysstad / IØR

Medvirkende: Per Gunnar Hanssen.

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel

Perioder: Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Anbefalte forkunnskaper: En god bakgrunn i matematikk vil gjøre det enklere å tilegne seg økonomisk teori.

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN111

Innhold: I kurset gjennomgås:

Konsumentens tilpassing. Produsentens tilpassing. Markedet, særlig frikonkurrans og monopol. Velferdsteori, hva markedet kan -og ikke kan.

Læringsmål: Kurset er et introduksjonskurs og hovedformålet er at studentene skal lære prinsippene i mikroøkonomisk teori.

Mer spesifikt skal studentene gjennom kurset:

- (i) tilegne seg en oversikt over de viktigste begreper i mikroøkonomi,
- (ii) trene på å formulere og løse mikroøkonomiske problemstillinger, og,
- (iii) skaffe seg gode forutsetninger for videre studier i økonomi.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig 3,5 timer.

Pensum: Vil bli utdelt ved kursstart.

ECN111 Innføring i samfunnsøkonomi, mikro

Introduction to Economics -Micro

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Sigurd Rysstad / IØR

Medvirkende: Timelærer.

Språk: Engelsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Emnet tilbys første gang: VÅR2007

Forutsatte forkunnskaper: Generell studiekompetanse.

Anbefalte forkunnskaper: Matematikkunnskaper utover GSK er en fordel.

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN110 -5 studiepoeng. **Innhold:** I kurset gjennomgås: Konsumentens tilpassing. Produsentens tilpassing. Markedet, særlig frikonkurrans og monopol. Velferdsteori, hva markedet kan -og ikke kan. **Læringsmål:**

Kurset er et introduksjonskurs og hovedformålet er at studentene skal lære prinsippene i mikroøkonomisk teori.

Mer spesifikt skal studentene gjennom kurset:

- (i) tilegne seg en oversikt over de viktigste begreper i mikroøkonomi,
- (ii) trene på å formulere og løse mikroøkonomiske problemstillinger, og
- (iii) skaffe seg gode forutsetninger for videre studier i økonomi.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig eksamen -3,5 timer.

Pensum: Utdelt ved undervisningsstart.

ECN120 Innføring i samfunnsøkonomi -makro

Introduction to Economics -Macro

Studiepoeng: 5 Emneansvarlig/institutt: Per Halvor Vale / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Januarblokk

Perioder: Januarblokk Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: ECN110.

Anbefalte forkunnskaper: Det er en fordel at en på videregående har hatt fordyping i matematikk, eller at en parallelt med undervisningen følger videregående undervisning i matematikk (f.eks den innledende matematikk-undervisningen på UMB).

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN121

Innhold: Del 1: Behovet for økonomisk politikk.

Del 2: Modeller for konjunkturstabilisering.

Del 3: Økonomisk vekst og utvikling.

Læringsmål: Studenten skal få kunnskaper til å gå videre på et mellomkurs i makroøkonomi.

Studentene skal kunne anvende enkle makroøkonomiske modeller i spørsmål som angår økonomisk vekst og utvikling på lang sikt, full sysselsetting og stabilisering av den økonomiske utviklingen på kort sikt, indre og ytre balanse i økonomien m.m., samt forstå hvordan bruken av finanspolitiske og pengepolitiske tiltak påvirker økonomien på kort og lang sikt.

Studentene skal: i) lære det økonomiske begrepsapparat. ii) få trening i å resonnerer logisk. iii) lære i diskusjoner å skille mellom sak og person. iv) utvikle en akademisk holdning, dvs. meningene skal baseres på kunnskaper og logisk tenkning.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 3,5-timers skriftlig eksamen.

Pensum: Vil bli utdelt ved kursstart

ECN121 Innføring i samfunnsøkonomi -makro ***Introduction to Economics -Macro***

Studiepoeng: 5 Emneansvarlig/institutt: Ragnar A. Øygard / IØR

Medvirkende: Timelærer

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel

Perioder: Høstparallel

Emnet tilbys første gang: HØST2007

Obligatoriske aktiviteter: To oppgavesett må være godkjent

Forutsatte forkunnskaper: Generell studiekompetanse og ECN111 (Innføring i samfunnsøkonomi, mikro) eller tilsvarende.

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN120 -100%.

Innhold: Del 1: Markedsøkonomisk teori, 2 uker. Del 2: Makroøkonomi, 12 uker.

Læringsmål: Studentene skal kunne lære de viktigste faguttrykk og teorier innen makroøkonomi, bl.a. hvordan de kan brukes til å drøfte virkningene av økonomisk politikk og andre påvirkninger på økonomien. Temaer for emnet er: Nasjonalregnskapet Hvilke forhold bestemmer makroøkonomiske størrelser som produksjon, arbeidsledighet, inflasjon, rentenivå, valutakurs, osv? Enkle Keynes-modeller Virkning av økonomisk politikk Budsjett og sparing Økonomisk vekst Teori knyttes mot praktisk økonomisk politikk både forhold i OECD-land og utviklingsland.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig 3,5 timers eksamen.

Pensum: Deles ut ved kursstart.

ECN140 Økonomisk historie ***Economic History***

Studiepoeng: 5 Emneansvarlig/institutt: Ole Gjølberg / IØR

Medvirkende: Emnet vil bli undervist av timelærer.

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold: Kjennskap til hovedtrekkene i nyere norsk og internasjonal historie og elementær økonomisk teori. Studentenes egeninnsats består i arbeidet med pensum og en obligatorisk semesteroppgave.

Læringsmål: Emnet har et tredelt læringsmål: 1. Studentene skal tilegne seg en basiskunnskap om den økonomiske utviklingen i et historisk perspektiv -hovedsakelig i Norge, men det eksemplifiseres også ved internasjonale forhold. 2. Studentene skal være i stand til å koble den økonomiske teorien til historiske problemstillinger. 3. Studentene skal kunne abstrahere trekk fra den norske økonomiske historiske utviklingen og overføre disse til andre perioder, områder og problemstillinger.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende eksamen teller 60 %. Semesteroppgave teller 40 %. Nærmere beskrivelse av evalueringen og evt. kontinuasjon vil bli gitt ved kursstart. Eksamensordning kan bli endret til avsluttende skriftlig eksamen.

Pensum: Oversikt over pensum deles ut ved kursstart.

ECN150 Innføring i utviklingsøkonomi ***Introduction to Development Economics***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Carl Erik Schulz / IØR

Medvirkende:

Språk: Engelsk i år med oddetall

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Obligatoriske aktiviteter: Innlevering av semesteroppgave. Denne oppgaven må være godkjent, men blir ikke tellende for karakteren i kurset.

Forutsatte forkunnskaper: ECN 110 eller ECN 111, Innføring i samfunnsøkonomi - mikro.

Innhold: Hvem er de fattige? Hva er vekst og utvikling? Hvorfor er noen land fattige og andre rike? Klassiske og nyere teorier for vekst og utvikling. Fattigdom og ulikhet. Befolkningsvekst. Urbanisering og migrasjon fra landsbygda. Utdanning og helse. Landbruk og utvikling på landsbygda. Miljø og utvikling. Globalisering, fattigdom og miljø.

Læringsmål: Etter kurset skal studentene ha oversikt over: 1) Typiske kjennetegn for utviklingsland. 2) Viktige teorier og modeller for økonomisk utvikling og redusert fattigdom 3) Aktuelle utviklingsproblemer og mulige virkemidler for å løse disse.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 3 timers skriftlig eksamen.

Pensum: Todaro, M. P. and S. C. Smith. Economic Development. Ninth Edition. Addison Wesley 2006.

ECN170 Miljø-og ressursøkonomi ***Environmental and Resource Economics***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ståle Navrud / IØR

Medvirkende: Arild Vatn, Arild Angelsen

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Frivillige øvingsoppgaver som gjennomgås. Kan bli aktuelt med obligatoriske oppgaver

Forutsatte forkunnskaper: ECN110 eller ECN 111 eller tilsvarende innføringskurs i samfunnsøkonomi (med vekt på mikroøkonomi).

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN270 -3stp.

Innhold: Kurset gir en innføring i miljø-og ressursøkonomi (MRØ), som består av fire deler.

- 1) Generell modell for samspillet mellom det økonomiske og det økologiske systemet
- 2) Modeller for optimal ressursbruk:
 - i) Fornybare/Betinget fornybare ressurser -Tilstandsressurser -vann-, luft-og jordkvalitet (Miljø-økonomi/Forurensningsøkonomi) -Biologiske ressurser -fisk, skog, viltbestander (Bioøkonomiske modeller)
 - ii) Ikke-fornybare ressurser -olje, gass, mineraler
- 3) Praktiske analyseverktøy

- i) Nytte-kostnadsanalyse (NKA) /Kostnadseffektivitetsanalyse (KEA)/Verdsetting av miljøgoder
 - ii) Grønne regnskaper (på nasjonalt nivå -grønt nasjonalregnskap , og bedriftsnivå - den triple bunnlinjen: miljø. økonomi og etikk/samfunnsansvar)
- 4) Virkemidler
- i) Desentraliserte virkemidler (erstatningsansvar, eiendomsrett, frivillig innsats/avtaler)
 - ii) Administrative virkemidler (utslippsstandarder, forbud/påbud)
 - iii) Økonomiske virkemidler (miljøavgifter, subsidier, omsettelige utslippstillatelser)

Kriterier for valg av virkemidler Målsettingen i MRØ er samfunnsøkonomisk optimal miljø- or ressursforvaltning som gir størst mulig velferd i samfunnet. I del 1 gjennomgås det velferdsteoretiske grunnlaget og en enkel, generell modell for sammenhengen mellom det økonomiske og økologiske systemet, og hvordan optimal ressursforvaltning maksimerer samfunnets velferd. Del II viser tilsvarende spesifikke modeller for tilstandsressurser, biologiske ressurser og ikke-fornybare ressurser. Dersom vi ikke nå har det samfunnsøkonomiske optimale nivået av ressursen, kan vi identifisere alternative tiltak som kan nå dette målet. I del 3 gjennomgås analyseverktøy som kan nyttes til å beregne om tiltakene er samfunnsøkonomisk lønnsomme og dermed kan bringe oss nærmere den optimale mengden av ressursen. Del 4 drøfter hvordan en skal implementere de lønnsomme tiltakene gjennom bruk av virkemidler. Ofte må tiltak og virkemiddel vurderes i sammenheng, og kombinasjoner av virkemiddel kan også vurderes. Virkemidlene sammenlignes ved hjelp av en kriterieliste som inkluderer kostnadseffektivitet, mulighet for måloppnåelse og incentiv til langsiktige, ytterligere utslippsreduksjoner, fordelings effekter / rettferdighet og i hvilken grad virkemiddelet kan håndheves.

Læringsmål: Studentene skal kunne forklare grunnleggende begrep, teori, metoder, og modeller i miljø- og ressursøkonomi, og kunne gjennomføre enkle anvendelser av denne kunnskapen på aktuelle temaer innen miljø- og naturressursforvaltning.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen teller 100 % av karakteren.

Pensum: B. C. Field & M. K. Field (2002): Environmental Economics. An Introduction. McGraw-Hill, New York, 3. utg. -Utvalgte artikler og bokkapitler; samlet i ECN170 Kompendium.

ECN201 Økonometri

Econometrics

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Kyrre Rickertsen / IØR

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Obligatoriske aktiviteter: Det er en obligatorisk semesteroppgave i kurset. Den må være bestått for å få ta eksamen.

Forutsatte forkunnskaper: Matematikk (MAT100), statistikk (STAT100) og mikroøkonomi (ECN210/ECN212).

Anbefalte forkunnskaper: Makroøkonomi og kurs i anvendt økonomi.

Overlapping og studiepoengreduksjon: Se engelsk emnebeskrivelse for detaljer.

Innhold: Se engelsk emnebeskrivelse for detaljer.

Læringsmål: Se engelsk emnebeskrivelse for detaljer.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig eksamen teller 100%

Pensum: Demodar N. Gujarati (2002). Basic Econometrics, fourth edition, McGraw-Hill. Introduction, Chapters 1 -13 (pp. 1 -559) og Appendix A (pp. 869 -912).

ECN202 Innføring i økonometri

Introduction to Econometrics

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Alfnes / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år **Obligatoriske aktiviteter:** Obligatorisk innlevering.

Forutsatte forkunnskaper: Grunnleggende kunnskap innen matematikk, statistikk og mikroøkonomi: MATH100, STAT100, ECN210.

Anbefalte forkunnskaper: Makroøkonomi og andre kurs i økonomi. Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN200-5 stp, ECN201-5 stp, STAT200 -5 stp.

Innhold: Forelesningene i ECN202 omhandler regresjon med en eller flere variabler, modell konstruksjon og hypotesetesting. Det blir gitt en innføring i bruk av Excel for estimering økonometriske problemer. Emnet blir videre behandlet i kursene ECN201 (Econometrics) og ECN310 (Market Analysis). Mer avanserte emner blir behandlet i ECN300 (Applied Econometrics).

Læringsmål: ECN202 gir en praktisk innføring i økonometrisk metode, med hovedvekt på regresjonsanalyse. Målet er at studentene lærer å anvende økonometriske metoder på forskjellige typer data ved hjelp av Excel. Studentene skal lære å konstruere modeller, gjennomføre analyser og evaluere resultatene på en kritisk måte. Hovedvekten er lagt på anvendelsen av økonometri og tolkningen av empiriske resultater.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen 3,5 timer. Den obligatoriske innleveringen må bestås i samme semesteret som eksamen.

Pensum: Demodar N. Gujarati (2002). Essentials of Econometrics, third edition, McGraw-Hill.

ECN210 Mikroøkonomi -Konsument, produsent, marked og velferd

Microeconomics-Consumers, Producers, Market and Welfare

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Sigurd Rysstad / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel

Perioder: Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: ECN110, MATH100.

Anbefalte forkunnskaper: En god matematikkbakgrunn vil gjøre det enklere å tilegne seg økonomisk teori. Vi anbefaler generelt studenter å ta matematikkemner.

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN212 -5 stp.

Innhold: Del I: Optimering -det matematiske grunnlag for mikroøkonomi. Del II: Konsument-teori. Del III: Produsent-teori. Del IV: Fullkommen konkurranse og monopol. Del V: Velferdsteori.

Læringsmål: Kurset skal gi en grunnleggende innføring i mikroøkonomisk teori: (a) Konsumentenstilpasning. (b) Produsentens tilpasning. (c) Fullkommen konkurranse og monopol. (d) Velferdsteori. Gjennom dette kurset skal studenten:

- (i) tilegne seg en oversikt over de viktigste begreper og modeller i mikroøkonomi,
- (ii) lære å formulere og løse mikroøkonomiske problemstillinger grafisk og matematisk, og
- (iii) skaffe seg gode forutsetninger for videre studier i økonomi.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig prøve (5 timer).

Pensum: Varian, Hal: Intermediate Microeconomics. A Modern Approach.

ECN211 Mikroøkonomi -Institusjoner, spill og markedsvikt ***Microeconomics -Institutions, Games and Market Failures***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Sigurd Rysstad / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: ECN210

Innhold: 1. innledning -institusjonell økonomi.

- 1 Spillteori brukt som verktøy i økonomisk analyse.
- 2 Organisasjonsinterne forhold.
- 3 Monopolistisk atferd.
- 4 Naturlig monopol og reguleringsteori.
- 5 Oligopoler.
- 6 Etablering av konkurrenter.
- 7 Perfekt konkurranse, auksjoner mm.
- 8 Risiko, usikkerhet og forsikring.
- 9 Informasjonsvikt.
- 10 Eksterne effekter og kollektive goder.
- 11 Input-markeder.

Læringsmål: Å kunne forstå og analysere markedstilpasning og -organisering, endringer i markedstruktur, samspillet mellom konkurransebetingelser og bedriftsadferd, og behovet og mulighetene for regulering av bedriftsadferd.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig avsluttende eksamen 5 timer.

Pensum: Schotter: Microeconomics. A Modern Approach.

ECN220 Samfunnsøkonomi II

Economics II

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Per Halvor Vale / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Obligatoriske oppgaver

Forutsatte forkunnskaper: ECN120 eller et tilsvarende kurs.

Innhold: Del 1: Diskusjon av økonomisk stabiliseringspolitikk, basert på forskjellige modeller som: -IS-LM modellen -IS-LM-BP modellen -AD-AS modellen

Del 2: Diskusjon av økonomisk vekst og utvikling, bl.a. basert på -Solows vekst modell - Endogen vekstteori

Læringsmål: Kurset skal gi:-den kompetanse i makroøkonomi som kreves for en bachelor i økonomi og administrasjon.-kompetanse i makroøkonomi som gir grunnlag for opptak på et masterstudium i økonomi.-Kunnskaper og innsyn i sentrale makroøkonomiske modeller som:

*Keynesian multiplikator modeller.*IS-LM-BP, iherunder Mundell-Fleming varianten.*AD-AS modellen.*Solow's vekst modell, og nyere vekstteori.

Med kunnskaper om disse modellene skal studentene kunne-foreta begrensede utredninger av makroøkonomiske spørsmål, og konsekvenser avmakroøkonomiske endringer for næringslivet, bedriftene og enkeltmennesker.-ha ferdigheter til å lese økonomiske utredninger, f.eks. stortingsmeldinger, NOU-utredninger m.m.

Kurset skal, som andre økonomikurs, lære studentene:-samfunnsengasjement-bidra til analytisk holdning-stimulere til en akademisk holdning, med særlig krav til saklighet og objektivitet

Eksamen: Avsluttende Eksamensform: Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen -3,5timer

Pensum: Hovedbok: M. Gartner: Macro Economics, Pearson Education, 2006.

Suppleringsbok:

P.H. Vale: Makroøkonomi. Har vi kontroll på utviklingen?, Abstrakt forlag, 2005.

ECN230 Internasjonal økonomi

International Economics

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Roberto J. Garcia / IØR

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Obligatoriske aktiviteter: Øvingsoppgaver som kreves bestått.

Forutsatte forkunnskaper: ECN120, ECN220 og ECN210.

Anbefalte forkunnskaper: God bakgrunn med basis i mikroøkonomi, bakgrunn i makroøkonomi er mindre viktig.

Innhold: Kurset skal danne forbindelseslinjer mellom interasjonal handelsteori og anvendt landbruksøkonomi.

Læringsmål: Studentene skal utvikle en forståelse for: -hvorfor land handler og handel oppstår -kunnskap om betydningen av tilbud i etterspørsel i bestemme fordelene ved handel -evne til å vurdere velferdseffekter av ulike handelsregimer: proteksjonistisk,

frihandel og styrt handel, og av andre former for statlig intervensjon for å fremme økonomisk utvikling, -et rammeverk for å vurdere internasjonal konkurransedyktighet, komparative fortrinn, utenlandsinvesteringer og strategisk atferd.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 3 timers skriftlig eksamen.

Pensum: · Appleyard and Field, (A+F), International Economics (International Edition), McGraw-Hill, 4th edition 2006 · Houck, J. P. (Houck), Elements of Agricultural Trade Policies, 1986 · Supplementary readings on web

ECN260 Landbrukspolitikk

Agricultural Policy

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Normann Aanesland / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: Grunnleggende kunnskaper i mikroøkonomi, ECN210.

Innhold: Emnet er bygd opp av flere temadeler: Historisk utvikling, Teorideler, Aktuelle landbrukspolitiske problemstillinger som f.eks.: Landbrukspolitiske mål, virkemidler og institusjoner, Virkningen av EØS, EU og WTO for norsk landbruk.

Læringsmål: Hensikten med kurset er å gi en bred innføring i landbrukspolitiske emner. Kurset bygger hovedsaklig på velferdsteori og mikroøkonomisk teori. Sammenhengen mellom landbruk og den generelle samfunnsutviklingen. Utviklingen av norsk landbrukspolitikk. Det landbrukspolitiske styringssystem. Ressursbruk og produksjonstilpassing: Mål og virkemidler. Landbrukets virkning på miljøet. Kommunal forvaltning av landbruket. Landbrukspolitikken i EU. Ny landbrukspolitikk. Tema kan variere noe for hvert år.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig eksamen -3,5 timer

Pensum: Aanesland, Normann (1987): Landbrukspolitikk. Produksjonstilpassing for å nå ulike jordbrukspolitiske mål. Aanesland, N. og H. Blytt (1993): Internasjonal handel med mat, Landbruksforlaget. Aanesland, N. og H. Mjelde, (1997): Fra politikk til entreprenørskap, Landbruksforlaget Aanesland, N. og I. L. Labugt (2000): Bygdeutvikling til nytte for hvem, Landbruksforlaget Øvrig oversikt deles ut på første forelesning.

ECN262 Regionaløkonomi og regionalpolitikk

Regional Economics an Regional Policy

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Sigurd Rysstad / IØR **Medvirkende:** Timelærer kan bli brukt til hele eller deler av kurset.

Språk: Norsk **Startperiode:** Januarblokk **Perioder:** Januarblokk

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: ECN110 og ECN120.

Anbefalte forkunnskaper: ECN210

Innhold: (i) Regionale utviklingstrekk

- (ii) Regionaløkonomiske modeller
- (iii) Regionalpolitikk i Norge og EU

Læringsmål: Kurset skal gjøre studentene i stand til (i) å beherske utvalgte regionaløkonomiske modeller og (ii) å få en oversikt over norsk regional-og distriktpolitikk samt hvordan EU/EØS påvirker regionalpolitikk og regional utvikling i Norge.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 3-timers skriftlig eksamen.

Pensum: Armstrong og Taylor: Regional economics and policy (eller tilsvarende).

ECN270 Resource and Environmental Economics

Resource and Environmental Economics

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Arild Angelsen / IØR

Medvirkende: Ståle Navrud, Ragnar Øygard .

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Obligatoriske aktiviteter: Fem øvingsoppgaver må være bestått.

Forutsatte forkunnskaper: Mikroøkonomi tilsvarende ECN212 eller ECN210/211.

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN170 3 stp.

Innhold: Forelesninger og øvinger vil behandle følgende temaer: velferdsteori, samspill økonomi-økologi, bærekraftig utvikling, nytte-kostnad analyse, optimal forvaltning av fornybare og ikke-fornybare ressurser, forurensning, bevaring av biodiversitet, landdegradering og avskoging, verdsetting av miljøressurser og naturressurs-regnskap, internasjonale miljøavtaler. I emnet vil det bli lagt vekt på tema, eksempler og synspunkter av spesiell relevans forutviklingsland.

Læringsmål: Kandidater fra emnet skal være i stand til å anvende økonomisk teori for å analysere sentrale problemstillinger i forvaltning av miljø og naturressurser. Disse omfatter: samspill økonomi-økologi, bærekraftig utvikling, optimal forvaltning av fornybare og ikke-fornybare ressurser, optimal forurensning, bevaring av biodiversitet, landdegradering og avskoging, verdsetting av miljø og naturressurser, miljøregnskap og internasjonale miljøavtaler.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig eksamen, 3 timer.: 100 %.

Pensum: Perman, R., Y. Ma, J. McGilvray, and M. Common, 2003. Natural Resource & Environmental Economics. 3rd. ed. Harlow, UK: Pearson Education (Utvalgte deler) Utvalgte artikler og bokkapitler.

ECN271 Prosjektanalyse og verdsetting av miljøgoder

Project Evaluation and Environmental Valuation

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Ståle Navrud / IØR

Språk: Engelsk ved behov

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Forutsatte forkunnskaper: ECN170 (eller ECN270), ECN210 og ECN202 /ECN201; eller tilsvarende innføringskurs i miljø-og ressursøkonomi, økonometri og mikroøkonomi.

Innhold: Kurset gir en oversikt over teori og metoder for samfunnsøkonomiske prosjektanalyse i form av nytte-kostnadsanalyse (NKA), samt teori og metode for verdsetting av miljøgoder; inklusive skadefunksjonsmetoden, metoder for verdsetting av miljø-og helseeffekter samt overføring av nytte-estimater ("benefit transfer"). Anvendelser innen miljøeffekter av fornybar og ikke-fornybar energi (f.eks. vindkraft, vannkraft og gasskraft), bevaring av biodiversitet, rekreasjon i form av fiske, jakt og fotturer, marine oljesøl, helseeffekter av luftforurensning, støy og andre effekter fra veiprosjekter, luft-og vannforurensning, og bevaring av kulturlandskap og kulturminnemerker. Verdsetting av miljøeffekter i u-land. Lovgrunnlag og retningslinjer for NKA i Norge, EU, USA og u-land. NKAs velferdsteoretiske basis og verdigrunnlag/forutsetninger gjennomgås. En stegvis tilnærming til NKA gjennomgås; med spesiell vekt på håndtering av risiko/usikkerhet, fordelings effekter, og verdsetting av miljøgoder og håndtering av ikke-verdsatte effekter.

Læringsmål: Etter kurset skal studentene kunne gjennomføre, tolke og kritisk evaluere nytte-kostnadsanalyser (NKA) av prosjekter og programmer, inkludert vurdering og verdsetting av effekter på miljø, helse og kulturhistoriske minnesmerker.

Eksamen: Avsluttende **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Karakteren på semesteroppgaven teller 100 % av karakteren. Semesteroppgave utarbeides av grupper på 2-4 studenter. I semesteroppgaven skal studentene anvende innlært teori og metode på et selvvalgt case, dvs. en økonomisk analyse av et prosjekt med miljøeffekter. I semesteroppgaven må studentene også bruke pensum for å besvare teoretiske spørsmål fra ensjekkliste som dekker pensum for kurset..

Pensum: -Boardman, A. E, D. H Greenberg, A. R. Vining & D. L. Weimer: 2006: Cost-Benefit Analysis. Concepts and Practice. 3.edition. Prentice Hall, Inc., Upper Saddle River, New Jersey, USA -Utvalgte tidsskriftartikler (i ECN 271 Kompendium).

ECN280 Energiøkonomi

Energy Economics

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Torstein Bye / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: Mikroøkonomi.

Innhold: 1) Introduksjonsforelesning med overblikk over energimarkeder. 2) Vanddisponering i et hydrobasert kraftsystem -fra enkle systemer til kompliserte systemer -medhovedvekt på teori og prising gjennom ulike former for skranker i systemet. 3) Fra frikonkurranse til markedsrett i energimarkeder. 4) Skattlegging av energimarkeder med fokus på grunnrenteproblematikk og miljøproblemer. 5) Grønne mekanismer i energimarkedene. 6) Spesielle problemstillinger knyttet til gass og gass transport. 7) Spesielle problemstillinger knyttet til oljemarkedene.

Læringsmål: Å gi studentene forståelse for sentrale økonomiske problemstillinger og innblikk i teori og analysemetoder i tilknytning til produksjon, omsetning, handel med og skattlegging av ulike energiformer i en desentral og liten åpen økonomi.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen -3,5 timer, teller 100%.

Pensum: Pensumplan utdeles på første forelesning.

ECN301 Økonometrisk metode ***Econometric Methods***

Studiepoeng: 10 Emneansvarlig/institutt: Olvar Bergland / IØR

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys første gang: HØST2007

Obligatoriske aktiviteter: Obligatoriske øvinger og prosjektarbeid med økonometrisk analyse ved hjelp av datamaskin.

Forutsatte forkunnskaper: Innføringskurs i økonometri (ECN201) (eller regresjonsanalyse), statistikk (STAT100), mikro-økonomi (ECN210), og lineær algebra tilsvarende ECN302.

Overlapping og studiepoengreduksjon: Dette kurset erstatter ECN300. Det kan ikke gis studiepoeng for både ECN300 og ECN301.

Innhold: Kurset fokuserer på moderne økonometriske metoder for analyse av mikro-økonomiske data, både tverrsnittsdata og paneldata. Følgende emne vert dekt: estimering av, og testing i, lineær regresjonsmodellar med stokastiske og endogene forklaringsvariablar; paneldata modellar; simultane ligningssystem; modellar med avgrensa avhengige variablar; modellar med seleksjon; og modellar for programevaluering.

Læringsmål: Kurset har som målsetjing at studenten kan gjennomføre sjølvstendig økonometrisk analyse av mikro-økonomiske data, og kunne evaluere kritisk eigne og andre sine analyser med omsyn til val av modell, metode og tolkning av resultat. Analysearbeidet skal gjennomførast ved hjelp av eigna programvare på datamaskin. Det vert lagt vekt på at alt analysearbeid fyller vanlege krav til god vitenskapleg praksis med omsyn til dokumentasjon og etterprøving.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig Karakterregel: A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen som teller 100%, 4 timer

Pensum: M. Verbeek (2004): "Modern Econometrics", 2nd edition. Chapters 1-7, 10. Handouts. (Med atterhald om endring.)

ECN302 Mathematics for Economists ***Mathematics for Economists***

ECTS: 5 **Responsible/Department:** Kyrre Rickertsen / IØR

Other teachers: Dadi Kristofersson

Language: English

Start term: August block **Terms:** August block

Prerequisites: Mathematics on the level of MAT100.

Recommendes prerequisites: Microeconomics on the level of ECN210/ECN212.

Course contents: The course covers mathematical tools that will be assumed known in courses such as, for example, ECN311 (Microeconomics) and ECN301 (Econometrics). The course is a required course for the M.Sc. degree in Economics (master i samfunnsøkonomi) at IØR.

Topic covered in matrix algebra include: Summation operators, types of matrixes, matrix operations, Gauss-Jordan elimination, determinants, the inverse of a square matrix, matrix differentiation, Cramer's rule, and the matrix approach to regression.

Topics covered in optimization include: Elasticities, the chain rule, unconstrained optimization, equality constrained optimization (Lagrange), inequality constrained optimization (Kuhn Tucker), implicit function theorem, and envelope theorem.

Objective of course: The course will introduce the matrix algebra required in courses in econometrics and the tools required for solving optimization problems in economics. The focus is on applying the mathematical tools rather than proving them. An important part of the course is to solve problem sets.

Exam: Continuous **Grading:** Passed/Not passed

Assessment methods: Three problem sets must be completed within the deadline for each set and graded as passed to pass this class.

Syllabus: The required readings may change. Parts of Silberberg and Suen (2001). *The Structure of Economics -A Mathematical Analysis*, third edition, Irwin McGraw-Hill. Lecture notes and other handouts. A good textbook in mathematics such as, for example, Alpha C. Chinag: *Fundamental Methods of Mathematical Economics* will be helpful.

ECN311 Microeconomics

Microeconomics

ECTS: 10 **Responsible/Department:** Kyrre Rickertsen / IØR

Language: English **Start term:** Fallparallel **Term:** Fallparallel

Mandatory activities: Five problem sets must be graded as passed before taking the exam.

Prerequisites: Microeconomics on the level of ECN210/ECN212. Mathematics on the level of ECN302 (Mathematics for economists).

Recommended prerequisites: Intermediate courses in economics.

Overlapping and reduction in ECTS: ECN310, 5 ECTS

Contents of course: The course extends the material covered in intermediate courses in microeconomics. Special emphasis is put on duality theory in economics. The lectures cover the theory of the consumer, the theory of the producer, and behavior under uncertainty.

Objective of course: The theory introduced in intermediate courses in microeconomics is further developed in ECN311. The course will give the students basic training in solving economic problems related to supply, demand, and input demand. The focus is on applying rather than proving theory. The course gives a basis for further studies in, for example, development, resource, and environmental economics.

Exam: Final exam, **Assessment methods:** Written **Grading:** A-F The grades will be set on the basis of a 3.5 hours written exam.

Syllabus: Eugene Silberberg and Wing Suen. *The Structure of Economics -A Mathematical Analysis*, Irwin McGraw-Hill, third edition, 2001.

ECN312 Industri-og markedsstruktur ***Industrial Organisation***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Olvar Bergland / IØR

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys første gang: HØST2007

Forutsatte forkunnskaper: Mikroøkonomi (ECN211), matematikk tilsvarende ECN302.

Anbefalte forkunnskaper: Kurs i anvendt økonomi.

Overlapping og studiepoengreduksjon: Kurset erstatter ECN213, og en student kan ikke få studiepoeng for begge kurs.

Innhold: Kurset innehd følgende tema: partiell og generell likevekt, velferdsteori, ikkje-kooperativ spelteori, marknadsmakt, monopol, oligopol, horisontale og vertikale relasjonar, og strategisk adferd for avgrensing av konkurranse.

Læringsmål: Kurset skal gje studentane samfunnsøkonomiske omgrep, analyse metode og verktøy til å kunne forstå, forklare og analysere marknadstilpassing, -struktur og -makt; og samspelet mellom konkurransevilkår og strategisk adferd. Det vert lagt vekt på bruk av spelteori.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende eksamen som teller 100 %, 3 timer

Pensum: Cabral (2000): "Introduction to Industrial Organization". Handouts and journal articles. (Atterhald om endring.)

ECN320 Samfunnsøkonomi III ***Economics III***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Per Halvor Vale / IØR

Språk: Norsk **Startperiode:** Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Emnet tilbys første gang: VÅR2008

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Obligatoriske aktiviteter.

Forutsatte forkunnskaper: Bachelor i økonomi eller et mellomkurs i makroøkonomi (f.eks.ECN220).

Innhold: Kurset er delt i følgende hoved-deler:-1. Økonomiske skoler-2.

Makroøkonomiske modeller.-3. Fattigdomsproblemer-4. Forurensing / klima og bærekraftig økonomisk utvikling.

Del 1 består av ; klassikerne, keynesianerne osv. Del 2 omfatter makroøkonomiske stabiliseringsmodeller for en åpen økonomi, bl.a. IS-LM-BP modellen, AD-AS modellen m.m., og økonomisk vekstmodeller, bl.a Solows vekstmodell og endogen vekstteori. Del 3 tar opp teoriet som forklarer likhet -ulikhet, de ulike veksterfaringer i Asia og Afrika, vekst og U-hjelp. Del 4 tar opp

Læringsmål: Kompetanse i makroøkonomi på mastergradsnivå.

Studenten skal tilegne seg:-oversikt over ulike økonomiske skoler.-oversikt over makroøkonomiske modeller i forbindelse med stabilisering av den økonomiske utvikling og økonomisk vekst og utvikling på lengre sikt.-evne til anvendelse av de ulike modeller i forbindelse med aktuelle økonomiske problemstillinger.Spesialkunnskaper om fattigdomsproblemer i verden; hvorfor og om hvordan de kan lreduseres.

Spesialkunnskaper om forholdet mellom økonomisk utvikling og miljø- og klimaproblemer

Læringsmål: 1) Studenten skal kunne analysere aktuelle problemstillinger, 2) lese/forstå artikler publisert i internasjonale tidsskrifter.

Kurset skal også stimulere til: -samfunnsengasjement. -analytisk holdning. -akademisk holdning.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig, 5 timer.

Pensum: Utvalgte deler av lærebøker og artikler.

ECN330 Økonomisk integrasjon og internasjonal handel

Economic Integration and Trade Liberalization

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Roberto J. Garcia / IØR

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Obligatoriske aktiviteter: Seks øvingsoppgaver.

Forutsatte forkunnskaper: ECN211/ECN212, ECN230, ECN330 og ECN201. **Innhold:**

-Betydningen av økonomisk integrasjon og det multilaterale handelssystem (spesielt WTO) som en plattform for å ta opp spørsmål angående handel med varer og tjenester. - Handelspolitikk og landbrukspolitikk i utvalgte eksport- og importland diskuteres i forhold til deres samsvar med WTO regelverket.

Læringsmål: Studentene ska tilegne seg:

-en forståelse av de omfattende interrelasjonene mellom valutamarkedet og penge-, vare- og kapitalmarkedene. -en forståelse av virkningene av en stats makroøkonomiske politikk i et fast, fleksibelt og styrt valutamarked og de økonomiske følgene av denne. -en begrepsmessig ramme for å forstå de økonomiske virkningene av regional integrasjon i forhold til WTOs multilaterale handelssystem; og evnen til å vurdere et lands handelspolitikk og landbrukspolitikk for å kunne vurdere om denne politikken er i samsvar med WTO regelverket.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig eksamen, 3,5 timer, 60%. Muntlig eksamen og semesterprosjekt, 40%. Alle eksamensdeler må bestås.

Pensum: · Any international economics textbook covering ECN 230 equivalent material · Hoekman and Kostecki, The Political Economy of the World Trading System, 2001. · Web-based readings

ECN331 Internasjonal økonomi og finans

International Economics and Finance

ECTS : 5 **Responsible/Department:** Roberto J. Garcia / IØR

Language: English **Start term:** August block **Terms:** August block

Mandatory activities: 4 Exercises

Prerequisites: ECN230 or equivalent

Course contents: Macroeconomic analysis and international trade (betalingsbalansen) -Balance of payments-Balance of trade-Capital account-Reserves

Exchange rates (valutamarkeder) -Law of one price, terms of trade, and purchasing power parity -Forecasting, speculation, hedging and arbitrage: equilibrium exchange -Modelling currency markets

Money markets and interest rate determination (pengermarkeder) -Money demand and money supply -Interest parity and exchange rates -Capital markets

Fiscal policy, goods market equilibrium Monetary policy and asset market equilibrium (internasjonal pengermarkeder) Alternative exchange regimes and central bank operation (Makroøkonomisk politikk; valutaregimer) Capital controls (kapitalkontroll) Monetary union.

Objective of Course: Studentene skal tilegne seg en forståelse av økonomisk politikk i åpne økonomier og av virkemåten til internasjonale pengemarkeder.

The course is designed to complete the students's understanding of the basic economics of trade through a formal treatment of the international macro economy and its relation to foreign exchange, foreign exchange regimes, capital movements, exchange rates and macroeconomic policy. Specifically, the student is expected to develop:

- (1) an understanding the relation of the microeconomics of international trade with the macroeconomics of international transactions;
- (2) an appreciation for the complex relationships between macroeconomic indicators and the foreign exchange markets, and the interrelationships among assets, goods, and foreign exchange markets; and
- (3) an understanding of the implications of a government's (and central bank's) macroeconomic policy/objectives under fixed, flexible and managed foreign exchange regimes and the economic implications of the policy choices from each.

Exam: Final written exam, 3,5 hours **Grading:** A-F

Syllabus: Appleyard and Field (A+F), International Economics, McGraw-Hill, 4th edition, 2006 Hough, Elements of Agricultural Trade Policies, Macmillan Publishing Co., 1986 (chapter 15) Web-based readings

ECN350 Utviklings-og miljøøkonomi

Development and Environment Economics

Studiepoeng: 15 **Emneansvarlig/institutt:** Arild Angelsen / IØR

Medvirkende: Ragnar Øygard, Carl-Erik Schulz

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Obligatoriske aktiviteter: Obligatoriske øvelser. Gruppearbeid/presentasjon.

Forutsatte forkunnskaper: ECN200/201, ECN230, ECN353, ECN270.

Anbefalte forkunnskaper: ECN271, ECN272, ECN273, ECN351, ECN352, ECN370.

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN450, 15 stp.

Innhold: Kvantitative Analysemetoder i Utviklingsøkonomi:

Institusjonell økonomi for rurale økonomier. Miljø og utvikling.

Læringsmål: Å gi studentene en dypere forståelse av økonomisk teori og metode og hvordan bruke dette til policy analyse med spesiell vekt på fattigdomsreduksjon, matvaresikkerhet og forvaltning av naturressurser.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen (3,5 timer) 50%. Muntlig eksamen

50%. Studentene har obligatoriske øvelser hvorav minst 80% må være godkjent for å kunne gå opp tileksamen. Deltakelse i gruppearbeider/presentasjoner er obligatorisk.

Pensum: En detaljert pensumliste utleveres ved kursstart.

ECN351 Forskningsmetoder i utviklingsøkonomi

Research in Development Economics

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Carl Erik Schulz / IØR

Medvirkende: Stein Holden, Ragnar Øygard

Språk: Engelsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Januarblokk Vårparallell

Obligatoriske aktiviteter: Deltagelse i timer og øvingsoppgaver må beståes for å få karakter i emnet.

Forutsatte forkunnskaper: ECN212 Microeconomics eller ECN211 Microeconomics II og ECN220 Economics II, ECN200 Økonometri eller ECN201 Econometrics.

Overlapping og studiepoengreduksjon: Det er ikke mulig å få studiepoeng både for tidligere ECN250 og ECN351. Overlapping med 5 stp.

Hjelpemiddelkode: Utdelt kalkulator. Ingen andre hjelpemidler.

Innhold:- Hvordan finne forskbare problemstillinger

- Hvordan skrive et prosjektforslag
- generelle skriveregler i vitenskapelig forfatterskap
- Feltstudie metoder
- Surveye metodikk, inkludert sampling, survey og analyse;
- Impact studier; og
- Introduksjon til STATA .

Læringsmål: Studentene skal skrive en prosjektbeskrivelse. Dette krever at de:

- viser at de har oversikt over kunnskapsstatus på det tema de har valgt
- kan bruke eksisterende kunnskap for utvikle forskbare problemstillinger
- kan identifisere relevante kilder til data, enten eksisterende eller gjennom plan for egenfeltundersøkelse
- viser at de har innsikt i hvordan data kan bearbeides og analyseres

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** Bestått/ikke bestått

Beskrivelse av eksamen: En semesteroppgave (prosjektforslag beskrivelse) skal leveres ultimo mars og teller 100% av karakteren.

ECN352 Utviklingsøkonomi -Makro

Development Economics -Macro

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Ragnar A. Øygard / IØR

Språk: Engelsk

Startperiode: Vårparallell **Perioder:** Vårparallell

Forutsatte forkunnskaper: Grunnleggende økonomisk teori: ECN110 og ECN120, helst også ECN210 og ECN220.

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN252: 10 stp.

Innhold: Kurset har to hoved-deler. Den første og største delen omhandler vekst og utvikling -det langsiktige perspektivet. Den andre delen omhandler makroøkonomisk

styring på kortere sikt. Et viktig gjennomgående tema vil være diskusjon av økonomisk vekst og makroøkonomisk politikk i forhold til miljø og fattigdom og fordeling.

Kursets tema omfatter:

I. Økonomisk vekst (Det langsiktige perspektivet).-Historisk oversikt: vekst versus utvikling.-Gamle vekst-teorier (Harrod Domar og Solow).-Nye vekstteorier (endogen vekst).-Økonomisk vekst og institusjoner.-Vekst-erfaringer: Asia vs. Afrika.-Vekst, ulikhet og fattigdom.-Vekst, fattigdom og utviklingshjelp.-Fattigdomsreduksjon og økonomisk politikk.-Vekst og miljø.-Vekst og landbruk.-Vekst og befolkning.

II. Makroøkonomisk styring (kort og mellomlang sikt).-Modeller for en lukket økonomi (ISLM, ADAS).-Åpen økonomi modeller (Mundell Fleming).-Håndtering av økonomiske kriser og strukturell ubalanse.

Læringsmål: 1. Kunne de viktigste teorier og modeller for økonomisk vekst og utvikling, og formakro-økonomisk styring i utviklingsland. 2. Kunne anvende disse teoriene og modellene for å forstå og kritisk analysere aktuelle spørsmål i forbindelse med økonomisk utvikling, makroøkonomisk styring og global økonomi, samt for å analysere aktuell økonomisk politikk i utviklingsland.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Slutt karakteren beregnes av:

- (i) to individuelle oppgaver (10 % hver).
- (ii) en individuell presentasjon (10 %).
- (iii) ett gruppearbeid (10 %).
- (iv) avsluttende skriftlig eksamen (3 timer) (60 %).

Pensum: Ray, Debraj. 1998. Development Economics. Princeton, NJ: Princeton University Press. Chapters 1-9. Kompendium med 15-20 artikler.

ECN353 Utviklingsøkonomi, mikro

Development Economics, micro

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Carl Erik Schulz / IØR

Språk: Engelsk

Startperiode: Vårparallellell **Perioder:** Vårparallellell

Emnet tilbys første gang: VÅR2008

Obligatoriske aktiviteter: Obligatoriske oppgaver.

Forutsatte forkunnskaper: Mikroøkonomi tilsvarende ECN210/211

Anbefalte forkunnskaper: Mikroøkonomi tilsvarende ECN311

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN251, 5 poeng

Innhold: Emnet tar opp ulike sider ved hvordan mikroøkonomisk teori kan brukes til studier av forhold i utviklingsland. Det blir lagt hovedvekt på situasjonen for rurale landbruks-hushold med spesiell vekt på forskjellene mellom husholds-økonomi og konvensjonell foretaksteori. I tillegg analyseres rurale institusjoner, inkludert markeder og ikke-markedsinstitusjoner, og forhold knyttet til staten og handel.

Læringsmål: Studentene skal forstå og kunne forklare: -hvordan rurale hushold og institusjonertilpasser seg i utviklingsland; -hvorfor adferden til rurale hushold og institusjoner er annerledes i utviklingsland enn i i-land.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 3,5 timer skriftlig eksamen teller 100% av karakteren. Denne eksamensordningen kan bli endret.

Pensum: Ellis, F. (1993): Peasant Economics: Farm Households and Agrarian Development. Cambridge University Press. Ray, D. (1998): Development Economics. Princeton University Press, Princeton, N.J. Annen relevant literatur.

ECN354 Issues in Development Economics

Issues in Development Economics

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ragnar A. Øygard / IØR

Medvirkende: Arild Angelsen, Carl-Erik Schulz, Gerald Shively

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel

Emnet tilbys første gang: VÅR2008 **Emnet tilbys:** Hvert år

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Pensum:

ECN355 Forskningsmetoder i utviklingsøkonomi II

Research in Development Economics II

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Carl Erik Schulz / IØR

Medvirkende: Arild Angelsen, Stein Holden, Ragnar Øygard.

Språk: Engelsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Augustblokk Januarblokk Vårparallel Juniblokk

Obligatoriske aktiviteter: Deltagelse i timer og øvingsoppgaver må beståes for å få karakter i emnet.

Forutsatte forkunnskaper: ECN212 Microeconomics eller ECN211 Microeconomics II og ECN220 Economics II, ECN200 Økonometri eller ECN201 Econometrics.

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN250: 5 stp. ECN351: 5 stp

Innhold: -Hvordan finne forskbare problemstillinger -Hvordan skrive et prosjektforslag - generelle skriveregler i vitenskapelig forfatterskap -Feltstudie metoder -Surveye metodikk, inkludert sampling, survey og analyse; -Impact studier; og -Introduksjon til STATA . - Gjennomføre datainnsamling i felt

Læringsmål: 1. Studentene skal skrive en prosjektbeskrivelse. Dette krever at de: -viser at de har oversikt over kunnskapsstatus på det tema de har valgt. -kan bruke eksisterende kunnskap for utvikle forskbare problemstillinger. -kan identifisere relevante kilder til data, enten eksisterende eller gjennom plan for egen feltundersøkelse. -viser at de har innsikt i hvordan data kan bearbeides og analyseres.

2. Studentene skal samle inn et datasett egnet for å gjennomføre analyser som kan føre fram mot masteroppgaven.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** Bestått/ikke bestått

Beskrivelse av eksamensdeler: To prøver skal bestå: En semesteroppgave (prosjektforslag formaster-oppgave) skal leveres ultimo mars, og et datasett innsamlet gjennom feltarbeid i et utviklingsland skal innleveres ved slutt av augustblokk.

Pensum: Wyrick, Thomas L. 1994. The Economist's Handbook: A Research and Writing Guide. Annen relevant literatur.

ECN360 Landbrukspolitikk og ressursforvaltning ***Agricultural Policy and Resource Management***

Studiepoeng: 15 **Emneansvarlig/institutt:** Normann Aanesland / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel Perioder: Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: Grunnleggende kunnskaper i mikroøkonomi og kurs i landbrukspolitikk, ECN210 og ECN260.

Innhold: Det landbrukspolitiske styringssystemet, miljø- og ressursforvaltningen i Norge, ressursallokering - Norsk jordbruk i global sammenheng, inntektsoverføring (OECD beregninger m.v., internasjonal handel og avtaler (GATT), WTO. Skogpolitikk, Velferdsteori, Public Choice teori, institusjonell økonomi og entreprenørteori, (Asymmetrisk informasjon, transaksjonskostnader, rent seeking og principal agentteori). Markedsøkonomi, markedsformer og privat eiendomsrett til naturressursene, grunnrente - Coase teorem - almenningens tragedie - eksterne effekter, markedsfeil/styringsfeil. Det jordbrukspolitiske systemet. Systemer for ressursforvaltning: Rovdyr, elg, småvilt. Allemannsretten. Arealforvaltning på kommune- og fylkesnivå. Marked for landbrukseiendommer. De enkelte tema kan variere noe fra år til år.

Læringsmål: Ved forelesninger, temaseminar og semesteroppgave å gi en dypere innsikt i teorier og dagsaktuelle problemstillinger i landbrukspolitikken. Det legges vekt på å lære studentene til å nytte økonomiske og samfunnsvitenskapelige teorier for å analysere aktuelle emner i landbrukspolitikken og ressursforvaltningen.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Temaoppgave 50 %. Muntlig eksamen 50 %.

Pensum: Stevens, Joe B., 1993. *The Economics of Collective Choice*, Westview Press, Boulder, San Francisco, Oxford. North, Douglas C. (1993): *Institutionerna Tillväxt och välståndet* SNS Förlaget, Stockholm. Tullock, G (1976): *Den politiske marknaden*, RATIO. Schumpeter, J. (Urval ur Richard Swedberg, 1994): *Om den skapande förstörelse och entreprenørskap*.

ECN371 Miljø-økonomi ***Environmental Economics***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Eirik Romstad / IØR

Medvirkende: Eirik Romstad

Språk: Engelsk ved behov

Startperiode: Vårparallel

Perioder: Vårparallel

Obligatoriske aktiviteter: Arbeid med og presentasjon av case studier.

Forutsatte forkunnskaper: Ressursøkonomikurs på mellomnivå, ECN271. For studenter uten noen tidligere kurs i miljø- og ressursøkonomi fra BSc studiene anbefales ECN270.

Anbefalte forkunnskaper: RØP210 og god innsikt i naturvitenskapelige emner.

Innhold: Kurset inneholder tre elementer. A) Gjennomgang av teori vedrørende systemanalyse, ressursallokeringsmekanismer, risiko, kontroll, informasjon ulike adferdsforutsetninger, preferanseendringer, transaksjonskostnader, risiko, effekter av ulike typer virkemidler mhp forskjellige miljøproblemer og ulike adferdsforutsetninger. B)

Studie av konkrete miljøøkonomiske problemstillinger -anvendelse av teoriene. C) Case studier, der studentene som gruppe skal drøfte egne virkemidler for det miljøspørsmålet som er hovedfokus i caset. Del B vil dekke emner som klimaregulering, forurensninger fra industri og landbruk, forvaltning av fellesgoder (dvs. landskapsgoder, biodiversitet etc.).

Læringsmål: Studentene skal erverve innsikt i hvordan man kan skape mer miljøvennlig adferd blant enkeltmennesker og bedrifter. Fokus er således rettet mot bruk av ulike virkemidler i miljøpolitikken. Kurset gir kunnskap om årsakene til miljøproblemene samt samspillet mellom økologiske prosesser og økonomisk aktivitet. Når det gjelder økonomisk adferd, vil studentene videre trenes i bruk av både spillteori og institusjonell adferdsteori. Med bakgrunn i spillteorien (prinsipal-agent modeller) vektlegges begrepet ressurs-allokeringsmekanismer og usikkerhet. I den institusjonelle delen vektlegges videre kooperativ adferd, preferanseendring samt betydningen av transaksjonskostnader og rettigheter. Studentene skal trenes i å se anvendelsesområdene for de ulike teoriene på ulike konkrete miljøspørsmål. De skal videre utvikle kunnskaper om effekten av ulike virkemidler -økonomiske, juridiske og informasjonsmessige -under ulike betingelser.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen: 100%. For å kunne gå opp til eksamen må studentene ha deltatt i arbeidet med case studiene.

Pensum: Hovedbok: Sterner, Thomas (2003): Policy Instruments for Environmental and Natural Resource Management, Resources for the Future, Washington DC. (utvalgte kapitler). Kompendium med utvalgte artikler. Valg av hovedbok vil være gjenstand for løpende vurdering.

ECN372 Miljø-og ressursøkonomi ***Environment and Resource Economics***

Studiepoeng: 10 Emneansvarlig/institutt: Ståle Navrud / IØR

Medvirkende: S. Navrud, O. Bergland, E. Romstad.

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel Perioder: Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år Obligatoriske aktiviteter: Seminarer med presentasjon.

Forutsatte forkunnskaper: ECN371 er obligatorisk for å følge kurset.

Anbefalte forkunnskaper: God innsikt i naturvitenskapelige emner. Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN370: 10 stp.

Innhold: ECN372 er oppgavedelen av ECN370 og kan ikke tas separat uten å ha tatt ECN371. Kurset er delt i to deler: A) En teoridel fokusert mot integrasjon av tidligere kunnskaper samt utarbeidelse av beslutningsunderlag. B) En praktisk del der integrasjon skjer gjennom utarbeidelse av en prosjektoppgave. Sentrale emner under A) vil være: Bærekraftig ressursforvaltning; utarbeidning av samfunnsøkonomiske analyser som beslutningsunderlag og håndtering av miljøeffekter, usikkerhet og diskontering; samfunnsøkonomens rolle i beslutningsprosessen; virkemiddelutforming og forvaltning av naturressurser under usikkerhet og irreversibilitet. Når det gjelder temaer for del B) vil disse variere fra år til år. Følgende temaer har vært fokusert: Miljø og klima, miljø og energi, rovvilt/forvaltning, bevaring av biodiversitet, miljøaspekter ved moderne landbruksproduksjon, miljø og samferdsel, forvaltning av marine ressurser /kystsoneforvaltning.

Læringsmål: Studentene skal erverve dypere innsikt i miljø- og ressursøkonomisk teori og metode samt trenes i anvendelse. Målet er videre at studentene skal lære å vurdere relevansen til ulike teorier og metoder de har lært i tidligere kurs samt hvordan de kan kombineres i studiet av praktiske miljøspørsmål. Samspillet mellom komplekse økonomiske og økologiske prosesser, og den rolle samfunnsøkonomiske analyser kan spille i beslutningsprosessen vil stå i fokus. Det samme gjelder økonomisk verdsetting av miljøgoder, praktisk virkemiddelutforming, usikkerhet og irreversibilitet i naturressursforvaltning, samt diskontering og effekter på framtidige generasjoner. Miljø- og ressursøkonomiske spørsmål vedrører således forvaltningen av fellesressurser både innen og mellom generasjoner. Studentene skal gjennomføre konkrete prosjektanalyser der en i tillegg til den faglige analysen, vektlegger skriveferdigheter og formalia

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Gruppeoppgave samt muntlig eksamen.

Pensum: Utvalgte artikler samt stoff som er relevant for det prosjekttemaet som er valgt det enkelte året.

ECN373 Miljøregnskap og miljøledelse

Environmental Accounting and Management

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Ståle Navrud / IØR

Medvirkende: Carl Brønn.

Språk: Engelsk ved behov

Startperiode: Vårparallell **Perioder:** Vårparallell

Forutsatte forkunnskaper: ECN170 eller ECN270, eller tilsvarende innføringskurs i miljø- og ressursøkonomi.

Innhold: Kurset består av tre hoveddeler: i) Miljøregnskap Kurset åpner med en modell over miljøkrav som stilles til private og offentlige virksomheter og alternative strategier de kan følge for å oppfylle disse miljøkravene fra ulike interessegrupper (stakeholders). Deretter gjennomgås grunnleggende begrep som bærekraftig utvikling, økologisk effektivitet (ecological efficiency), øko-effektivitet (eco-efficiency), og de tre bunnlinjer: økonomi, miljø og samfunnsansvar (Corporate Social Responsibility -CSR). Samfunnsansvar innebærer at eksisterende og ny virksomhet tar hensyn til lokalbefolkningens rettigheter og behov, og at arbeidstakere jobber under helse-, miljø og sikkerhetsmessig forsvarlige forhold. Deretter beskrives, kritiseres og eksemplifiseres ulike metoder for miljøregnskap, livsløpsanalyser (Life Cycle Assessments -LCA), miljøvaredeklarasjoner, samt miljømerkings- og miljøsertifiseringssystemer. ii) Miljøledelse Miljøledelse for bærekraftlig utvikling av offentlig og privat virksomhet er en dynamisk og kompleks organisasjonsmessig utfordring som krever tilpassning og nytenkning. Derfor må ledelsesmetoder for å arbeide med miljøsaker være følsomme for sosiale så vel som tekniske virkninger dette har for organisasjonen. Systemtenking er et analytisk rammeverk for å forstå komplekse organisasjonsmessige strukturer som systemer. Kurset gir således en innføring i systemtenkningsmetoden og viser hvordan den kan anvendes på en organisasjon ved hjelp av Balance Score Card (BSC) metoden. iii) Bærekraftig utvikling for privat og offentlig virksomhet Kurset søker å vise hvordan kunnskap i miljøregnskap, systemtenkning, Balanced Scorecard (BSC)-metoden, og Corporate Social Responsibility (CSR) kan utnyttes som ledelsesverktøy for miljøvennlige og bærekraftige offentlige og private virksomheter.

Læringsmål: Studentene skal kunne forklare systembaserte ledelsesmetoder og praktiske verktøy for utvikling av miljøstrategi og miljøregnskap for private og offentlige virksomheter, og kunne evaluere eksisterende miljøregnskap og miljøstyringssystemer.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppgaven teller 100 % av karakteren.

Pensum: -Schaltegger, S. and R. Burritt 2000: Contemporary Environmental Accounting. Issues, Concepts and Practice. Greenleaf Publishing, Sheffield, UK -Utvalgte artikler og bokkapitler, som er lagt ut på kursets websider.

ECN374 Dynamic Optimisation

Dynamic Optimisation

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Olvar Bergland / IØR

Språk: Engelsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Januarblokk

Forutsatte forkunnskaper: ECN302, ECN311, ECN312, STAT100.

Anbefalte forkunnskaper: Finans og investering (BUS220), ressursøkonomi (ECN270), nytte-kostnadsanalyse (ECN271).

Innhold: Følgjande metodar for dynamisk optimering vert teke opp: ikkje-lineær programmering, optimal kontrolteori, og dynamisk programmering.

Desse metodane vert nytta for å analysere emne slik som kapital, tid og diskontering; effisientallokering av ressursar over tid; optimal investering, økonomisk vekst, utnytting av fornybare og ikkje-fornybare ressursar; og usikkerhet og irreversibilitet.

Læringsmål: Studentane skal kunne formulere, løyse, og tolke vanlege samfunnsøkonomiske dynamiske optimeringsproblem; og kunne bruke denne kunnskapen til sjølvstendig økonomisk analyse.

Eksamen: Avsluttende Eksamensform: Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Avsluttende skriftlig eksamen, 3 timer

Pensum: Silberberg and Suen (2001): "The Structure of Economics", chapters 12 and 20. Handouts and journal articles. (Atterhald om endring.)

ECN380 Energiøkonomi II

Energy Economics II

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Olvar Bergland / IØR

Medvirkende: Torstein Bye, Ole Gjølberg.

Språk: Engelsk ved behov

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Obligatoriske aktiviteter: Godkjent prosjektoppgave. Godkjent oppgave er gyldig i to -2 - år.

Forutsatte forkunnskaper: 2007: BUS220, ECN201/ECN202, ECN211, ECN213, ECN271, ECN280. 2008+: BUS220, ECN201/202, ECN211, ECN280, ECN312.

Anbefalte forkunnskaper: 2007: ECN271, ECN371, BUS320. 2008+: ECN271, ECN301, ECN302, ECN311, ECN374, BUS320.

Innhold: Emnet tek opp sentrale problemstillingar kring risikostyring, marknadsregulering, og samfunnsøkonomisk analyse av energiprojekt.

Læringsmål: Gje studentane kunnskap og erfaring med bruk av økonomisk analyseverktøy på sentrale økonomiske problemstillingar i energi-sektoren.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Muntlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Muntlig eksamen. (Merk: Bedømmelse av muntlig prestasjon kan ikke påklages, jf. Universitets- og høgskoleloven § 5-3.)

Pensum: Pensumplan vert delt ut på første forelesning.

ECN450 Utviklingsøkonomi: Metoder og analyse ***Development Economics: Methods and Policy Analysis***

Studiepoeng: 20 **Emneansvarlig/institutt:** Stein Terje Holden / IØR

Medvirkende: Arild Angelsen.

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel

Perioder: Høstparallel og januarblokk

Obligatoriske aktiviteter: Øvinger, gruppearbeid, presentasjoner.

Forutsatte forkunnskaper: Mastergrad i økonomi eller landbruksøkonomi.

Anbefalte forkunnskaper: Som for ECN350.

Overlapping og studiepoengreduksjon: ECN350 -15stp.

Innhold: Kvantitative Analysemetoder i Utviklingsøkonomi: -Bruk av økonomiske modeller. -Produksjonsanalyse og naturressursforvaltning. -Etterspørselsanalyser. -Husholdsmodeller. -Likevektsmodeller. -Tilbudsanalyser. -Økonometriske analyser med ikke-kontinuerlige avhengige variabler.

Institusjonell økonomi for rurale økonomier. -Ny-institusjonell økonomi og utvikling. -Teorier for kollektiv samhandling. -Markedssvikt og eksterne effekter. -Matvaresikkerhet og virkemidler. -Fattigdomsreduksjon og virkemidler.

Miljø og utvikling. -Markedsimperfeksjoner og miljø. -Fattigdom og land degradering. -Befolkning, landbruk og avskoging. -Landmarkeder og arealforvaltning.

Valgfritt relatert tema for vitenskaplig oppgave.

Læringsmål: Anvendelse av økonomisk teori og metode på utviklingsrelaterte problemstillinger,

-kombinering av teori og metode gjennom øvinger,

-trening i bruk av økonomiske modellverktøy,

-øvelse i skriving av vitenskaplig artikkel.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen: 1/3. Muntlig eksamen: 1/3.

Oppgave: 1/3. Skriftlig eksamen felles med ECN350.

Pensum: Detaljert pensumliste deles ut ved oppstart.

ECN451 Institusjoner, eiendomsretter og utvikling ***Institutions, Property Rights and Development 47***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Arild Angelsen / IØR

Språk: Engelsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Augustblokk Høstparallel Vårparallel

Obligatoriske aktiviteter: Presentasjoner i plenum.

Forutsatte forkunnskaper: Kjennskap til mikroøkonomisk teori, grunnleggende teori om vilt og jordbruksmodeller.

Innhold: (1) Endringer i institusjonen, hvordan dannes og endres institusjoner? Det legges særlig vekt på eiendomsrett, og mer spesifikt; eiendomsrett som regulerer forvaltningen av naturressurser i utviklingsland. (2) Hvordan eiendomsrett virker inn på innsats, investeringer, og bruk/forvaltning av naturressurser. Emnet består av seks deler:

1. Introduksjon, historie, definisjoner og institusjonenes rolle i økonomisk utvikling.
2. Teorier rundt utviklingen av eiendomsrett.
3. Saksstudier av utviklingen av individualisert eiendomsrett, landreformer og innvirkningen på ressursforvaltning. Forskningsmetoder.
4. Collective action and common property resource management (CPRM).
5. Anvendelse og saksstudier av CPRM. Forskningsmetoder.
6. Diskusjon og forslag til semesteroppgave.

Læringsmål: (1) Tilegne seg en forståelse for og kritisk analyse av hvordan institusjoner utvikles og endres, og (ii) hvordan institusjoner fastlegger økonomisk politikk og forvaltning av naturressurser, med særlig fokus på eiendomsrett i utviklingsland. (2) Kunne utføre egen forskning på problemstillinger innen institusjoner, basert på nyere teorier og metodikk.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** Bestått/ikke bestått

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppgave (100 %). Studentene skal skrive et paper (7-9000 ord), helst i tilknytning til doktorgradsavhandlingen sin.

Pensum: Pensum består av et sett journalartikler, og bokkapitler (ca. 5-6 for hver av 5 hovedemnene).

ECN453 Emner i utviklingsøkonomi

Topics in Development Economics

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Ragnar A. Øygard / IØR

Medvirkende: Arild Angelsen, Gerald Shively, Ian Coxhead

Språk: Engelsk

Startperiode: Vårparallel **Perioder:** Vårparallel Juniblokk

Innhold: Temaer og litteratur vil variere fra år til år.

Læringsmål:

1. Tilegne en dypere innsikt i kjerneområder innen utviklingsøkonomi.
2. Å aktivt kunne bruke teoriene og metodikken i egen forskning.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Hjemmeeksamen / semesteroppgave.

Pensum: Deles ut ved oppstart.

INN200 Økonomistyring

Management Accounting

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Svein Kolstad Hansen / IØR

Medvirkende: Svein Kolstad Hansen og eventuelle gjesteforelesere.

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys første gang:HØST2007

Emnet tilbys: Hvert år

Innhold: Kostnads-og inntektsanalyse herunder analyser av kostndsstruktur og kostnadsdrivere; Kalkulasjonsprinsipper og metoder; Ulike typer beslutningsverktøy; Vurdering av prosjekter; Budsjetteringsprosessen; Regnskapsanalyse

Læringsmål: Studentene skal kjenne grunnleggende bedriftsøkonomisk teori og metode, og anvende dette på bedriftsøkonomiske problemstillinger. Emnet skal gi studentene kunnskap slik at de kan lese, forstå og analysere et finansregnskap.

Eksamen:Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Den langsgående vurderingen vil bli avsluttet med en muntlig eksamen med utgangspunkt i de arbeider som inngår i den mappen studentene har arbeidet med gjennom semesteret. Karakteren settes på grunnlag av muntlig eksamen. Det blir ikke arrangert kontinuasjonseksamen i emnet.

Pensum: Atrill, MacLaney: Accounting and Finance for Non-specialists. Prentice Hall 2006.

INN210 Nyskaping Innovation

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Anders Lunnan / IØR

Medvirkende:Eystein Ystad

Språk: Norsk

Startperiode: Augustblokk **Perioder:** Augustblokk

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Oppgaveinnlevering, presentasjon av oppgaver

Innhold: Introduksjon til nyskaping, definisjoner. Samfunnsmessig betydning av nyskaping,nyskaping i global kontekst. Kilder til og modeller for nyskaping. Nyskaping, forretningsmuligheterog entreprenørskap. Kunnskapsbasert nyskaping. Nyskappingsledelse og lærende organisasjoner.

Læringsmål: Kurset skal gi studentene grunnleggende innsikt i og forståelse for hvainnovasjon(nyskaping) er og hvilken betydning innovasjon har for verdiskaping for næringsliv ognasjoner. Studentene skal kunne skille mellom innovasjon og oppfinnelse(invensjon) og kunnebeskrive sammenhengen mellom innovasjon, forretningsmuligheter og entreprenørskap. Gjennomkurset skal de opparbeide seg en forståelse for kritiske faktorer i nyskappingsprosesser og kunnebeskrive hva en lærende organisasjon er. Studentene skal også vite hvordan små og storeselskaper organiserer sin nyskappingsaktivitet.

Eksamen:Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Den langsgående eksamen vil bli avsluttet med en muntligeksamen med utgangspunkt i den mappen studentene har arbeidet med i løpet av kurset.Studentene må ha besvart oppgavene for å kunne gå opp til eksamen. Muntlig teller 100% avkarakteren.

Pensum: Blir oppgitt ved emnestart.

INN220 Entreprenørskap i praksis ***Introduction to Entrepreneurship***

Studiepoeng: 15 **Emneansvarlig/institutt:** Svein Kolstad Hansen / IØR

Medvirkende:Jørg Negaard med flere

Språk: Norsk

Startperiode: Augustblokk **Perioder:** Augustblokk Høstparallel Vårparallel

Emnet tilbys første gang:HØST2007

Emnet tilbys: Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Deltagelse i plenumssamlinger, kollokvier, gruppearbeid og ekskursjoner.

Innhold: Entreprenørskap og innovasjon i praksis -bedriftsbesøk og besøk ved relevante forskningsmiljøer ved UMB; Markedsføring og markedsstrategi; Organisering av oppstartsbedrifter; Ideutvikling; Finansiering av oppstartsbedrifter; Forretningsplan; Studentorganiserte aktiviteter; Seminarer over utvalgte temaer innen entreprenørskap og innovasjon.

Læringsmål: Studentene skal få kjennskap til viktige miljøer og aktører som arbeider med entreprenørskap og innovasjon i og utenfor UMB; Netteverksbygging; Gi studentene fordypning i utvalgte temaer innen entreprenørskap og innovasjon ,og sette studentene i stand til å skrive en forretningsplan.

Eksamen:Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skrivning og presentasjon av forretningsplan. Foruten presentasjon av forretningsplanen, vil studentene under den muntlige eksamen også bli prøvd i pensumrelatert stoff. Innlevering av to pensumrelaterte case. Ved evalueringen teller forretningsplanen 40 %, muntlig eksamen 40 % og innleverte case 20 %. Det blir ikke arrangert kontinuasjonseksamen i dette emnet. **Pensum:** Barringer and Ireland: Entrepreneurship. Successfully Launching New Ventures, Prentice Hall 2006. Artikler.

INN230 Organisasjon og ledelse ***Management***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Gro Ladegård / IØR

Språk: Norsk

Startperiode: Augustblokk **Perioder:** Augustblokk

Emnet tilbys siste gang:HØST2007 **Emnet tilbys:** Hvert år

Innhold: Hva er en organisasjon; Individ og organisasjon; Oppgaver, teknologi, mål og effektivitet i organisasjoner; Organisasjonen og omgivelsene; Læring i organisasjoner; Endring av organisasjoner; Organisasjonskultur; Lederrollen i organisasjonen.

Læringsmål: Studentene skal bli i stand til å forstå og bruke de mest grunnleggende begrepene i organisasjonsteori. Dette begrepsapparatet skal anvendes til å analysere og forstå en organisasjon og hvordan organisasjoner fungerer.

Eksamen:Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Den langsgående eksamen vil bli avsluttet med en muntlig eksamen med utgangspunkt i den mappen studentene har arbeidet med i løpet av semesteret.

Pensum: Vil bli oppgitt ved emnestart.

INN300 Entreprenørskap og innovasjon ***Entrepreneurship and Innovation***

Studiepoeng: 20 **Emneansvarlig/institutt:** Svein Kolstad Hansen / IØR

Medvirkende: Anders Lunnan m.fl.

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys siste gang: HØST2007 **Emnet tilbys:** Hvert år

Innhold:

1. Entreprenørskap og innovasjon i praksis -bedriftsbesøk og besøk ved relevante forskningsmiljøer ved UMB.
2. Studentorganiserte aktiviteter
3. Følge et prosjekt eller en bedriftsetablering over en lengre periode
4. Seminarer over utvalgte temaer innen entreprenørskap og innovasjon
5. Samfunnsvitenskapelig metode som bakgrunn for utarbeidelse av plan for masteroppgave.

Læringsmål: Studentene skal få kjennskap til viktige miljøer og aktører som arbeider med entreprenørskap og innovasjon, i og utenfor UMB. Nettverksbygging. Gi studentene fordypning i utvalgte temaer innen entreprenørskap og innovasjon. Studentene skal gjennom kurset forberede skriving av masteroppgave.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Den langsgående eksamen vil bli avsluttet med en muntligeksamen med utgangspunkt i den mappen studentene har arbeidet med i løpet av kurset.

Pensum: Pensum blir oppgitt ved emnestart.

INN310 Industrielle rettigheter ***Intellectual Property Rights***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Anders Lunnan / IØR

Medvirkende: Ivar Wergeland, timelærere

Språk: Engelsk ved behov

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Januarblokk

Obligatoriske aktiviteter: Caseinnlevering, gjennomgang av case

Forutsatte forkunnskaper: Studentene må minst ha tatt en B.Sc. grad eller tilsvarende før de tar dette kurset

Innhold: Hva er hensikten med IR? Innføring i forståelsen av hva en oppfinnelse er (nyhet, originalitet og anvendelighet) Innføring i patentsøknadsprosessen. Design og varemerket teori; hvordan søke, hvor søke, når søke, varighet og kostnader. Varighet. Copyright; generell innføring. Geografiske rettigheter; fokus på matvarer samt kort om TRIPs avtalen. Forretningsavtaler: lisensavtaler, taushetserklæringer og partneravtaler. Kommersialisering av IR.

Læringsmål: Emnet skal gi studentene kunnskap slik at de skal kunne lese, analysere og aktivt håndtere industrielle rettigheter -IR. Studentene skal kunne gjøre rede for grunnleggende teori innenfor temaene varemerke, design, patent og forretningsavtaler (men også copyright og geografiske rettigheter). Kunnskapene må kunne demonstreres som essensielle faktorer ved utvikling og salg av nye produkter og tjenester.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen, caseinnlevering må være godkjent før eksamen kan gjennomføres. Det arrangeres ikke kontinuasjonseksamen i dette faget.

Pensum: Oppgis ved kursstart

INN320 Forskningsmetode i entreprenørskap og innovasjon ***Research Methods in Entrepreneurship and Innovation***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Anders Lunnan / IØR

Medvirkende: Frode Alfnes

Språk: Engelsk ved behov

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys første gang: HØST2008

Innhold: Forskningsstrategier og design. Kvalitative undersøkelser. Kvantitative undersøkelser. Skrivning og gjennomføring av forskningsprosjekt. Skrivning av plan for masteroppgave.

Læringsmål: Forskningsstrategier og forskningsdesign. Kvantitative undersøkelser, sampling, survey, statistiske analyser. Kvalitative undersøkelser, intervju, fokusgrupper, kvalitativ dataanalyse. Skrivning av forskningsrapport, gjennomføring av forskningsprosjekt. Etikk i forskning. Forskning og viktige tidsskrift innen entreprenørskap og innovasjon.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** Bestått/ikke bestått

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppgave(100%)

Pensum: Blir gjort kjent ved emnestart.

PHI100 Examen philosophicum ***Examen Philosophicum***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Kjosavik / IØR

Medvirkende: Frode Kjosavik er hovedansvarlig i 2007, og medvirkende i 2008. Terje Kvilhaug er hovedansvarlig i 2008, og medvirkende i 2007.

Språk: Norsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Høstparallel Januarblokk Juniblokk

Emnet tilbys: Annet -The course is offered twice each year, in January + June block and in the Autumn parallel. PHI100 and PHI101 have the same lectures. The course is taught in ENGLISH in the January + June block every second year, i.e., in 2007, 2009, etc. Emnet tilbys to ganger per år, i januar+juni-blokk og i høstparallel. Forelesningene er felles for PHI100 og PHI101. Undervisningen gis på ENGELSK i januar+juni-blokken annethvert år, dvs. i 2007, 2009 etc.

Innhold: Emnet består av to deler -Del I: Vitenskaps-og filosofihistoriske emner og Del II: Etikk og vitenskapsfilosofi. Studiet begynner med gjennomgangen av del I, som i neste omgang danner et grunnlag for en rekke temaer i del II. I Del I behandles for det første vesentlige trekk ved den vitenskapelige utvikling fra oldtiden og opp til vår egen tid med spesiell vekt på naturvitenskapene, for det andre filosofiske sider ved denne utviklingen, og for det tredje en rekke sentrale filosofers etiske teorier og syn på erkjennelse og vitenskap, samt deres forståelse av menneske, samfunn og natur. Del II består for det første av en mer systematisk gjennomgang av ulike etiske teorier og tilnæringsmåter,

som så anvendes på mer konkrete forskningsetiske og miljøetiske problemstillinger. For det andre behandles politisk-filosofiske emner med relevans for forståelsen av samfunns- og naturvitenskapene og deres sosiale ansvar. For det tredje vil denne delen ta opp en rekke vitenskapsfilosofiske problemer og emner av særlig betydning i den aktuelle diskusjon om vår tids vitenskaper.

Læringsmål: Studiet skal bidra til å skjerpe studentenes kritiske tenkeevne i forhold til sider ved den enkeltes faglige virksomhet som sjelden blir drøftet innenfor rammen av faget selv. I fagstudiet dreier det seg primært om å tilegne seg overleverte ferdigheter og kunnskaper, samt å utvikle spesialiserte arbeidsrutiner. Sider som i liten grad blir belyst er: fagets historiske og sosiale sammenheng, etiske spørsmål som har betydning for faget, samt dets erkjennelsesteoretiske og metodologiske forutsetninger. Studiet skal gi en bedre forståelse for vitenskapelig begrunnelse, for forholdet mellom vitenskapene innbyrdes og mellom vitenskapen, samfunnet og naturen, samt bevisstgjøre studentene i forhold til verdispørsmål knyttet til forskningen og dens anvendelse, særlig når det gjelder forvaltningen av naturen. Studiet legger vekt på å gi en forståelse for det spesielle ansvar Universitetet for miljø- og biovitenskap har i denne sammenheng, ut fra sin faglige og verdimessige profil.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: 3,5 timers skriftlig eksamen.

Pensum: Pensum defineres i form av emner, men et eget kompendium og to lærebøker anbefales: Ariansen et al.: 'Exphil II. Tekster i etikk' (Unipub, Universitetet i Oslo).

Ragnar Fjelland: 'Innføring i vitenskapsteori' (Universitetsforlaget, 1999). Et alternativ på engelsk vil være tilgjengelig i blokk-perioden.

PHI101 Examen philosophicum -seminarversjon

Examen Philosophicum -Seminar

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Kjosavik / IØR

Medvirkende: Frode Kjosavik er hovedansvarlig i 2007 og medvirkende i 2008. Terje Kvilhaug er hovedansvarlig i 2008 og medvirkende i 2007.

Språk: Norsk

Startperiode: Januarblokk **Perioder:** Høstparallell Januarblokk Juniblokk

Emnet tilbys: Annet -The course is offered twice each year, in January+June block and in the Autumn parallel. The course is taught in ENGLISH every second year, that is in 2007, 2009, etc. Emnet tilbys to ganger per år, i januar-+ juni-blokk og i høst-parallell.

Undervisningen gis på ENGELSK i blokk-perioden annethvert år, dvs. i år 2007, 2009 etc.

Obligatoriske aktiviteter: Obligatorisk tilstedeværelse på seminarer. I blokkperioden kreves i tillegg minst 70% tilstedeværelse på forelesninger.

Innhold: Emnet består av to deler -Del I: Vitenskaps-og filosofihistoriske emner og Del II: Etikk og vitenskapsfilosofi. Studiet begynner med gjennomgangen av del I, som i neste omgang danner et grunnlag for en rekke temaer i del II. I Del I behandles for det første vesentlige trekk ved den vitenskapelige utvikling fra oldtiden og opp til vår egen tid med spesiell vekt på naturvitenskapene, for det andre filosofiske sider ved denne utviklingen, og for det tredje en rekke sentrale filosofers etiske teorier og syn på erkjennelse og vitenskap, samt deres forståelse av menneske, samfunn og natur. Del II består for det første av en mer systematisk gjennomgang av ulike etiske teorier og tilnæringsmåter, som så anvendes på mer konkrete forskningsetiske og miljøetiske problemstillinger. For

det andre behandles politisk-filosofiske emner med relevans for forståelsen av samfunns- og naturvitenskapene og deres sosiale ansvar. For det tredje vil denne delen ta opp en rekke vitenskapsfilosofiske problemer og emner av særlig betydning i den aktuelle diskusjon om vår tids vitenskaper.

Læringsmål: Studiet skal bidra til å skjerpe studentenes kritiske tenkeevne i forhold til sider ved den enkeltes faglige virksomhet som sjelden blir drøftet innenfor rammen av faget selv. I fagstudiet dreier det seg primært om å tilegne seg overleverte ferdigheter og kunnskaper, samt å utvikle spesialiserte arbeidsrutiner. Sider som i liten grad blir belyst er: fagets historiske og sosiale sammenheng, etiske spørsmål som har betydning for faget, samt dets erkjennelsesteoretiske og metodologiske forutsetninger. Studiet skal gi en bedre forståelse for vitenskapelig begrunnelse, for forholdet mellom vitenskapene innbyrdes og mellom vitenskapen, samfunnet og naturen, samt bevisstgjøre studentene i forhold til verdispørsmål knyttet til forskningen og dens anvendelse, særlig når det gjelder forvaltningen av naturen. Studiet legger vekt på å gi en forståelse for det spesielle ansvar Universitetet for miljø-og biovitenskap har i denne sammenheng, ut fra sin faglige og verdimesige profil.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Ingen avsluttende eksamen, men mappeevaluering. Delkarakter på oppgave og på to flervalgstester. Disse vektet etter nærmere angitte regler i studieplanen, og slik at oppgaven teller mer enn de to flervalgstestene til sammen.

Pensum: Pensum defineres i form av emner, men et eget kompendium og to lærebøker anbefales: Ariansen et al.: 'Exphil II. Tekster i etikk' (Unipub, Universitetet i Oslo); Ragnar Fjelland: 'Innføring i vitenskapsteori' (Universitetsforlaget, 1999). Litteratur på engelsk vil foreligge i blokk-perioden.

PHI201 Biovitenskap, etikk og miljøfilosofi ***Bioscience, Ethics and Environmental Philosophy***

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Terje Kvilhaug / IØR

Medvirkende: Frode Kjosavik

Språk: Norsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Emnet tilbys: Hvert år

Forutsatte forkunnskaper: Examen philosophicum eller tilsvarende.

Innhold: Kurset vil ta opp grunnleggende moral-og verdispørsmål omkring menneskets forhold til seg selv, til andre levende vesener og til naturen i sin helhet: Hvilken forbindelse er det mellom menneskesyn og natursyn? Teller fremtidige generasjoners behov for naturressurser like mye som nålevendes? Er det bare mennesket som har moralsk status, eller har også andre livsformer krav på vern? Hvor stor rett har mennesket til å utnytte andre organismer til egne nytteformål? Ulike sider ved dyreforsøk vil bli diskutert med utgangspunkt i bl.a. velferds-og rettighetstenkning. Etiske problemer forbundet med anvendelse av bioteknologi, slik som ved genmodifisering og xenotransplantasjon, vil bli drøftet inngående. Noen juridiske momenter ved dagens miljøvernlovgivning vil bli tatt opp. Helhetssyn på naturen vil bli diskutert, dels utifra deres normative implikasjoner, med snever antroposentrisme og dypøkologi som to ytterpunkter, dels utifra deres deskriptive premisser, dvs. utifra hvor vitenskapelig velinformerte de kan sies å være: Er det noen etisk relevant forskjell mellom

menneskeskapt og "naturlige" miljøer? Hvilke sider ved naturen er det vi ønsker å bevare, og hva er begrunnelsen for dette? I hvilken forstand kan vi tale om likevektstilstander i naturen? På hvilken måte står menneskets forstyrrelser i naturen i en særstilling i forhold til naturlige forstyrrelser? Hvordan kan forstyrrelser styrke eller svekke det biologiske mangfoldet? Er det noen sammenheng mellom kompleksitet og stabilitet i økosystemer? Hvilke konsekvenser får kaosteorien for konserveringsbiologi?

Læringsmål: Kurset tar sikte på å øve opp studentens evne til å analysere og reflektere kritisk over dyreetiske og miljøetiske problemstillinger, og å sette dem inn i en større naturvitenskapelig og økofilosofisk sammenheng. Utover den generelle målsetning om å bidra til å utvikle den etiske kompetanse på spørsmål som angår den samfunnsmessige forvaltningen av natur og miljø, er den mer spesielle målsetning å bidra til å utvikle forståelsen for vitenskapenes (spesielt biovitenskapenes) rolle i denne sammenheng, samt for juridiske aspekter ved dagens miljøvernlovgivning.

Eksamen: Avsluttende **Eksamensform:** Skriftlig **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig eksamen. Varighet: 3 timer.

Pensum: Eget kompendium.

PHI301 Etikk for næringslivet

Ethics in Business

Studiepoeng: 5 **Emneansvarlig/institutt:** Terje Kvilhaug / IØR

Medvirkende: Frode Kjosavik m.fl.

Språk: Norsk

Startperiode: Vårparallell **Perioder:** Vårparallell

Emnet tilbys første gang: VÅR2007 **Emnet tilbys:** Hvert år

Obligatoriske aktiviteter: Det er obligatorisk oppmøte på 65% av forelesningene.

Anbefalte forkunnskaper: Examen philosophicum.

Innhold: Kurset er under utarbeidelse, men noe kan sies om de ideer som ligger til grunn for det. Kurset er spesielt beregnet på fremtidige ledere, økonomer og administrativt ansatte i næringsliv og offentlig forvaltning. Det vil ta opp aktuelle etiske problemer, utfordringer og dilemmaer som personer i slike stillinger bør ha et gjennomtenkt forhold til, for derigjennom å kunne bidra på beste mulige måte til å opprettholde og utvikle en moralsk forsvarlig nærings- og forvaltningsvirksomhet. Nærmerebestemt vil kurset ta opp etiske problemer og utfordringer som er knyttet til den stigende internasjonalisering av næringslivet; det økte kravet til bærekraftig utvikling i forhold til natur og kultur; næringslivet i en europeisk kulturkontekst; spørsmålet om hva en bedrifts ansvar er; bedriftens forvaltning av sitt ansvar overfor det sivile samfunn; bedriftens ansvar i forhold til lovverk/reguleringer og regjering; aktuelle former for etiske beslutningsprosedyrer og etiske teories roller; tilgjengelige instrumenter og verktøy i forvaltningen av næringslivet; forholdet mellom bedriften og ansatte; forholdet mellom bedriften og interessenter/aksjeeiere; forholdet mellom ansatte; forholdet til konsumenter og forholdet til konkurrenter og leverandører av varer og tjenester. Kurset vil legge stor vekt på diskusjon av aktuelle og mulige eksempler (case studies).

Læringsmål: Kurset skal forberede studentene på etiske problemer, utfordringer og dilemmaer som de vil bli konfrontert med i sin fremtidige yrkesrolle i næringslivet eller i offentlig forvaltning.

Eksamen: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Skriftlig oppgave (60%) og muntlig eksamen (40%). Det er ikkeanledning til å klage på karakteren på muntlig eksamen.

Pensum: Utvalg fra Crane & Matten: 'Business Ethics' (Oxford University Press, 2007).

PHI400 Philosophy of Science and Research Ethics ***Philosophy of Science and Research Ethics***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Frode Kjosavik / IØR

Medvirkende: Frode Kjosavik har hovedansvaret for kurset i 2007, mens Terje Kvilhaug holder ca. halvparten av forelesningene.

Språk: Engelsk

Startperiode: Høstparallel **Perioder:** Høstparallel

Obligatoriske aktiviteter: Studentene må delta på minst 70% av forelesningene og seminarene.

Anbefalte forkunnskaper: Examen philosophicum eller tilsvarende.

Innhold: To deler: Del I: Vitenskapsfilosofi. Denne delen omhandler både natur-og samfunnsvitenskap. Ulike oppfatninger blir diskutert; teorier, metodologi, modellering og teoridannelse, vitenskapelig utvikling, realisme og relativisme, hva som er karakteristisk for ulike vitenskaper og hva som er forholdet mellom dem (inkludert reduksjonisme og tverrfaglig potensial). Del II: Forskningsetikk og vitenskapens sosiale ansvar. Denne delen omhandler generelle etiske teorier og mer spesifikke normer og verdier som regulerer og legitimerer vitenskapelig forskning. Forholdet mellom samfunn, vitenskap og teknologi på den ene siden, og mellom forskning, politikk og ekspertise på den andre siden, vil bli drøftet. Kurset skal også ta opp spørsmål som gjelder bioetikk og lovgivning såvel som miljøetikk og miljøpolitikk.

Læringsmål: Kurset tar utgangspunkt i vitenskap i praksis, dvs. vitenskapelig arbeid på ulike måter innen den sosiale og kulturelle sfæren. Kurset tar for seg hva som er spesielt med vitenskapelig praksis # rasjonalitet og metoder på ulike områder, hvordan den påvirkes av samfunnet, og hvordan den på sin side har konsekvenser for samfunnet. Kurset tar sikte på å få studentene til å reflektere kritisk over eget forskningsfelt og egne forskningsprosjekter, spesielt når det gjelder metodologiske, sosiale, politiske og etiske aspekter ved egen vitenskapelig aktivitet. Målet er å øke studentenes kritiske forståelse og ansvarsbevissthet, og å øke kunnskapen om filosofiske og etiske problemstillinger i vitenskap og forskning.

Eksamen: Avsluttende **Karakterregel:** Bestått/ikke bestått

Beskrivelse av eksamensdeler: Semesteroppgave.

Pensum: Læreboken er Alan Chalmers: 'What is this Thing called Science?' (nyeste utgave). I tillegg til læreboken skal hver student lese nøye gjennom et utvalg på minst 400 sider fra enartikkelsamling (kompendium) (eller andre tilsvarende kilder).

3. BESKRIVELSE AV EMNER GITT VED HØGSKOLEN I OSLO

For fullstendig emneinformasjon:

<http://www.hio.no/content/view/full/33243>

NADM310: Strategy Formation

Strategy Formation

Study points: 10 **Responsible:** Fred Strønen, HiO

Other teachers: Various guest lecturers

Language: English

Prerequisites: In-depth knowledge of strategic management from bachelor or equivalent.

Mandatory activities: A term paper, class participation, hand-ins and presentations.

Start: Block in the fall.

Instruction: Seminar form, full time

Exam: term paper and portfolio assessment **Grades:** A-F

Details about the course requirements and exams: Participants in the course will be involved in sharing knowledge and learn from each other during the semester. The course will rely on presentations, hand-ins, cases and a written exam in addition to oral contributions in class.

The portfolio evaluation includes presentations, hand-inns, cases and oral contribution in class, will count 40% of the overall grade. The final paper will count for 60% of the overall grade.

An external examiner will be used in assessing the final paper. There are different components in the portfolio evaluation: Participation and contributions in class, presentations, hand-ins and cases.

In terms of learning orientation, the overall idea is to create a course that is focussed around some key challenges in strategic management. The aim of the course is to use a problem- based learning orientation.

Purpose: Research within strategic management is at a crossroads. This course is directed towards capturing the development within strategy process research. Today there has been a new orientation within strategic management, towards process, “strategizing” and strategy formation. This research direction within strategic management can be identified with the aim of having focus on understanding what happens in the “black box” called strategy. In the studying of strategy development there has been a change in the focus towards understanding how strategy is formed, with respect to what really happens in the organization. This orientation takes both on process, content as well as context issues. The main questions within this strategy direction are around the following questions: How is strategy developed? How can strategy formation be improved in various firms? How does strategy formation influence resource allocation, organization and leadership issues? This course will deal with the research frontier on strategy formation, according to the current debate carried out within the field of strategic management. Topics would be highlighted according to their importance from arenas like European Academy of Management (EURAM), Strategic Management Society (SMS), Academy of Management (AoM).

Some of the topics discussed in this course are the questions around: Planning or emergence? Macro or micro strategy orientation? Symbolism or value chains? Portfolio strategies or small decisions in our daily lives? Where will strategy as research area move in the future?

The focus in the course will be on how we can create more effective strategies. An introductory part of the course will be devoted to discussing various forms of strategies, how they take form, their strengths and weaknesses as well as their potential.

The learning focus in this course is to develop research-based insight that can be applied in various positions, from line manager, support staff to top management. In addition to this, the ambition is to develop future researchers in the area of strategic management.

Thus, the aim of the course is both to provide better understanding of the theoretical foundations and dilemmas in strategy formation and to give insight's into the practitioner's world.

Content: Topics to be included:

- Emergent and deliberate strategies
- Resource based theories of the firm
- Knowledge Management
- Communities of practice
- Networks
- Strategic Change
- Efficiency and effectiveness considerations in strategy development
- Organizational topics related to resource allocation and strategy development
- Leadership issues concerning strategy formation

Articles/Books:

To be announced later.

NADM320: Internationalization of Small and Mediumsized Enterprises *Internationalization of Small and Mediumsized Enterprises*

Study points: 10

Responsible: Siv Marina Karlsen/HiO

Web: Classfronter

Language: English

Prerequisites: Bachelor degree in Business Administration or equivalent.

Mandatory activities: Active participation in class discussions, written case analysis, literature reviews and oral presentations

Start: Autumn parallel

Exam: Written

Grades: A-F

Details about the course requirements and exams: Written case analyses, literature reviews and oral presentations must be approved by the course instructor before the student is eligible to sit for the exam. In the case where these assignments are not approved, the student is permitted to make the necessary improvements before the last day of classes in this course. An external examiner will be used in evaluating the exam.

Purpose: This course aims at providing the students with a more in-depth understanding of the processes by which firms go international, with a special focus on international new ventures or so called born globals. The background is that companies that operate

internationally from an early stage in their development are emerging in substantial numbers worldwide. They have come of age during the current era of globalization and advanced technologies. The smaller size typical of young firms appears to confer a sort of flexibility that provides key benefits for succeeding in foreign markets.

Content:

- The internationalization process
- The effects of the increased global environment
- Introduce the main internationalization theories e.g. transaction cost theory, eclectic theory, process theories and the network theory

NADM330: Arbeidsmiljø og ledelse ***Leadership and working environment***

Studiepoeng: 10 **Emneansvarlig/institutt:** Beate Elstad/HiO

Emnets nettside: <http://home.hio.no/~beatel/Arbeidsmiljo.htm>

Språk: Norsk

Undervisningsperiode: Januarblokk/vårparallel

Forutsatte forkunnskaper: Bestått bachelor i økonomisk-administrative fag eller tilsvarende dokumenterte kunnskaper innen organisasjon og ledelsesfag og samfunnsvitenskapelig metode.

Obligatoriske aktiviteter: To seminarinnlegg i grupper, skriftlig rapportering av det siste seminarinnlegget, og deltakelse på rollespill

Evalueringsmetode: Langsgående **Karakterregel:** A-F

Beskrivelse av eksamensdeler: Kandidatene skal lage en rapport av det siste seminarinnlegget, som teller 1/3 av total karakter. Videre skal kandidatene skrive en prosjektoppgave som teller 2/3 av total karakter. Denne kan skrives individuelt eller i gruppe på to personer.

Læringsmål: Overordnet perspektiv i kurset er at arbeidsmiljø i organisasjoner er et lederansvar på lik linje med andre resultatkrav i organisasjoner. Kurset legger vekt på å analysere trekk ved dagens arbeidsliv, og hvilke utfordringer og muligheter dette medfører for fremtidens ledere. Studentene skal bli kjent med og oppøve evnen til selvstendig og kritisk tenkning i forhold til aktuelle problemstillinger, teori og empiri på området.

Innhold: Tema som vil bli belyst er:

- Hva menes med fenomenet arbeidsmiljø, og hvorfor er det viktig med kunnskap om dette for dagens og fremtidens ledere?
- Jobbtilfredshet, engasjement, og effektivitet – er det noen sammenheng?
- Samspill i organisasjoner – organisasjonsklima, organisasjonskultur, og konfliktløsning/forhandlinger
- Helse i organisasjoner - helsefremmende arbeid, stress, utbrenthet, og sykefravær
- Samspillet mellom ledelse og arbeidsmiljø
- Måling og endring av arbeidsmiljø i organisasjoner

Hovedarbeidsmåten i kurset er forelesninger, seminarinnlegg, og rollespill.

Studentpresentasjonene består av presentasjon en artikkel fra pensum, og en presentasjon

av en empirisk undersøkelse innen et arbeidsmiljørelatert område. Disse presentasjonene skal foretas i grupper på 2-4 studenter, og må være bestått for å få godkjent kurset.
Pensumlitteratur: Totalt: ca. 720 s.

NADM340: Intercultural Business Communication

Intercultural Business Communication

Study points: 10 **Responsible:** Sigrd Brevik Wangsness/HiO

Other teachers: Various guest speakers for the individual cultures and int. negotiations

Language: English

Prerequisites: Bachelor degree. Advanced level of English.

Mandatory activities: A term paper and an oral presentation

Start: Spring parallel

Instruction: Parallel spring

Exam: Written and oral **Grades:** A-F

Details about the course requirements and exams: The term paper and the in-class oral presentation must be approved by the instructor before the student is eligible to sit for the exam. In the case where these assignments are not approved, the student is permitted to make the necessary improvements before the last day of classes in this course. There will be a 4-hour written exam (60%) and a 20-min oral exam (40%) at the end of the semester. Both exams must be passed in order to pass the course. An external examiner will be used both for the written and oral exams.

Purpose: Because of increasing globalisation more and more individuals and organisations will experience a need for linguistic, cultural and communicative competence. This course aims at providing the students with the theoretical basis of intercultural business communication and with the necessary skills to function successfully in the global workplace. The main emphasis will be on cultural and communicative competence, but since English is the means of communication, the course will also contribute positively to the students' English skills. The focus is on consciousness raising and an increased understanding of the complexities of culture.

Contents: The course starts with an introduction to the topic of intercultural business communication and a discussion of the impact of culture on business. Then the conceptual framework will be outlined, and the most influential theories and cultural models will be presented. Several European business cultures will be discussed in some detail, and major features of the American, Japanese and Arabic business cultures will also be highlighted. The students will be required to apply the theoretical framework to these cultures and to discuss the value of such national stereotypes. New concepts such as sophisticated stereotypes, cultural paradoxes, false paradoxes and contexting will also be analyzed. The relationship between language and culture in intercultural business communication is another central issue, and the role of English as a lingua franca will be discussed. The students will be expected to participate actively in class discussions and to demonstrate their communicative competence in cases, oral presentations, negotiations and written assignments.

NBØ310: Verdsetting ved salg, fusjoner og oppkjøp *Valuation for Merges and Acquisitions*

Studiepoeng: 10

Emneansvarlig/institutt: Einar Belsom/HiO

Emnets nettside:

Språk: Norsk

Undervisningsperiode: Januar blokk og vår parallell

Vurdering:

Mappe bestående av faste arbeider. Det gis én karakter på mappen, og det benyttes gradert karakterskala. Ekstern sensor blir brukt. Studenter som ikke består mappen, må levere ny mappe med nye eller forbedrede arbeider til ny vurdering. Faglærer vil gi nærmere informasjon om innhold og gjennomføring av mappevurderingen i begynnelsen av semesteret.

Læringsmål:

Kurset skal gi innsikt i verdsetting av ulike aktiva, med hovedfokus på selskap og deler av selskap og særlig i forbindelse med investeringsbeslutninger, inkludert salg, oppkjøp og fusjoner.

Innhold:

- Verdi og risiko
- Verdsetting basert på forventet kontantstrøm
- Verdsetting basert på multipler
- Verdsetting i forbindelse med oppkjøp og fusjoner
- Verdi av realopsjoner

Organisering og arbeidsmåter

Kurset undervises i plenumsforelesninger og ved at studentene arbeider med og diskuterer ulike oppgaver i grupper og i plenum.

Forkunnskaper/ sammenheng med andre fag

Kurset forutsetter kurset NFINS Finansstyring ved HIO eller BUS220 Investering og Finansiering ved UMB eller tilsvarende kunnskaper.

Arbeidskrav

Studenter som ikke har bidratt aktivt underveis i forbindelse med minst 75 % av individuelle og gruppeoppgaver, får ikke sin mappe vurdert med mindre det foreligger særlige hensyn som for eksempel dokumentert sykdom.

VEDLEGG 1:**OVERSIKT OVER INSTITUTTETS PERSONALE**

De ansatte ved Institutt for økonomi og ressursforvaltning fordeler seg på følgende stillingskategorier (billedoversikt i avsnitt 3):

- 25 faste vitenskapelige ansatte
 - 1 vitenskapelig i II-stillinger
 - 3 vitenskapelige ansatte på prosjekter + korttidsansatte
 - 4 ansatte stipendiater
- 5,8 teknisk/administrativt ansatte

Instituttets administrasjon og medarbeidere er å finne i **Tårnbygningen**, 4. og 3. etg.. Henvend deg til ekspedisjonen (Tårnbygningen, rom 416) hvis du har problemer med å få kontakt med noen av personalet. Det tas forbehold om endringer i romplassering. Telefonnummeret til instituttet er **64 96 57 00**. I listen er bare internnummer ført opp for våre ansatte (de 4 siste siffer).

Fax-nr: 64 96 57 01

Vi har også ført opp e-mail-adresser på våre ansatte. Instituttets ansatte har felles adresse etter @: **@umb.no**

PERSONALOVERSIKT

FAST VITENSKAPELIG PERSONALE

Alfsnes, Frode
Førsteamanuensis
Marketing/markedsforsk.
Tårnbygn. 422
Tlf.: 6496 5661
frode.alfsnes@

Angelsen, Arild
Førsteamanuensis
Utviklingsøkonomi,
Tårnbygningen 339
Tlf.: 6496 5698,
arild.angelsen@

Bergland, Olvar
Førsteamanuensis
Ressursøkonomi
Tårnbygn. 352
Tlf.: 6496 5711
olvar.bergland@

Brønn, Carl
Førsteamanuensis
Organisasjon – strategi
Tårnbygn. 414
Tlf.: 6496 5673
carl.bronn@

Christoffersen, Kolbjørn
Førsteamanuensis
Bedrift/Ledelse –
Logistikk
Tårnbygningen 441
Tlf.: 6496 5688
kolbjorn.christoffersen

Garcia, Roberto
Førsteamanuensis
Internasjonal økonomi
Tårnbygningen 425
Tlf.: 6496 5663
roberto.garcia@

Gjølberg, Ole
Professor
Foretaksøkonomi
Tårnbygn. 448
Tlf.: 6496 5693
ole.gjolberg@

Gundersen, Frode
Amanuensis
Offentlig politikk
Tårnbygn. 432
Tlf.: 6496 5670
frode.gundersen@

Guttormsen, Atle
Professor
Økonomi
Tårnbygn. 445
Tlf.: 6496 5691
atle.guttormsen@

FAST VITENSKAPELIG PERSONALE forts.

Hansen, Svein Kolstad
Universitetslektor
Foretaksøkonomi
Tårnbygn. 438
Tlf.: 6496 5667
svein.k.hansen@

Kjell Gunnar Hoff
Førstelektor
Foretaksøkonomi
Tårnbygningen 444
Tlf.: 6496 5707
kjell.gunnar.hoff@

Holden, Stein Terje
Professor
Utviklingsøkonomi
Tårnbygningen 340
Tlf.: 6496 5699
stein.holden@

Kjosavik, Frode
Førsteamanuensis
Filosofi
Tårnbygn 417
Tlf6496 5672
frode.kjosavik@

Kvilhaug, Terje
Førsteamanuensis
Filosofi
Tårnbygn. 408
Tlf.: 6496 5678
terje.kvilhaug@

Ladegård, Gro
Førsteamanuensis
Organisasjonsfag
Tårnbygn. 413
Tlf.:6496 5674
gro.ladegard@

Lunnan, Anders
Professor
Foretaksøkonomi
Tårnbygn. 437
Tlf.: 6496 5686
ander.lunnan@

Navrud, Ståle
Førsteamanuensis
Ressursøkonomi
Tårnbygn. 350
Tlf.: 6496 5704
stale.navrud@

Rickertsen, Kyrre
Professor
Samfunnsøkonomi
Tårnbygn. 406
Tlf.: 6496 5679
kyrre.rickertsen@

FAST VITENSKAPELIG PERSONALE forts.

Rysstad, Sigurd
Førsteamanuensis
Landbruksøkonomi
Tårnbyggn. 409
Tlf.: 6496 5677
sigurd.rystad@

Schulz, Carl-Erik
Professor
Ulandsøkonomi
Tårnbyggn.337
Tlf.: 6496 5697
carl-erik.schulz@

Steen, Marie
Amanuensis
Foretaksøkonomi
Tårnbyggn. 439
Tlf.: 6496 5666
marie.steen@

Vale, Per Halvor
Førsteamanuensis
Samfunnsøkonomi
Tårnbyggn. 411
Tlf.: 6496 5675
per.vale@

Wik, Mette
Førsteamanuensis
U-landsøkonomi
Tårnbygningen 337
Tlf.: 6496 5697
mette.wik@

Øygard, Ragnar
Førsteamanuensis
Utviklingsøkonomi
Tårnbygningen 336
Tlf.: 6496 5696
ragnar.oygard@

Aarset, Bernt
Førsteamanuensis
Organisasjonsfag
Tårnbygningen 410
Tlf.: 6496 5676
bernt.aarset@

II-STILLINGER

Alan Love - Texas Technological University

<http://agecon.tamu.edu/people/faculty/love-alan.shtml>

Ian Coxhead - University of Wisconsin - Madison

<http://www.aae.wisc.edu/coxhead/>

<http://www.aae.wisc.edu/facstaff/faculty/details.asp?id=VVcwMTRONTE2>

Gerals E. Shively - Purdue University, Indiana

<http://www.agecon.purdue.edu/staff/shively/>

Jason Shogren, University of Wyoming

<http://uwacadweb.uwyo.edu/Shogren/Default.htm>

Frank Asche - Universitetet i Stavanger

Torstein Bye - Statistisk Sentralbyrå

Sverre Grepperud - Universitetet i Oslo

Dadi Kristofersson - University of Island (Háskóli Íslands)

VISITING PROFESSOR

Joseph S. Valacich , Washington State University, Pullman (bra bilde her)

<http://www.prenhall.com/divisions/bp/app/hoffer/about-valacich.html>

PÅ PENSJONISTAVTALE

Aanesland, Normann
Professor
Ressursøk/landbr.pol.
Tårnbygn. 421
Tlf.: 6496 5660
normann.aanesland@

Røkholt, Per Ove
Professor
Organisasjon og ledelse
Tårnbygn. 418
Tlf.: 6496 5671
per.rokholt@

PROSJEKTANSATT PERSONALE

Romstad, Eirik
Forsker
Økonomi & økologi
Tårnbygn. 347
Tlf.: 6496 5708
eirik.romstad@

Rørstad, Per Kristian
Forsker
Ressursøkonomi
Tårnbygn. 346
Tlf.: 6496 5709
per.kristian.rorstad@

Stokstad, Grete
Forsker
Produksjonsøkonom
Tårnbygn 348
Tlf.: 6496 5690
grete.stokstad@

ANSATTE STIPENDIATER

Bachke, Maren
Utvikling- og
handelsøkonomi
Tårnbygn. 430
Tlf.: 6496 5687
maren.bachke@

Kvakkestad, Valborg
Ressursøkonomi
Tårnbygn. 349
Tlf.: 6496 5705
valborg.kvakkestad@

Lindhjem, Henrik
Miljø- og ressursøkonomi
Tårnbygn. 351
Tlf.: 6496 7503
henrik.linhjem@

Soma, Katrine
Miljø- og
ressursøkonomi
Tårnbygn
Tlf:
katrine.soma@

VIT.ASS.

Rudjord, Gunnstein
Tårnbygn. 461
Tlf. 6496 5680
gunnstein.rudjord@

TEKNISK / ADMINISTRATIVT PERSONALE

Danielsen, Stig
IT-konsulent
Tårnbygn. 427
Tlf.: 6496 5733
stig.danielsen@

Labugt, Inger-Lise
Rådgiver
Studieveileder
Tårnbygn. 458
Tlf: 6496 5681
inger-lise.labugt@

Pettersen, Berit
Økonomisjef
Tårnbygn. 442
Tlf.: 6496 5685
hege.karstensen@

Thoen., Lise
Førstekonsulent
Studieveileder
Tårnbygn. 457
Tlf.: 6496 5682
lise.thoen@

Strom, Rita
Førsteseekretær
Ekspedisjon
Tårnbygn. 460
Tlf.: 6496 5700
rita.strom@

Aasheim, Reidun
Konsulent
Arkiv/Personale
Tårnbygn. 454
Tlf.: 6496 5683
reidun.aasheim@